

Lik boginje
pravde

b i l t e n

sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine

broj 2

**Sarajevo,
juli-decembar 2010.
srpanj-prosinac 2010.**

BILTEN SUDSKE PRAKSE
VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

OSNIVAČ:

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine,
Sarajevo, Valtera Perića 15

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Predsjednik suda **AMIR JAGANJAC**

UREĐUJE:

ODJELJENJE ZA PRAĆENJE I
PROUČAVANJE SUDSKE PRAKSE

Amir JAGANJAC

Ignjacije DODIK

Hajrudin HAJDAREVIĆ

Malik HADŽIOMERAGIĆ

Milan PAVLIĆ

Zdenko ETEROVIĆ

Goran NEZIROVIĆ

IZDAVAČ:

Javno preduzeće

Novinsko-izdavačka organizacija

Službeni list Bosne i Hercegovine

Sarajevo, Magribija 3

ZA IZDAVAČA:

Dragan PRUSINA, direktor

Lik boginje
pravde

b i l t e n

sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine

broj 2

**Sarajevo,
juli-decembar 2010.
srpanj-prosinac 2010.**

S A D R Ź A J

KRIVIČNO PRAVO	5
- sudske odluke	
GRAĐANSKO PRAVO	25
- sudske odluke	
UPRAVNO PRAVO	65
- sudske odluke	
ABECEDNI STVARNI REGISTAR	73
- za krivično pravo	73
- za građansko pravo	74
- za upravno pravo	76
REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA	78
- za krivično pravo	78
- za građansko pravo	78
- za upravno pravo	80

KRIVIČNO PRAVO

KRIVIČNI ZAKON FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

1.

Dogovor saučinitelja

Član 31. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

ZA SVOJSTVO SAUČINITELJA U UČINJENJU ODREĐENOG KRIVIČNOG DJELA NIJE NEOPHODNO DA POJEDINOSTI PROUZROKOVANJA POSLJEDICE ODNOSNO POJEDINOSTI NAČINA PREDUZIMANJA RADNJE IZVRŠENJA BUDU OBUHVAĆENE DOGOVOROM SAUČINITELJA, IZRIČITIM ILI PREĆUTNIM, PA STOGA NE MORAJU BITI NI OBUHVAĆENE SVIJEŠĆU SVAKOG SAUČINITELJA.

Iz obrazloženja:

Neosnovano se žalbom optuženog H.J. pobija pravilnost činjeničnog i pravnog zaključivanja prvostepenog suda da je u konkretnom slučaju on postupao kao saizvršilac u krivičnom djelu razbojništva iz člana 289. stav 2. KZ FBiH. Taj se zaključak suda osporava tvrdnjom da optuženi H.J. ne može imati svojstvo saizvršioca zbog toga što nije učestvovao u radnjama koje su se dešavale u vozilu oštećenog Z.B., a način oduzimanja novca od oštećenog, kakav je utvrđen prvostepenom presudom, nije ni mogao biti predmet dogovora. Međutim, za svojstvo saizvršioca u učinjenju određenog krivičnog djela nije neophodno da pojedinosti prouzrokovanja posljedice odnosno pojedinosti načina preduzimanja radnje izvršenja budu obuhvaćene dogovorom saizvršilaca, izričitim ili prećutnim, pa stoga ne moraju biti ni obuhvaćene sviješću svakog saizvršioca. Za postojanje saizvršilaštva potrebna je svijest o zajedničkom djelovanju i učestvovanje u učinjenju krivičnog djela. Prvostepeni sud je dao sasvim jasne razloge zbog čega nalazi da je optuženi H.J. saizvršilac u izvršenju krivičnog djela razbojništva. Osim činjenice da je postojao dogovor između njega i optuženog Z.B. da se uz primjenu sile i uz upotrebu oružja od oštećenog oduzme novac, prvostepeni sud je imao u vidu i da je ovaj optuženi neposredno preduzeo dio radnje izvršenja koja se sastoji u oduzimanju tuđe pokretne stvari uz upotrebu sile i prijetnje tako što je oštećenog izvukao iz vozila i uz prijetnju pištoljem od njega tražio novac, te mu iz mobitela oduzeo korisničku karticu, te je, stoga, nesporno njegovo svojstvo saizvršioca. Na to jasno ukazuje i njegovo ponašanje nakon što je u vozilo oštećenog sjeo optuženi Z.A. i oštećenom naredio da vozi u određenom pravcu, tokom koje vožnje je od oštećenog Z.B. oduzet novac, s obzirom da je optuženi H.J. na motociklu pratio vozilo oštećenog i to sve dok iz vozila nije izašao optuženi Z.A., a, potom, zajedno sa optuženim Z.A. otišao u kafić „Menhetn“.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 04 0 K 000307 09 Kž 3 od 30.09.2009. godine).

2.**Saučiniteljstvo i podjela plijena****Član 31. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine**

S OBZIROM NA ODREDBU ČLANA 31. KZ FBiH, PREMA KOJOJ SAUČINITELJSTVO POSTOJI KADA VIŠE OSOBA ZAJEDNIČKI UČINE KRIVIČNO DJELO ILI PREDUZIMAJUĆI ŠTO DRUGO ČIME NA ODLUČUJUĆI NAČIN DOPRINOSE UČINJENJU KRIVIČNOG DJELA, ONDA SE ZAKLJUČAK SUDA DA SU OPTUŽENI POSTUPALI KAO SAUČINITELJI NE MOŽE DOVESTI U PITANJE ŽALBENIM NAVODIMA DA NEMA DOKAZA KOJI SE ODOSE NA PODJELU PLIJENA IZMEĐU SAUČINITELJA. OVO ZBOG TOGA, ŠTO PODJELA PLIJENA SLIJEDI NAKON UČINJENJA KRIVIČNOG DJELA I NE PREDSTAVLJA NUŽNI KONSTITUTIVNI DIO SAUČINITELJSTVA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 04 0 K 000307 09 Kž 3 od 30.09.2009. godine).

3.**Zamjena kazne zatvora novčanom kaznom****Član 43.a. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine**

BUDUĆI DA KZ FBiH ZAMJENU IZREČENE KAZNE ZATVORA NOVČANOM KAZNOM VEZUJE ISKLJUČIVO ZA TEŽINU IZREČENE KAZNE, A NE I ZA TEŽINU KAZNE PROPISANE U ZAKONU ZA ODNOSNO KRIVIČNO DJELO, ZAKLJUČAK SUDA O OSNOVANOSTI ZAHTJEVA ZA ZAMJENU IZREČENE KAZNE ZATVORA U TRAJANJU DO JEDNE GODINE NE MOŽE SE TEMELJITI ISKLJUČIVO NA TEŽINI ZAKONOM PROPISANE KAZNE ZA PREDMETNO KRIVIČNO DJELO.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 07 0 K 004228 10 Kž od 12.10.2010. godine).

4.**Saizvršilačko svojstvo****Član 251. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine**

POŠTO JE OPTUŽENA P.M. PRI DOVOĐENJU ODNOSNO ODRŽAVANJU U ZABLUDI OŠTEĆENIH NASTUPALA KAO PREDSTAVNIK AGENCIJE „NEKRETNINA 2A“, KOJOM JE KAKO JE UTVRĐENO FAKTIČKI UPRAVLJALA, TE DA KAO UČINITELJ KRIVIČNOG DJELA PRIJEVARE U PRIVREDNOM POSLOVANJU IZ ČLANA 251. KZ FBiH U ZAKONU NIJE ODREĐENA ODGOVORNA OSOBA NEGO ONAJ KO RADNJE PREDUZIMA KAO PREDSTAVNIK ILI ZASTUPNIK PRAVNE OSOBE, ONDA SE NJENO SAIZVRŠILAČKO SVOJSTVO NE MOŽE NEGIRATI ŽALBENIM NAVODIMA DA

ONA NIJE IMALA FORMALNOPRAVNO SVOJSTVO ODGOVORNE OSOBE I DA JE UGOVORE SA OŠTEĆENIMA ZAKLJUČIVALA OPTUŽENA K.N. ZAMJENICA DIREKTORICE POMENUTE AGENCIJE.

Iz obrazloženja:

Neosnovano se žalbom branitelja optužene osporava pravilnost činjeničnih utvrđenja prvostepenog suda i tvrdnjom da optužena P.M. nije mogla biti oglašena krivom za radnje iz izreke pobijane presude za koje iz činjeničnog opisa djela proizilazi da je odnosne ugovore sa klijentima zaključila optužena K.N., zamjenica direktorice agencije „Nekretnine 2A“.

Naime, iz izreke i obrazloženja pobijane presude vidljivo je da je radnje iz tačaka 18 - 28 izreke pobijane presude optužena P.M. počinila u saizvršilaštvu sa optuženom K.N.. Kao što je već navedeno u ovoj presudi, prvostepeni sud je u obrazloženju svoje presude dao razloge na osnovu kojih je utvrdio saizvršilačko svojstvo optužene P.M. u ovim slučajevima. S obzirom da iz izreke i obrazloženja pobijane presude proizilazi da je pri zaključenju pravnih poslova, na koje se odnose navedene tačke izreke pobijane presude, optužena P.M. svojim radnjama - lažnim prikazivanjem činjenica dovodila ili održavala u zabludi klijente, postupajući pri tome u namjeri pribavljanja protivpravne imovinske koristi privrednim društvima „Nekretnine P.“ i „Nekretnine 2A“, a da je optužena K.N. potpisivala ugovore koji su se odnosili na te pravne poslove i na osnovu kojih kao i pregovora koji su im prethodili su klijenti navedeni da na štetu svoje imovine nešto učine (uplate određene novčane iznose agenciji na ime kupoprodajne cijene), očito je da sama okolnost da je ugovore potpisivala optužena K.N., a ne optužena P.M., ne može dovesti u pitanje pravilnost zaključka prvostepenog suda da je optužena P.M. navedene prijevarne radnje počinila zajednički sa optuženom K.N. učestvovanjem u učinjenju krivičnog djela na način kojim je odlučujuće doprinijela učinjenju tog krivičnog djela (član 31. KZ FBiH).

Pri tome, za krivičnu odgovornost optužene P.M. za radnje opisane u tačkama 18 - 28 izreke pobijane presude nije od značaja što optužena P.M. nije imala formalnopravno svojstvo odgovorne osobe u privrednom društvu „Nekretnine 2A“. Navedena okolnost posebno se ističe u žalbi optužene P.M. kao okolnost koja, po nalaženju žaliteljice, isključuje u tim slučajevima njenu odgovornost za krivično djelo prijevare u privrednom poslovanju iz člana 251. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH.

Naime, već je navedeno da je prvostepeni sud našao da je optužena P.M. u tim slučajevima postupala kao osoba koja je faktički upravljala i privrednim društvom „Nekretnine 2A“. Pošto je optužena P.M., pri preduzimanju svih radnji za koje je oglašena krivom tom presudom, postupala ili kao zastupnik ili kao predstavnik privrednih društava „Nekretnine P.“ i „Nekretnine 2A“. S obzirom da u zakonskom opisu krivičnog djela prijevare u privrednom poslovanju iz člana 251. KZ FBiH kao mogući učinitelj ovoga krivičnog djela nije određena odgovorna osoba u pravnoj osobi nego onaj koji nastupa kao zastupnik ili predstavnik pravne osobe, očito je da sama okolnost da optužena P.M. nije imala formalnopravno svojstvo odgovorne osobe i u privrednom društvu „Nekretnine 2A“,

što se posebno ističe u žalbama branitelja optužene i optužene, ne isključuje mogućnost da se ona pojavi kao učinitelj tog krivičnog djela. S obzirom da je optužena P.M. bila direktor u privrednom društvu „Nekretnine P.“, pa, samim tim, i njegov zastupnik, očito je da ona, u odnosu na pravne poslove u kojima se kao ugovorna strana pojavljuju „Nekretnine P.“, ima potrebno svojstvo koje se po zakonskom određenju ovog krivičnog djela traži za njegovog učinitelja. Osim toga, u toku postupka je utvrđeno da je optužena P.M. faktički upravljala i privrednim društvom „Nekretnine 2A“ i da je u kontaktima sa klijentima nastupala kao predstavnik te pravne osobe, te, stoga, i u odnosu na radnje u vezi kojih se kao ugovorna strana pojavljuju „Nekretnine 2A“, optužena P.M. ima svojstvo koje se po zakonu traži za učinitelja ovog krivičnog djela. Naime, uz utvrđenu činjenicu faktičkog upravljanja i agencijom „Nekretnine 2A“ i iskazi svjedoka - oštećenih nedvosmisleno upućuju da je pri preduzimanju radnji, koje su u vezi sa ugovorima u kojima su jedna od ugovornih strana bile „Nekretnine 2A“, optužena P.M. u kontaktu sa klijentima nastupala kao predstavnik „Nekretnina 2A“. Tako je, na primjer, svjedok Š.S. određeno rekao da je u pogledu ugovora, koji je inače zaključen sa „Nekretninama 2A“, njegov otac pregovarao sa optuženom P.M.. Svjedokinja Č.R. je izjavila da je prilikom kupovine stana za njenog oca M.I. elemente ugovora dogovarala sa optuženom P.M., a da su u ugovoru kao ugovorna strana navedene „Nekretnine 2A“. Svjedokinja F.F. je takođe izjavila da je ugovor zaključila sa „Nekretninama 2A“, a da je prethodno pregovarala sa optuženom P.M.. Istovjetno su izjavili i svjedoci S.A., K.E., A.H., M.M., Z.Š., H.S., A.F., M.R., A.K., K.S., B.N., Dž.S. i drugi. Očito je, prema tome, da se neosnovano u žalbi branitelja optužene P.M. navodi da se ova optužena, u vezi sa tim poslovima, pojavljivala samo onda kada je trebalo riješiti određeni problem. Međutim, ovaj žalbeni navod branitelja svojom sadržinom ukazuje na ispravnost zaključka prvostepenog suda da je optužena P.M. u pravnim poslovima nastupala kao predstavnik privrednog društva „Nekretnine 2A“.

S obzirom da je pri dovođenju odnosno održavanju u zabludi svjedoka – oštećenih, na koje se odnose tačke 18 - 28 izreke ove presude, optužena P.M. nastupala kao predstavnik „Nekretnina 2A“, kojima je, kako je utvrđeno, faktički upravljala, te da kao učinitelj krivičnog djela prijevare u privrednom poslovanju iz člana 251. KZ FBiH u zakonu nije određena odgovorna osoba nego onaj ko radnje preduzima kao predstavnik ili zastupnik pravne osobe, ovaj sud nalazi da se njeno saizvršilačko svojstvo u ovim slučajevima ne može negirati navodom da ona nije imala formalnopravno svojstvo odgovorne osobe u agenciji „Nekretnine 2A“.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 000374 10 Kž 6 od 13.07.2010. godine)

5.

Protivpravna imovinska korist kao obilježje krivičnog djela

Član 251. stav 3. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

IZ ZAKONSKOG OPISA KRIVIČNOG DJELA PRIJEVARE U PRIVREDNOM POSLOVANJU IZ ČLANA 251. KZ FBiH VIDLJIVO JE DA JE ZA POSTOJANJE OSNOVNOG OBLIKA OVOG KRIVIČNOG DJELA IZ STAVA 1. TOG ČLANA

POTREBNO DA UČINITELJ POSTUPA S CILJEM PRIBAVLJANJA PROTIVPRAVNE IMOVINSKE KORISTI PRAVNOJ OSOBI ČIJI JE ON ZASTUPNIK ILI PREDSTAVNIK ILI DRUGOJ PRAVNOJ OSOBI, TE DA JE, ZA POSTOJANJE KVALIFICIRANOG OBLIKA OVOG KRIVIČNOG DJELA IZ ČLANA 251. STAV 3. KZ FBiH, ZA KOJE JE OPTUŽENA P.M. OGLAŠENA KRIVOM PRVOSTEPENOM PRESUDOM, POTREBNO DA JE PRIBAVLJENA IMOVINSKA KORIST ILI DA JE PROUZROKOVANA ŠTETA KOJA PRELAZI IZNOS OD 50.000,00 KM. S OBZIROM DA JE U ČINJENIČNOM OPISU DJELA U IZRECI POBIJANE PRESUDE JASNO NAVEDENO U KOJIM IZNOSIMA JE UČINJENJEM DJELA DRUGOME – POJEDINIM OŠTEĆENIMA PROUZROKOVANA ŠTETA (TE U TIM IZNOSIMA I PRIBAVLJENA KORIST PRIVREDNIM DRUŠTVIMA NEKRETNINE P. I NEKRETNINE 2A) I DA JE NEKIMA OD OŠTEĆENIH PROUZROKOVANA ŠTETA KOJA PRELAZI IZNOS OD 50.000,00 KM, NENAVOĐENJEM U IZRECI PRESUDE KOLIKA JE IMOVINSKA KORIST PRIBAVLJENA KOJEM PRIVREDNOM DRUŠTVU IZREKA POBIJANE PRESUDE NIJE UČINJENA NERAZUMLJIVOM BUDUĆI DA ČINJENIČNI OPISI DJELA U IZRECI PRESUDE SADRŽE SVE ŠTO JE POTREBNO DA SE TA DJELA ODREDE ODNOSNO DA SE IZVRŠI PRAVILNA PRAVNA OCJENA KRIVIČNOG DJELA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 000374 10 Kž 6 od 13.07.2010. godine)

6.

Pokušaj krivičnog djela iznude

Član 295. stav 2. u vezi sa stavom 1. i u vezi sa čl. 28. i 29. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

NE RADI SE O NEPODOBNOJ POKUŠAJU UČINJENJA KRIVIČNOG DJELA IZNUDE VEĆ O POKUŠAJU KRIVIČNOG DJELA IZNUDE IZ ČLANA 295. STAV 2. U VEZI SA STAVOM 1. I U VEZI SA ČLANOM 28. I 29. KZ FBiH AKO JE OPTUŽENI PREDUZIMAO RADNJE PRINUĐAVANJA OŠTEĆENOG, DA MU PRODA UGOSTITELJSKI OBJEKAT KOJI NIJE NJEGOVO VLASNIŠTVO, BEZ OBZIRA ŠTO KAO KUPAC NE BI MOGAO STEĆI PRAVO VLASNIŠTVA NA TOM OBJEKTU. OVO ZBOG TOGA, JER TAKAV KUPOPRODAJNI UGOVOR NIJE MORAO U SMISLU OBLIGACIONOPRAVNIH ODNOSA BITI ISPRAVAN, VEĆ JE BILO DOVOLJNO DA JE OPTUŽENI SMATRAO DA ĆE PRINUĐAVANJEM OŠTEĆENOG NA ZAKLJUČENJE OVAKVOG UGOVORA I OVAKVOM KUPOVINOM OD NEVLASNIKA NAKON ULASKA U POSJED UGOSTITELJSKOG OBJEKTA MOĆI VRŠITI NJEGOVU EKSPLOATACIJU U SMISLU PRIBAVLJANJA IMOVINSKE KORISTI.

Iz obrazloženja:

Nadalje, pojednostavljeno navedeno izreka pobijane presude u dijelu koji se odnosi na oštećenog i ugostiteljski objekat „Gracia“ vlasništvo općine Centar, optuženi M.A.G. u

žalbi izjavljenoj preko braniteljica nastoji prikazati da se tu nije radilo o krivičnom djelu iznude u pokušaju iz člana 295. stav 2. u vezi sa stavom 1. i u vezi sa članom 28. KZ FBiH, već o građanskopravnom odnosu. Pri tome objašnjava da je u slučaju kada bi navodi iz izreke pobijane presude bili dokazani da bi se radilo o nepodobnom pokušaju iz člana 29. KZ FBiH, koji postoji ako učinitelj preduzme radnju učinjenja određenog krivičnog djela, ali je njegovo učinjenje nemoguće zbog toga što sredstva kojima se preduzima radnja učinjenja ili objekat prema kojem se ta radnja preduzima nisu podobni da dovedu do nastupanja posljedice. Na osnovu ovog objašnjenja, smatra da se u konkretnom slučaju radilo o apsolutno nepodobnom pokušaju, s obzirom da objekat na kome bi bilo pokušano učinjenje krivičnog djela (kupovina poslovnog prostora od nevlasnika) nije podoban i da njegove radnje (optuženog M.A.G.) nisu mogle dovesti do ostvarenja krivičnog djela.

Prilikom davanja ocjene navedenih žalbenih prigovora ovaj sud je pošao od toga da prema odredbi člana 295. stav 1. KZ FBiH krivično djelo iznude čini onaj ko s ciljem da sebi ili drugom pribavi protivpravnu imovinsku korist silom ili ozbiljnom prijetnjom prisili drugoga da što učini ili ne učini na štetu svoje ili tuđe imovine. Dakle, ovo krivično djelo se sastoji u prinuđavanju drugoga silom ili prijetnjom da nešto učini ili ne učini na štetu svoje ili tuđe imovine, a sve u namjeri da sebi ili drugom pribavi protivpravnu imovinsku korist. Na taj način oštećeni se ustvari prinuđava na određeno činjenje ili nečinjenje, koje će imati štetne posljedice za njegovu ili tuđu imovinu.

Kada se u ovom pogledu navedeno pravno shvatanje dovede u vezu sa činjeničnim supstratom djela, evidentno je da su se radnje učinjenja ovog krivičnog djela sastojale u prinuđavanju oštećenog da optuženom M.A.G. proda ugostiteljski objekat „Graciu“ koji je vlasništvo općine Centar Sarajevo. Same radnje prinuđavanja na takvu prodaju su prema opisu djela iz izreke pobijane presude preduzimali optuženi M.A.G., M.K., A.K., E.P., zajedno sa još jednom NN osobom. Ovakvim radnjama oštećeni je prinuđavan na određeno činjenje u vidu zaključenja kupoprodajnog ugovora, koji bi imao štetne posljedice po tuđu imovinu. Pri tome treba naglasiti, da se u žalbi optuženog M.A.G. zastupa potpuno pogrešno shvatanje, da je jedan od uvjeta za postojanje ovog krivičnog djela morala biti mogućnost zaključenja uvjetno navedeno jednog perfektnog kupoprodajnog ugovora. Taj ugovor bi prema ovoj žalbi trebao omogućiti da optuženi M.A.G. kao kupac stekne pravo vlasništva nad ugostiteljskim objektom „Gracia“, a da se tek onda on obaveže na plaćanje kupoprodajne cijene. Međutim, po mišljenju ovog suda, nižestepeni sud je zauzeo pravilno shvatanje u pobijanoj presudi, prema kojem kupoprodajni ugovor na čije je zaključivanje bio prinuđavan oštećeni nije morao biti u smislu obligacionopravnih odnosa ispravan. Bilo je dovoljno, da je optuženi M.A.G. smatrao, da će ovakvom kupovinom i ulaskom u posjed ugostiteljskog objekta „Gracia“ moći vršiti njegovu eksploataciju u smislu pribavljanja imovinske koristi. Takvo zaključivanje kupoprodajnog ugovora bi bilo na štetu tuđe imovine tj. imovine općine Centar u Sarajevu i nije od značaja okolnost što optuženi M.A.G. kao kupac ne bi mogao steći pravo vlasništva na pomenutom objektu. Sve ovo jasno pokazuje, da se ne može raditi o nepodobnom pokušaju kako se to iznosi u žalbi optuženog M.A.G. koji je u tom pogledu zajedno sa ostalim optuženima prinuđavao oštećenog na određene radnje u tom pogledu. Prilikom preduzimanja takvih radnji prema njemu, to su činili u sastavu zločinačke organizacije i u okviru zločinačkog plana. Pošto je

izostala posljedica ovog djela, prvostepeni sud je njihove saučiniteljske radnje pravilno pravno kvalifikovao kao krivično djelo iznude u pokušaju iz člana 295. stav 2. u vezi sa stavom 1. i u vezi sa članom 28. KZ FBiH.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 09 0 K 001427 09 Kž 11 od 22.04.2010. godine).

7.

Krivotvorenje isprave

Član 373. stav 2. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

OKOLNOST DA SE RADILO O UPOTREBI LAŽNIH PUNOMOĆI KOJE SU BILE OVJERENE OD STRANE SUDA DAJE TIM PUNOMOĆIMA KARAKTER JAVNIH ISPRAVA BEZ OBZIRA ŠTO JE NESPORNO UTVRĐENO DA ONE NISU BILE POTPISANE OD STRANE NAVODNIH POSLODAVACA. KAKO JE OPTUŽENA UPOTRIJEBILA LAŽNE PUNOMOĆI ODNOSNO LAŽNE JAVNE ISPRAVE, UČINILA JE KRIVIČNO DJELO KRIVOTVORENJA ISPRAVE IZ ČLANA 373. STAV 2. KZ FBiH.

Iz obrazloženja:

Pobijajući prvostepenu presudu zbog povrede krivičnog zakona, branitelj optužene P.M. u žalbi ističe i da iz nalaza i mišljenja vještaka grafologa proizilazi da punomoći koje je optužena priložila uz zahtjev za dodjelu kredita davatelju kredita „Bor banci“ i kojima su vlasnici nekretnina ovlastili advokata da u njihovo ime sa „Bor bankom“ potpiše ugovor o zalogu u cilju hipotekarnog obezbjeđenja kredita dužnika Nekretnine P. nisu potpisali navedeni vlastodavci, ali da vještak nije utvrdio ko je potpisao te punomoći. Stoga, po mišljenju žalitelja, nije dokazano da se u radnjama optužene P.M. stiču obilježja krivičnog djela krivotvorenje isprave iz člana 373. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH.

Ovaj žalbeni navod branitelja optužene ovaj sud nalazi neosnovanim jer radnje optužene P.M., za koje je ona oglašena krivom tačkom 4. izreke pobijane presude, sadrže obilježja krivičnog djela krivotvorenje isprave iz člana 373. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH.

Naime, odredbom člana 373. stav 1. KZ FBiH propisano je da krivično djelo krivotvorenje isprave čini onaj ko izradi lažnu ispravu ili preinači pravu ispravu s ciljem da se takva isprava upotrijebi kao prava ili ko lažnu ili preinačenu ispravu upotrijebi kao pravu ili je nabavi radi upotrebe. Prema tome, navedeno krivično djelo čini i onaj ko lažnu ispravu upotrijebi kao pravu, a iz činjeničnog opisa djela u tački 4. izreke pobijane presude jasno proizilazi da je optužena P.M. oglašena krivom za prilaganje „Bor banci“, uz zahtjev za dodjelu kredita, i lažnih punomoći vlasnika nekretnina za advokata.

Za ocjenu da li se u radnjama optužene P.M., za koje je ona oglašena krivom tačkom 4. izreke pobijane presude, stiču obilježja i krivičnog djela krivotvorenje isprave iz člana

373. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH od značaja je i okolnost da su te punomoći bile ovjerene od strane nadležnog suda ali ne u smislu koji joj u žalbi daje branitelj. Naime, upravo okolnost da se radilo o upotrebi lažnih punomoći koje se bile ovjerene od strane suda daje tim punomoćima karakter javne isprave i povlači za sobom kvalifikovanje radnji optužene P.M. kao krivičnog djela krivotvorenje isprave iz člana 373. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH. Međutim, okolnost da su te punomoći bile ovjerene od strane nadležnog suda, u situaciji kada je nesporno utvrđeno da one nisu bile potpisane od strane navodnih vlastodavaca, ne isključuje odgovornost optužene P.M. za upotrebu lažnih punomoći odnosno lažnih isprava.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 09 0 K 000374 10 Kž 6 od 13.07.2010. godine)

ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

8.

Presumpcija nevinosti

Član 3. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 6. stav 2. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

TIME ŠTO JE PREDSDJEDNICA VIJEĆA NIŽESTEPENOG SUDA UPUTILA ODBRANU DA SVOJA PITANJA U KORIST VLASTITIH TVRĐENJA, KOJA PREVAZILAZE OPSEG ODGOVORA NEKIH SVJEDOKA DATIH PRILIKOM DIREKTNOG ISPITIVANJA MOŽE REALIZIRATI I POSTAVLJATI NAKON ŠTO PREDLOŽI NJIHOVO ISPITIVANJE KAO SVOJIH SVJEDOKA, NE PREDSTAVLJA NAMETANJE NEKE OBAVEZE DOKAZIVANJA NEVINOSTI, VEĆ MOGUĆNOST I NAČIN DA SE DOBIJU ODGOVORI NA TA PITANJA.

Iz obrazloženja:

U žalbi izjavljenoj preko braniteljica, optuženi M.A.G. tvrdi, da nižestepeni sud nije dozvolio odbrani da u korist vlastitih tvrđenja unakrsno ispituje svjedokinju, te da je njegove branitelje uputio, da tu svjedokinju pozovu i direktno ispituju kao svog svjedoka. Takođe je dodao, da je prvostepeni sud tako postupio u više navrata i upućivao odbranu da ovakve svjedoke ponovo pozove radi direktnog ispitivanja u korist vlastitih tvrđenja. Kao razloge prvostepeni sud je prema ovoj žalbi naveo, da je odbrana počela postavljati pitanja izvan okvira unakrsnog ispitivanja, pa da je preostala mogućnost da to učini na pomenuti način i da je na to upućena. Smatra, da je to bilo u suprotnosti sa odredbom člana 277. ZKP FBiH, te da mu je to onemogućavalo efektivnu odbranu i da je zbog toga nižestepeni sud učinio bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) i stava 2. istog člana ZKP FBiH.

Time je ova žalba optuženog M.A.G. otvorila pitanje, da li je prvostepeni sud u primjeni odredbi člana 277. ZKP FBiH pravilno postupio i da li je povrijedio prava optuženog M.A.G. na odbranu, te da li je učinio navedene bitne povrede odredaba krivičnog postupka.

Da bi se dali odgovori na izložene žalbene prigovore optuženog M.A.G. treba ukazati, da prema navedenoj zakonskoj odredbi inicijativu u dokazivanju pravno relevantnih činjenica imaju stranke i branitelj, što pokazuje da dominira raspravno načelo, ali je pored toga predviđena i mogućnost aktivne uloge suda u prikupljanju i izvođenju dokaza. Kako to dalje proizilazi iz zakonske odredbe člana 277. stav 1. ZKP FBiH, pred sudom najprije pitanja postavlja stranka odnosno branitelj koja je pozvala svjedoka i vrši njegovo direktno ispitivanje kako bi dokazala (ili pokazala) istinitost svojih tvrdnji. Nakon toga svjedoka ispituje suprotna strana koja vrši unakrsno ili protuispitivanje kako bi se oslabili odgovori dati prilikom direktnog ispitivanja tokom kojeg (unakrsnog ispitivanja) je dozvoljeno postavljanje sugestivnih pitanja. Pri tome, prema zakonskom određenju postoji mogućnost postavljanja pitanja u korist vlastitih tvrdjenja, ali je za tako nešto potrebno odobrenje suda odnosno predsjednika vijeća, jer ono (postavljanje takvih pitanja) prevazilazi okvire unakrsnog ispitivanja. Poslije toga, stranka ili branitelj koja je pozvala svjedoka mora dobiti novu priliku da svjedoka još jednom ispita, kako bi se utvrdio pravi smisao odgovora koje je davao prilikom unakrsnog ispitivanja. Pri tome još treba napomenuti, da je u toj odredbi propisano da sudija odnosno predsjednik vijeća i članovi vijeća mogu u svakoj fazi ispitivanja postaviti svjedoku odgovarajuće pitanje.

Dakle, naprijed navedeni kratki prikaz tzv. modela unakrsnog ispitivanja, koji je kod nas u smislu pomenute zakonske odredbe kombiniran sa modificiranim inkvizitorskim načelom, predstavlja okvire unutar kojih treba ocijeniti izložene žalbene prigovore optuženog M.A.G. u vezi sa postupanjem predsjednice vijeća na glavnom pretresu za koje on tvrdi, da nije bilo pravilno.

Kao što je to već naprijed navedeno, žalbom optuženi M.A.G. tačno ukazuje da je u konkretnom predmetu na glavnom pretresu predsjednica vijeća polazeći od pravila, da glavno ispitivanje limitira unakrsno ispitivanje, zabranila njegovom branitelju da izvan opsega tih odgovora datih prilikom direktnog ispitivanja, nekim svjedocima postavlja pitanja izvan toga u prilog vlastitih tvrdjenja, ali je isto tako dala upute da te svjedoke može predložiti kao svoje i tada ih direktno ispitati. Ovako postupanje predsjednice vijeće je bilo pravilno i u skladu sa pomenutom zakonskom odredbom čije je tumačenje i značenje naprijed izloženo. Uostalom, na istovjetan način se postupa i po strogim pravilima angloameričkog odnosno anglosaksonskog pravnog sistema (misli se na mogućnost predlaganja da se svjedok protivne strane ponovo ispita kao svoj svjedok) iz kojeg i potječe model unakrsnog ispitivanja koji se kod nas primjenjuje ali u kombinaciji sa modificiranim inkvizitorskim načelom.

Prema tome, potpuno je jasno, da u slučajevima ispitivanja svjedoka na koje ukazuje optuženi M.A.G., odbrana nakon što je predsjednica vijeća prvostepenog suda uskratila postavljanje pitanja izvan opsega odgovora koje su dali prilikom direktnog

ispitivanja, mogla predložiti (odbrana) da isti budu ispitani kao njihovi svjedoci o čemu ih je ona kako je to i nesporno poučila (mada nije bila obavezna jer su bila u pitanju dva njegova branitelja) da mogu koristiti ovo pravo.

U tom smislu ovaj sud je uzeo u obzir da član 6. stav 3. tačka d) Evropske konvencije sadrži dva prava: 1) pravo optuženog da mu se omogući da ispituje svjedoka optužbe i 2) pravo na saslušanje svjedoka odbrane pod istim uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe. Ova prava su neovisna jedna od drugog i odredba zahtijeva da se optuženi stavi u položaj potpune jednakosti sa tužiteljem, te da mu se omogući da ispita i ospori svjedočenje svjedoka optužbe, kao i da pozove i ispita svoje svjedoke pod istim uvjetima (isto: Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o dopustivosti i meritumu broj AP 2633/06 od 11.03.2008. godine).

Za davanje konačnog odgovora na žalbene prigovore optuženog M.A.G., potpuno je jasno, da je predsjednica vijeća nižestepenog suda postupila u skladu sa naprijed pomenutom zakonskom odredbom i konvencijskom normom, jer je odbrana optuženog M.A.G. imala mogućnost da koristi njegova garantovana prava na odbranu, pa da svjedoke pozove kao svoje svjedoke i da obavi direktno ispitivanje. To što odbrana nije konzumirala ovo pravo, po mišljenju ovog suda, ne može predstavljati propust predsjednice vijeća prvostepenog suda kako se to želi prikazati u žalbi optuženog M.A.G., već njegove odbrane.

Ovo konačno znači, da su netačni navodi iz njegove žalbe da mu je povrijeđeno pravo na efektivnu odbranu i da su učinjene naprijed pomenute bitne povrede odredaba krivičnog postupka.

S tim u vezi, nije jasno zbog čega je optuženi M.A.G. u žalbi izjavljenoj preko braniteljica sa jedne strane u smislu naprijed izloženog neosnovano prigovorio da su mu bila uskraćena određena prava na odbranu, a sa druge strane da je time povrijeđeno njegovo pravo da ne izvodi bilo kakve dokaze.

Po ocjeni ovog suda, tačno je da optuženi M.A.G. nije bio u obavezi da izvodi bilo kakve dokaze, s obzirom da jedno od najvažnijih načela pravno uređuje njegov položaj u krivičnom postupku, a to je pretpostavka nevinosti iz člana 3. stav 1. ZKP FBiH i člana 6. stav 2. Evropske konvencije, prema kojima se njegova nevinost presumira (pretpostavlja). To ima za posljedicu da teret dokazivanja leži na tužitelju koji mora osigurati potrebne dokaze, a da optuženi u ovom slučaju M.A.G. nije pravno dužan da dokazuje svoju nevinost.

Međutim, time što je predsjednica vijeća nižestepenog suda uputila odbranu da svoja pitanja u korist vlastitih tvrdjenja, koja prevazile opseg odgovora nekih svjedoka datih prilikom direktnog ispitivanja može realizirati i postavljati nakon što predloži njihovo ispitivanje kao svojih svjedoka, ne predstavlja nametanje neke obaveze dokazivanja nevinosti, već mogućnost i način da se dobiju odgovori na ta pitanja.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 001427 09 Kž 11 od 22.04.2010. godine)

9.

Postavljanje branitelja po službenoj dužnosti

Član 59. stav 6. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

SUD JE NA OSNOVU ČLANA 59. STAV 6. ZKP FBiH OPTUŽENOM PREURANJENO POSTAVIO BRANITELJA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI, NAKON ŠTO SE OPTUŽENI NA ROČIŠTU O POSTAVLJENJU BRANITELJA NIJE IZJASNIO KOJEG ADVOKATA SA PREDOČENE LISTE ŽELI ZA BRANITELJA, VEĆ JE ZATRAŽIO ODREĐENO VRIJEME DA ANGAŽIRA BRANITELJA PO IZBORU, A ŠTO NIJE UČINIO U OSTAVLJENOM ROKU. OVO RADI TOGA, JER JE SUD U TAKVOJ SITUACIJI NA ROČIŠTU O POSTAVLJENJU BRANITELJA BIO DUŽAN NE SAMO DA OPTUŽENOM NA NJEGOV ZAHTJEV OMOGUĆI KORIŠTENJE PRAVA NA ANGAŽIRANJE BRANITELJA PO SLOBODNOM IZBORU I DA MU ZA TO ODREDI ROK U KOME TAKO TREBA POSTUPITI, VEĆ I DA GA UPOZORI NA POSLJEDICE AKO TAKO NE POSTUPI U DATOM ROKU U SMISLU DA ĆE MU BITI POSTAVLJEN BRANITELJ PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI.

Iz obrazloženja:

Rješenjem Kantonalnog suda u Bihaću optuženom je u krivičnom predmetu toga suda koji se vodi pod navedenim brojem, zbog krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. Krivičnog zakona SFRJ, koji je zakonom preuzet kao republički zakon (KZ SFRJ), za branitelja po službenoj dužnosti postavljen advokat V.H.

Protiv ovog rješenja žalbu je izjavio optuženi. U žalbi, u dijelu koji se odnosi na postavljanje branitelja, navodi da ne želi advokata s Unsko-sanskog kantona. Naknadno, optuženi je 21.09.2010. godine uputio i podnesak u kojem je naveo imena četiri advokata iz S., navodeći da je njihova imena dobio od Ambasade Holandije u Sarajevu i da bi neko od tih advokata mogao preuzeti njegov predmet.

Ovaj sud je ispitao pobijano rješenje u vezi sa žalbenim navodima optuženog, pa je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Iz obrazloženja pobijanog rješenja proizilazi da je ono donijeto na osnovu odredbe člana 59. stav 6. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine (ZKP FBiH) zbog toga što optuženi, koji je pozvan da sebi izabere branitelja sa predočene liste branitelja, nije sebi izabrao branitelja, pa je to, u skladu sa navedenom odredbom, učinio sud. Uz to je u obrazloženju pobijanog rješenja navedeno da se optuženi na ročištu za postavljanje branitelja nije izjasnio kojeg advokata sa predočene liste želi za branitelja nego da je tražio određeno vrijeme radi konsultacije s porodicom kako bi angažirao branitelja po izboru, da mu je sud za izjašnjenje o tome ostavio rok, a da je u datom roku optuženi

dostavio podnesak kojim je zahtijevao da ga u daljem toku postupka zastupa njegov advokat iz Holandije.

Imajući u vidu žalbene navode optuženog, navode iz njegovog podneska koji je uputio sudu 21.09.2010.godine, te okolnost da je optuženi na ročištu za postavljanje branitelja po službenoj dužnosti, održanom u Kantonalnom sudu u Bihaću dana 06.09.2010.godine, izjavio da bi on želio angažirati branitelja po izboru i da je u vezi sa tim on u kontaktu sa Ambasadom Holandije, čiji je državljanin, ovaj sud nalazi da je u konkretnom slučaju postupanje prvostepenog suda u skladu sa članom 59. stav 6. ZKP FBiH preuranjeno, tim prije što optuženi na ročištu od 06.09.2010.godine, nakon što mu je ostavljen rok za obavještanje suda o izabranom branitelju, nije upozoren da će u slučaju propuštanja tog roka, branitelj mu biti postavljen odlukom suda.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 K 004547 10 Kž 3 od 04.10.2010. godine)

10.

Prilaganje dokaza uz žalbu

Član 146. stav 1. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

NEOSNOVANI SU ŽALBENI PRIGOVORI BRANITELJA DA SE PRVOSTEPENI SUD U OBRAZLOŽENJU RJEŠENJA ZA PRODUŽENJE PRITVORA OSUMNJIČENOM IZ OSNOVA ČLANA 146. STAV 1. TAČKA C) ZKP FBiH NIJE MOGAO POZVATI NA RANIJE UVJETNE OSUDE KOJE SU MU IZREČENE ZA ISTOVRNSNA KRIVIČNA DJELA KOJE KAKO TVRDI NISU OPOZVANE ALI DA SU SUDSKI BRISANE. OVO ZBOG TOGA, JER TA OKOLNOST BRISANJA RANLIJIH UVJETNIH OSUDA NIJE EVIDENTIRANA U IZVODU IZ KAZNENE EVIDENCIJE NA IME OSUMNJIČENOG, A NITI JE BRANITELJ UZ ŽALBU PRILOŽIO DOKAZ DA SU OSUDE NA KOJE SE PRVOSTEPENI SUD POZVAO U SVOM RJEŠENJU BRISANE.

Iz obrazloženja:

Pobijajući pravilnost zaključka prvostepenog suda o daljem postojanju, u odnosu na ovog osumnjičenog, razloga za pritvor propisanog u članu 146. stav 1. tačka c) ZKP FBiH, branitelj osumnjičenog u žalbi ističe da su uvjetne osude za istovrsna krivična djela, na kojima je prvostepeni sud zasnovao svoj zaključak o daljem postojanju ovog razloga za pritvor, još iz 2005. godine, te da nisu opozvane i da su usljed toga sudski brisane. Stoga, prema navodima branitelja, one ne mogu više proizvoditi pravne posljedice, pa ni biti osnov za donošenje zaključka o daljem postojanju navedenog razloga za pritvor u odnosu na osumnjičenog. Osim toga, u žalbi se ističe da na nepravilnost zaključka prvostepenog suda o postojanju ovog razloga za pritvor ukazuje i okolnost da je od tih osuda proteklo već pet godina i da u tom periodu ovaj osumnjičeni nije učinio novo istovrsno krivično djelo.

Ovi žalbeni navodi branitelja osumnjičenog su neosnovani. Naime, branitelj uz žalbu nije priložio dokaz da su osude na koje se prvostepeni sud pozvao u svom rješenju o produženju pritvora brisane, a ta okolnost nije evidentirana ni u izvodu iz kaznene evidencije na ime osumnjičenog. S obzirom da iz izvoda iz kaznene evidencije na ime osumnjičenog. od 19.08.2010. godine proizilazi da je ovaj osumnjičeni nakon uvjetnih osuda iz 2005. godine, koje su se odnosile na krivična djela teške krađe iz člana 287. stav 1. KZ FBiH, još tri puta osuđivan za druga krivična djela, te da se, prema odredbi člana 125. stav 1. tačka b) KZ FBiH, uvjetna osuda briše iz kaznene evidencije po proteku roka od jedne godina od dana prestanka vremena provjeravanja samo ako za to vrijeme osuđenik ne počini novo krivično djelo (dakle, bilo koje novo krivično djelo, a ne samo istovrsno krivično djelo), očito je da je žalbena tvrdnja ovog branitelja da su uvjetne osude ovog osumnjičenog, na koje se u obrazloženju svog rješenja pozvao prvostepeni sud, brisane, sasvim proizvoljna. Osim toga, okolnost da je osumnjičeni, nakon navedenih uvjetnih osuda za krivično djelo teške krađe iz člana 287. stav 1. tačka a) KZ FBiH, osuđivan još tri puta, od čega i za krivična djela koja sadrže elemente nasilja, očito je da pravilnost zaključka prvostepeng suda o daljem postojanju razloga za pritvor propisanog u članu 146. stav 1. tačka c) ZKP FBiH ne dovodi u pitanje okolnost da te dvije ranije osude za istovrsno krivično djelo potiču iz 2005. godine.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 010152 10 Kž od 17.09.2010. godine)

11.

Udaljenje optuženog iz sudnice radi nedoličnog ponašanja

Član 257. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

PRAVO OPTUŽENOG DA PRISUSTVUJE GLAVNOM PRETRESU NE MOŽE DEROGIRATI PRIMJENU ODREDBE ČLANA 257. STAV 2. ZKP FBiH ZBOG NJEGOVOG NEDOLIČNOG PONAŠANJA, PO KOJOJ ODREDBI JE PREDSJEDNICA VIJEĆA ČUVAJUĆI DOSTOJANSTVO I UGLED SUDA, PRVO OPOMENULA OPTUŽENOG ZBOG TAKVOG PONAŠANJA, PA NAKON ŠTO SE OPOMENA POKAZALA KAO BEZUSPJEŠNA UDALJILA GA IZ SUDNICE NA ODREĐENO VRIJEME I TO POSLIJE UPOZORENJA NA TAKVU MOGUĆNOST.

Iz obrazloženja:

Po shvatanju optuženog M.A.G. iznesenog u žalbi izjavljenoj preko braniteljica, među njegova prava spada i pravo da prisustvuje glavnom pretresu, što uključuje i samo izvođenje dokaza kako onih koje ga terete tako i onih koje mu idu u korist, pa se u tom pogledu poziva na odredbe čl. 251., 261., 262., 265., 273. i 274. ZKP FBiH. Takođe ukazuje, da od tog pravila postoji izuzetak sadržan u članu 257. stav 2. ZKP FBiH u kome je predviđena mogućnost, da se optužena osoba zbog nedoličnog ponašanja može na određeni period udaljiti iz sudnice. S tim u vezi, dalje u žalbi tvrdi da je nižestepeni sud vrlo široko koristio ovo pravo i da je njega (optuženog M.A.G.) u šest navrata udaljio iz sudnice prilikom ispitivanja svjedoka kako navodi značajnih za odbranu. Konačno, u ovom

pogledu ukazuje da je prvostepeni sud korištenjem navedene zakonske odredbe obezbijedio nesmetano odvijanje glavnog pretresa, ali da je u njenoj primjeni trebalo polaziti od njegovih prava koja su u toj fazi postupka ispred svih drugih prava.

Iz navedenih žalbenih prigovora optuženog M.A.G. ne proizilazi da je predsjednica vijeća prvostepenog suda postupala suprotno odredbi člana 257. stav 2. ZKP FBiH, koja se odnosi na kažnjavanje optuženih osoba zbog narušavanja reda i discipline. Ako se to ima u vidu, onda nije jasno zbog čega optuženi M.A.G. iznosi prigovore u tom pogledu, jer je isključivo njegovo nedolično ponašanje imalo za posljedicu da ga nakon potrebnih upozorenja predsjednica vijeća nižestepenog suda udalji iz sudnice, za koje vrijeme su u njoj ostajali njegovi branitelji.

Po mišljenju ovog suda, takvo njeno postupanje u skladu sa zakonskim ovlaštenjima propisanim radi održavanja reda u sudnici je prvenstveno u funkciji čuvanja ugleda i dostojanstva suda, što ne može značiti samo pravo predsjednice vijeća prvostepenog suda, već je to očigledno bila i njena dužnost. Dakle, u pitanju je bilo provođenje mjera za osiguranje nesmetanog vođenja ovog krivičnog postupka pred nižestepenim sudom.

Tumačenje u žalbi optuženog M.A.G., da je u primjeni odredaba člana 257. stav 2. ZKP FBiH trebalo poći od njegovih prava koja su kako tvrdi ispred svih drugih prava je pogrešno. I to ne samo zbog toga što se prema pomenutoj zakonskoj odredbi u ovom slučaju nije radilo samo o pravu predsjednice vijeća nižestepenog suda, već i o njenoj dužnosti da optuženog M.A.G. udalji iz sudnice na određeni vremenski period, s obzirom da je i nakon upozorenja nastavljao sa nedoličnim ponašanjem, što ni u svojoj žalbi ne osporava. Tu je bilo u pitanju čuvanje dostojanstva odnosno ugleda prvostepenog suda. Zbog toga bi prihvatanje tumačenja navedene zakonske odredbe u smislu navoda iz žalbe optuženog M.A.G. značilo njeno faktičko derogiranje, pa i ovo ukazuje da je ono neodrživo.

Zbog svega toga je bilo potrebno izložiti suprotno shvatanje ovog suda koje ustvari predstavlja sudsko tumačenje pomenute zakonske odredbe koje ima za cilj njenu adekvatnu primjenu, a ne njenu derogaciju kako se to pokušava postići u žalbi optuženog M.A.G. To tumačenje ovog suda jasno ukazuje, da je predsjednica vijeća nižestepenog suda pravilno postupala kada je optuženog M.A.G. zbog nedoličnog ponašanja povremeno udaljavala iz sudnice u kojoj su za to vrijeme ostajali njegovi branitelji.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 001427 09 Kž 11 od 22.04.2010. godine)

12.

Korištenje neovjerenih kopija originala

Član 289. stav 3. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

NISU NEZAKONITI DOKAZI ISPRAVE KOJE SU ULOŽENE U SPIS U OBLIKU KOPIJA, S OBZIROM DA JE NJIHOV SADRŽAJ KAO NEIZMIJENJEN U ODNOSU NA ORIGINALE POTVRĐEN ISKAZIMA SVJEDOKA. RADI TOGA SE TE KOPIJE, POTVRĐENE KAO NEIZMIJENJENE U ODNOSU NA ORIGINALE U SMISLU ČLANA 289. STAV 3. ZKP FBiH, MOGU KORISTITI KAO DOKAZI NA GLAVNOM PRETRESU.

Iz obrazloženja:

Što se tiče žalbenih navoda branitelja optužene P.M. u pogledu zakonitosti ulaganja u spis isprava pobrojanih u žalbi koje su u obliku neovjerene kopije i temeljenju na njima presude prvostepenog suda, ovaj sud nalazi da se neosnovano žalbom branitelja tvrdi da se te isprave nisu mogle koristiti kao dokaz.

Naime, odredbom člana 289. stav 2. ZKP FBiH propisano je da su za provjeru vjerodostojnosti pismena, zapisa ili fotografije, potrebni originalno pismeno, zapis ili fotografija, osim ako nije drugačije propisano tim zakonom. Izuzeci od navedenog pravila odnosno slučajevi kada se kao dokaz može koristiti kopija pismena propisani su stavom 3. člana 289. ZKP FBiH. U toj zakonskoj odredbi izričito je rečeno da se, izuzetno od stava 2. tog člana, može koristiti kao dokaz ovjerena kopija originala ali i kopija koja je potvrđena kao neizmijenjena u odnosu na original. U slučaju dokumenata koji su u predmetni spis uloženi u kopiji i koji su pobrojani u žalbi branitelja optužene Pelak Mihrije upravo se radi o kopijama dokumenata koje su u toku postupka potvrđene kao neizmijenjene u odnosu na original i koje se, zbog toga, mogu koristiti kao dokaz u krivičnom postupku. Naime, u toku prvostepenog postupka, nakon čitanja i ulaganja u predmetni spis isprava koje se navode u žalbi branitelja, nije osporena njihova vjerodostojnost. To nije učinjeno ni na tom glavnom pretresu a ni naknadno iako je odlukom suda, na zahtjev odbrane, odbrani omogućen uvid u te isprave i izvan glavnog pretresa, uz najavu odbrane da će eventualne primjedbe na te dokaze dostaviti u pismenoj formi, a što nije učinjeno. I ne samo da to nije učinjeno tokom prvostepenog postupka nego ni u žalbi nije osporeno ni postojanje ni sadržina isprava čije su kopije uložene u spis.

Osim toga, iz obrazloženja pobijane presude jasno proizilazi utvrđenje suda da su materijalni dokazi koji su tokom glavnog pretresa pročitani, a među kojima se nalaze i isprave koje su uložene u spis u obliku kopije, u međusobnoj saglasnosti kao i u saglasnosti sa iskazima svjedoka na koje se te isprave odnose. Prema tome, drugim dokazima je u pogledu isprava koje se navode u žalbi kao isprave koje su u spis uložene kao kopije potvrđeno da su one neizmijenjene u odnosu na original. Tako, na primjer, iz spisa predmeta proizilazi da je tačno da je potvrda o primljenih 5.400,00 KM, a koje je uplatila D.Dž., neovjerena kopija, ali ostali dokazi koji su u vezi sa ovom ispravom potvrđuju da se radi o kopiji koja je neizmijenjena u odnosu na original. Naime, u spisu se nalazi ugovor o zastupanju u postupku kupovine nekretnina od 24.10.2006. godine, zaključen između Nekretnina P. i D.Dž., koji je u spis uložena kao ovjerena kopija i u kojem se konstatuje da je nalogodavac (D.Dž.) uplatila 5.400,00 KM na ime dijela kupoprodajne cijene na dan potpisivanja i ovjere tog ugovora. Iz ugovora takođe proizilazi da je kupoprodajna cijena

predmetne nekretnine bila 58.000,00 KM. U spisu se nalazi i ovjerena kopija potvrde o uplati na ime D.Dž. iznosa od 52.600,00 KM (dakle, razlike između kupoprodajne cijene i ranije uplaćenih 5.400,00 KM), na ime dijela kupoprodajne cijene za nekretninu koja je predmet pomenutog ugovora, a koju uplatu je izvršila Nj.A., pa i taj dokaz ukazuje da je potvrda o uplati iznosa od 5.400,00 KM, koja je u spis uložena u kopiji, neizmijenjena u odnosu na original. Da je kopija potvrde o prethodnoj uplati iznosa od 5.400,00 KM neizmijenjena u odnosu na original ukazuje i iskaz svjedoka Nj.A., koji je također u relevantnom dijelu sadržan u pobijanoj presudi, a u kojem svjedokinja tvrdi da je D.Dž., na ime kapare, uplatila 5.400,00 KM.

Istovjetna je situacija i u pogledu kopija drugih isprava koje branitelj optužene P.M. navodi u svojoj žalbi. Na neizmijenjenost u odnosu na original kopije ugovora o kreditu zaključenog između Crnogorske komercijalne banke i Đ.Š. od 09.09.2006. godine ukazuje iskaz svjedoka Đ.Š., potpisnika tog ugovora. Na nepromijenjenost u odnosu na original kopije ugovora o zastupanju u postupku kupovine nekretnina zaključenog dana 26.09.2005. godine između Nekretnina P. i S.I., aneksa navedenog ugovora i uplatnice na iznos od 42.200,00 KM, ukazuje iskaz svjedoka S.I., potpisnika tih isprava. Na nepromijenjenost u odnosu na originale kopija ugovora o zastupanju u postupku kupovine nekretnina zaključenog dana 30.12.2005. godine između Nekretnina P. i Č.A. kao i uplatnica na ime Č.A., ukazuje iskaz svjedoka Č.I.. Na neizmijenjenost u odnosu na original kopije predugovora o kupoprodaji nekretnina između P.M. i Nekretnina P. ukazuje iskaz svjedokinje P.M., potpisnice tog ugovora. Na neizmijenjenost kopije ugovora o zastupanju u postupku kupovine nekretnina između Nekretnina P. i „Duhanprometa“ od 08.09.2006. godine u odnosu na original ukazuje iskaz svjedokinje M.M., predstavnika „Duhanprometa“. Na neizmijenjenost u odnosu na original kopije predugovora o kupoprodaji nekretnina zaključenog dana 22.02.2005. godine između U.M. i Nekretnina P. ukazuje iskaz svjedoka U.M., potpisnika tog ugovora. Neizmijenjenost u odnosu na original kopija potvrda o uplati novca na ime K.M. potvrđena je ovjerenom kopijom ugovora o zastupanju u postupku kupovine nekretnina zaključenog dana 15.01.2007. godine između Nekretnina P. i K.M., u čijem je članu 3. stavu 1. konstatovano da je K.M. na dan potpisivanja i ovjere tog ugovora isplatila Nekretninama P. cjelokupni iznos kupoprodajne cijene, te iskazom svjedokinje K.M., potpisnice tih potvrda. Neizmijenjenost u odnosu na original kopija uplatnica na ime M.N. potvrđena je ovjerenom kopijom predugovora o kupoprodaji nekretnina zaključenog 10.11.2005. godine između Nekretnina P. kao prodavca i M.N. i M.S. kao kupaca, u čijem je članu 2. konstatovano da je kupac uplatio kompletan iznos od 42.156,00 KM zaključno sa potpisom tog ugovora, te iskazom svjedoka M.N.. Neizmijenjenost u odnosu na original kopije predugovora o kupoprodaji nekretnina zaključenog 10.05.2006. godine između Nekretnina P. i M.T. potvrđena je ovjerenim kopijama potvrda o uplati na iznose od 49.500,00 i 5.500,00 KM (u skladu sa članom 2. tog predugovora), te iskazom svjedoka M.T., potpisnika tog predugovora. Na neizmijenjenost u odnosu na original kopija potvrda o uplati B.S. ukazuje iskaz svjedokinje B.S., koja je njihov potpisnik. Na neizmijenjenost u odnosu na original kopije predugovora o kupoprodaji nekretnina od 17.07.2005. godine između Nekretnina P. i S.S., ugovora o kupoprodaji nekretnina od 28.11.2005. godine između Nekretnina P. kao prodavca i S.A. i S.S. kao kupaca, te potvrda o uplati na ime S.S. ukazuje iskaz svjedoka Č.S..

Neizmijenjenost u odnosu na original kopije ugovora o kupoprodaji nekretnina zaključenog 08.04.2004. godine između B.M. kao prodavca i A.A. kao kupca, a koji se odnosi na stan koji se nalazi u Sarajevu, u Ulici Milana Preloga broj 17, sprat I, potvrđena je rješenjem Općinskog suda u Sarajevu broj I-3123/04 od 11.10.2004. godine, kojim je određeno zasnivanje i uknjižba založnog prava u korist povjerioca „Bor banke“ d.d. Sarajevo na, između ostalog, stanu u Sarajevu, u Ulici Milana Preloga broj 17, sprat I, vlasništvo A.A.. Na neizmijenjenost u odnosu na original kopije ugovora o kupoprodaji nekretnina zaključenog dana 25.08.2005. godine između H.R. kao prodavca i Nekretnina P. kao kupca i ugovora o kupoprodaji nekretnina zaključenog 23.09.2005. godine između H.R. i Đ.K. ukazuju iskazi svjedoka H.R. i Đ.K., potpisnika tih ugovora. Na neizmijenjenost u odnosu na original kopije ugovora o kupoprodaji zaključenog između Nekretnina P. i M.M. ukazuje iskaz svjedoka M.M., potpisnika tog ugovora. Na neizmijenjenost u odnosu na original kopija kupoprodajnog ugovora zaključenog dana 25.04.2006. godine između G.R. kao prodavca i G.S. kao kupca, te uplatnice na ime G.S., ukazuje iskaz svjedoka G.S., potpisnice tog ugovora i te uplatnice.

Uostalom, kao što je već rečeno, ni tokom prvostepenog postupka ni u žalbama branitelja optužene P.M. ni same optužene ne tvrdi se da su te kopije isprava koje su pomenute u žalbi branitelja izmijenjene u odnosu na originale. Stoga, imajući u vidu odredbu člana 289. stav 3. ZKP FBiH kojom je propisano da se može koristiti kao dokaz kopija koja je potvrđena kao neizmijenjena u odnosu na original, neosnovano se žalbom branitelja optužene ističe da su kopije navedenih isprava protivno zakonu uložene u spis i da se nisu mogle koristiti kao dokaz.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 09 0 K 000374 10 Kž 6 od 13.07.2010. godine)

13.

Propust ocjene okolnosti za pritvor

Član 312. stav 1. tačka k) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

SMISAO ODREDBE ČLANA 145. STAV 2. ZKP FBiH, PREMA KOJOJ SE PRITVOR ODREĐUJE ILI PRODUŽAVA RJEŠENJEM SUDA NA PRIJEDLOG TUŽITELJA, A NAKON ŠTO SUD PRETHODNO SASLUŠA OSUMNJIČENOG ODNOSNO OPTUŽENOG NA OKOLNOSTI RAZLOGA ZBOG KOJIH SE PRITVOR PREDLAŽE, JE UPRAVO U TOME DA SUD PRI ODLUČIVANJU O PRIJEDLOGU ZA ODREĐIVANJE PRITVORA UZME U OBZIR I CIJENI NAVODE ODBRANE KOJI SE ODOSE NA OKOLNOSTI RAZLOGA ZBOG KOJIH SE PRITVOR PREDLAŽE. KAKO JE PRVOSTEPENI SUD U KONKRETNOM SLUČAJU TO PROPUSTIO UČINITI, OSNOVANO SE ŽALBOM BRANITELJA ISTIČE DA POBIJANO RJEŠENJE NE SADRŽI RAZLOGE O ODLUČNIM ČINJENICAMA, TE DA JE TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREDBA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

Prema izreci i obrazloženju pobijanog rješenja proizilazi da je pritvor prema optuženom određen iz razloga propisanog u članu 146. stav 1. tačka a) ZKP FBiH. Iz obrazloženja tog rješenja nadalje proizilazi da je pri donošenju zaključka o postojanju tog osnova za pritvor prvostepeni sud imao u vidu da je optuženi, odmah nakon učinjenja krivičnog djela, napustio lice mjesta i otišao u Njemačku, zbog čega je bio nedostupan organima gonjenja, te da se u Bosnu i Hercegovinu vratio tek nakon što se suočio sa posljedicama izdavanja potjernice. Iz pobijanog rješenja proizilazi takođe da je prvostepeni sud, pri ocjeni osnovanosti prijedloga tužitelja za određivanje pritvora optuženom po ovom osnovu, imao u vidu i navode odbrane istaknute na ročištu održanom povodom prijedloga tužitelja za određivanje pritvora o tome da optuženi ne posjeduje validne lične dokumente. Međutim, iz samog obrazloženja rješenja nejasno je kakav značaj prvostepeni sud daje toj okolnosti. Takođe, iz obrazloženja pobijanog rješenja vidljivo je da prvostepeni sud, pri donošenju zaključka o osnovanosti prijedloga tužitelja za određivanje pritvora optuženom po osnovu iz člana 146. stav 1. tačka a) ZKP FBiH, nije cijenio ostale okolnosti koje je branitelj istakao na ročištu održanom dana 28.10.2010. godine, a, posebno, one koje se odnose na postupanje osumnjičenog odnosno optuženog nakon što se, prema navodima iz žalbe i iz zapisnika sa ročišta od 28.10.2010. godine, u skladu sa svojim obećanjem datim sudiji za prethodni postupak, vratio u Bosnu i Hercegovinu dana 14.10.2010. godine. Usljed toga, osnovano se žalbom branitelja ističe da pobijano rješenje ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama. Naime, smisao odredbe člana 145. stav 2. ZKP FBiH, prema kojoj se pritvor određuje ili produžava rješenjem suda na prijedlog tužitelja a nakon što sud prethodno sasluša osumnjičenog odnosno optuženog na okolnosti razloga zbog kojih se pritvor predlaže, je upravo u tome da sud pri odlučivanju o prijedlogu za određivanje pritvora uzme u obzir i cijeni navode odbrane koji se odnose na okolnosti razloga zbog kojih se pritvor predlaže. Kako je prvostepeni sud u konkrentom slučaju to propustio učiniti, osnovano se žalbom branitelja ističe da pobijano rješenje ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama, te da je time učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 K 004755 10 Kž od 04.11.2010. godine)

14.

Odbacivanje prijedloga za ponavljanje krivičnog postupka

Član 347. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

PRVOSTEPENI SUD JE POGREŠNO PRIMIJENIO ODREDBU ČLANA 347. STAV 1. ZKP FBiH KADA JE UMJESTO U FORMALNO-PRAVNOM SMISLU, PREDLOŽENE DOKAZE CIJENIO U MERITUMU NA NAČIN PREDVIĐEN U ČLANU 343. STAV 1. TAČKA C) ISTOG ZAKONA, PA NA OSNOVU TAKVE OCJENE DONIO RJEŠENJE KOJIM SE PRIJEDLOG ZA PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA ODBACUJE. OVO ZBOG TOGA JER JE NAKON UPUŠTANJA U TAKVE MERITORNE OCJENE

BIO DUŽAN POSTUPITI U SMISLU ČLANA 347. STAV 2. ZKP FBiH I ZAHTJEV DOSTAVITI PROTIVNOJ STRANCI NA ODGOVOR A ONDA ODREDITI DA SE IZVIDE ČINJENICE I PRIBAVE DOKAZE NA KOJE SE OSUĐENI POZIVA U ZAHTJEVU ILI TUŽITELJ U EVENTUALNOM ODGOVORU NA ZAHTJEV. TEK TADA BI SE STEKLI UVJETI NAKON PROVEDENIH IZVIĐAJA ZA ODLUČIVANJE O ZAHTJEVU.

Iz obrazloženja:

Iz obrazloženja pobijanog rješenja proizilazi da je zahtjev osuđenog za ponavljanje krivičnog postupka odbačen na osnovu člana 347. stav 1. ZKP FBiH. Osuđeni u žalbi ovakav zaključak prvostepenog suda pobija ističući da je prvostepeni sud pogrešno primijenio citiranu odredbu procesnog zakona i to na njegovu štetu, jer je prvostepeni sud ponuđene dokaze cijenio ne sa formalno-pravnog aspekta već u meritumu iako prethodno nisu bili ispunjeni procesni zakonski uslovi za takvu ocjenu.

Po ocjeni ovog suda, ovi žalbeni navodi osuđenog, su osnovani. Naime, odredbom člana 347. stav 1. ZKP FBiH propisano je „da će sud rješenjem zahtjev odbaciti ako na osnovu samog zahtjeva i spisa ranijeg postupka utvrdi da je zahtjev podnijela neovlaštena osoba ili da nema zakonskih uvjeta za ponavljanje postupka ili da su činjenice i dokazi na kojima se zahtjev zasniva već bili izneseni u ranijem zahtjevu koji je odbijen pravomoćnim rješenjem suda ili činjenice i dokazi očigledno nisu podobni da se na osnovu njih dopusti ponavljanje ili da podnositelj nije postupio po članu 346. stav 2. citiranog zakona“ (ako predlagatelj nakon poziva suda u određenom roku nije dopunio zahtjev). Međutim, kako proizilazi iz pobijanog rješenja tu očiglednu nepodobnost činjenica i dokaza, na kojima se temelji zahtjev, prvostepeni sud de facto ne cijeni, već se upušta u ocjenu sadržaja ponuđenog dokaza tj. izjava B.I., koje zatim dovodi u vezu sa provedenim dokazima na glavnom pretresu, iskazima saslušanih svjedoka i to u prvom redu svjedoka K.E., zatim svjedoka I.M., I.T. i K.S., rekonstrukcijom događaja i ostalim provedenim dokazima, nakon čega zaključuje da ponuđeni dokazi i činjenice iz predmetnog zahtjeva osuđenog „sami za sebe i u vezi sa ranije provedenim dokazima nisu podobni da prouzrokuju oslobađanje optuženog ili njegovu osudu po blažem Krivičnom zakonu“, pa je na osnovu člana 347. stav 1. ZKP FBiH, donio rješenje kao u izreci.

Dakle, pravilno žalba osuđenog ukazuje da je prvostepeni sud pogrešno primijenio citiranu odredbu procesnog zakona, na njegovu štetu, jer podobnost ponuđenih dokaza prvostepeni sud ne cijeni u formalno-pravnom smislu, što bi odgovaralo odbačaju zahtjeva, već u meritumu u smislu člana 343. stav 1. tačka c), pa je bio dužan, ako je već dao takvu ocjenu dokaza i činjenica, postupiti u smislu člana 347. stav 2. ZKP FBiH i zahtjev dostaviti protivnoj stranci na odgovor, zatim odrediti da se izvide činjenice i pribave dokazi na koje se poziva u zahtjevu ili u eventualnom odgovoru na zahtjev, pa tek nakon provedenih izviđaja odlučiti da li će zahtjev uvažiti i dopustiti ponavljanje krivičnog postupka ili će zahtjev odbiti, ako novi dokazi nisu podobni da dovedu do ponavljanja krivičnog postupka.

S time je prvostepeni sud počinio bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. ZKP F BiH, kako na to pravilno ukazuje žalba osuđenog, jer je nepravilno primijenio citirane odredbe na štetu osuđenog, zbog čega je pobijano rješenje nezakonito i nepravilno.

Iz navedenih razloga, a na osnovu člana 337. stav 3. ZKP FBiH ovaj sud je žalbu osuđenog uvažio, pobijano rješenje ukinuo i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

Pri ponovnom odlučivanju, nižestepeni sud će imati u vidu primjedbe iz ovog rješenja, cijeniće ostale prigovore iz žalbe osuđenog i dosljedno tome utvrditi potrebne činjenice i u prilog istih navesti odgovarajuće razloge, pa će nakon brižljive i svestrane ocjene svih relevantnih okolnosti moći donijeti pravilnu i na zakonu osnovanu odluku.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01 0 K 004413 10 Kž od 23.09.2010. godine).

15.

Izvršenje presude inozemnog suda

Član 431. stav 3. u vezi sa članom 330. stav 1. tačka a) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

POSILIJE UKIDANJA PRESUDE PRVOSTEPENOG SUDA, KOJOM JE NAKON ODRŽANE SJEDNICE VANRASPRAVNOG VIJEĆA PREUZETO IZVRŠENJE INOZEMNE PRESUDE, DRUGOSTEPENI SUD NE MOŽE ANALOGNOM PRIMJENOM ODREDBE ČLANA 330. STAV 1. TAČKA A) KZ FBiH ODRŽATI SJEDNICU VIJEĆA I DONIJETI NOVU PRESUDU. OVO ZBOG TOGA, JER PRIMJENA NAVEDENE ZAKONSKE ODREDBE PRETPOSTAVLJA NE SAMO DA JE DONOŠENJU PRESUDE PRETHODILO ODRŽAVANJE GLAVNOG PRETRESA, VEĆ I TO DA ĆE SE NAKON NJENOG UKIDANJA ODRŽATI PRETRES PRED DRUGOSTEPENIM SUDOM. KAKO SE U OVOM SLUČAJU MOŽE ODRŽATI SAMO SJEDNICA VIJEĆA, A NE PRETRES TO ZNAČI DA SE PREDMET UVIJEK MORA VRATITI PRVOSTEPENOM SUDU NA PONOVO ODLUČIVANJE BEZ OBZIRA ŠTO JE UKINUTA PRESUDA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kž-10-000378 od 21.10.2010. godine)

GRAĐANSKO PRAVO

STVARNO PRAVO

16.

Član 7. stav 1. Zakona o prometu nepokretnosti

Član 27. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima

NE MOŽE SE UTVRDITI RAZLIČIT SUVLASNIČKI UDIO NA ZGRADI U ODNOSU NA SUVLASNIČKI UDIO NA NJENIM PRIPACIMA (POMOĆNI OBJEKAT) I GRAĐEVINSKOJ PARCELI NA KOJOJ JE SAGRAĐENA ZGRADA I POMOĆNI OBJEKAT, JER ONI ČINE JEDINSTVEN OBJEKAT PRAVA VLASNIŠTVA (JEDNA NEPOKRETNOST).

STOGA SE IMA UZETI DA ŽALBENIM PRIGOVOROM, KOJIM OSPORAVA UTVRĐENI SUVLASNIČKI UDIO NA ZGRADI, STRANKA OSPORAVA I UTVRĐENI SUVLASNIČKI UDIO NA POMOĆNOM OBJEKTU I GRAĐEVINSKOJ PARCELI, JER TO ZAHTIJEVA PRAVILNA PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA.

Iz obrazloženja:

Među strankama je tokom postupka bio sporan njihov udio u zajedničkoj nepokretnoj imovini, izuzev nekretnine označene kao kč.br.91/1“Suvat“pov.1860m², za koju je tuženi potvrdio da je udio tužiteljice 1/5, koliko je i tražila. Polazeći od činjenice da su porodična stambena zgrada i pomoćni objekat sa zidanom šupom izgrađeni na parceli koja je posebna imovina tuženog, tuženi i u reviziji tvrdi da je njegov udio u nekretninama veći i da iznosi 3/4, a da tužiteljici pripada 1/4 dijela.

Dok prvostepeni sud utvrđuje suvlasnički dio tužiteljice na stambenom objektu od 3/8, a dio od 1/2 na pomoćnom objektu sa zidanom šupom i na zemljištu neophodnom za redovnu upotrebu objekata, drugostepeni sud odlučujući o žalbi tužiteljice povećava udio tužiteljice u sticanju zajedničke imovine na porodičnom stambenom objektu sa 3/8 na 4/9.

Iako drugostepeni sud u obrazloženju pobijane presude pravilno zaključuje da zgrada i zemljište koje služi redovnoj upotrebi zgrade čine neraskidivo pravno jedinstvo (član 7. stav 1. Zakona o prometu nepokretnosti i član 27. stav 1. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima), drugostepeni sud, kada utvrđuje suvlasnički dio tužiteljice na stambenoj zgradi od 4/9, potvrđuje utvrđeni suvlasnički dio na zemljištu i pomoćnom objektu od 1/2, tako da parnične stranke na objektu i zemljištu imaju različite suvlasničke dijelove što je nedopustivo. Svoju odluku drugostepeni sud obrazlaže navodima da se

kretao u granicama žalbenih prigovora, vezanih samo za stambeni objekat (iz sadržaja žalbe slijedi da je tuženi u žalbi predložio da se zahtjevu tužiteljice za udio u porodičnoj kući udovolji do 1/4 umjesto 3/8).

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-000854 od 21.09.2010. godine)

17.

Član 17. stav 1. Zakona o građevinskom zemljištu

PRAVOSNAŽNO RJEŠENJE NADLEŽNOG ORGANA O DODJELI GRADSKOG GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA U SVRHU IZGRADNJE PREDSTAVLJA PUNOVAŽAN PRAVNI OSNOV ZA STICANJE I UKNJIŽBU PRAVA KORIŠTENJA TOG ZEMLJIŠTA U ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-10-000905 od 08.07.2010.godine)

18.

Član 23. i član 38. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima

OSOBA KOJA JE ZAKLJUČENJEM UGOVORA O KUPOPRODAJI NEKRETNINA STEKLA VALJAN PRAVNI OSNOV ZA ZEMLJIŠNO KNJIŽNI PRIJENOS MOŽE TAJ ZAHTJEV POSTAVITI SAMO PROTIV ONE OSOBE KOJA JE U ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA UPISANA KAO VLASNIK TE NEKRETNINE, PA I ZA SLUČAJ DA SA TOM OSOBOM NIJE ZAKLJUČILA KUPOPRODAJNI UGOVOR, ODNOSNO DA JE KAO PRODAVAC ISTUPAO RANIJI STICALAC TE NEKRETNINE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-10-000548 od 28.10.2010. godine)

19.

Član 39. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija

PRIBAVILAC POSLOVNOG PROSTORA (OSNOVOM KUPOVINE ILI PO DRUGOM PRAVNOM OSNOVU) STUPA NA MJESTO ZAKUPODAVCA, PA JE U SKLADU SA ZAKLJUČENIM UGOVOROM O ZAKUPU IZMEĐU PRETHODNOG VLASNIKA I ZAKUPCA AKTIVNO LEGITIMISAN DA POTRAŽUJE PLAĆANJE ZAKUPNINE.

Iz obrazloženja:

Iz činjeničnog utvrđenja proizilazi da je sporni poslovni prostor, koji se nalazi u ulici Kovači broj 9 Sarajevo, upisan u zk.ul.br. XXVI/37 bio u vlasništvu oca tuženog, D.A. koji je taj prostor darovnim ugovorom poklonio tuženom. Po osnovu ugovora o zakupu

broj: 04-250-964/77 od 01.11.1977. godine koji je tuženi zaključio sa Stambenim preduzećem Sarajevo (nakon nacionalizacije) tuženi koristi sporni prostor za obavljanje registrovane djelatnosti. Tuženi sa Opštinom Stari Grad nije zaključio ugovor o zakupu te istoj nije plaćao zakupninu. Period koji je obuhvaćen tužbenim zahtjevom na ime naknade zakupnine je septembar mjesec 1996. godine do 01.08.2006. godine, a visina tužbenog zahtjeva je određena na osnovu izvoda iz poslovnih knjiga tužitelja i iznosi 17.324,16 KM na koji iznos je tužitelj i precizirao svoj tužbeni zahtjev na pripremnom ročištu. Tužba je podnesena 27.06.2005. godine. U odgovoru na tužbu tuženi je istakao prigovor zastare potraživanja, a poziva se i na Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o općim jedinstvenim kriterijima dodjele u zakup poslovnih prostorija kojima pravo raspolaganja imaju općine na području Kantona Sarajevo, prigovarajući na potraživanje za period od 01.07.2004. godine do 08.02.2006. godine. Na ročištu od 11.10.2006. godine punomoćnik tužitelja je izjavio da ukoliko sud prihvati prigovor zastare kao i prigovor na ime potraživanja za period od 01.07.2004. do 08.02.2006. godine onda bi njihovo potraživanje, odnosno ostatak duga iznosio 4.350,48 KM.

Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja nižestepeni sudovi pogrešno primjenjuju materijalno pravo kada zauzimaju pravni stav da tužitelj i tuženi obzirom da nemaju zaključen ugovor o zakupu u pismenoj formi nisu ni zasnovali ugovorni odnos, te se sudovi pozivaju na odredbu člana 5. i 11. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija, kao i na član 20. Odluke o davanju u zakup poslovnog prostora u vlasništvu Općine Stari Grad („Službene novine Grada Sarajeva“, broj: 3/92) i odbijaju tužitelja sa zahtjevom.

Međutim, sudovi pri tome zanemaruju odredbu člana 39. citiranog zakona, koja propisuje da zakup ne prestaje kada treće lice kupovinom ili po drugom osnovu stekne od zakupodavca zgradu ili posebni dio zgrade u kojoj se nalaze zakupljena prostorija jer u tom slučaju treće lice stupa u prava i obaveze zakupodavca. Taj „drugi osnov“ po kome je tužitelj postao zakupodavac tuženom odnosno pravni sljednik stambenog preduzeća Sarajevo, sadržan je u Odluci o preuzimanju nadležnosti gazdovanja poslovnim prostorijama u vlasništvu Opštine Stari Grad („Službene novine Grada Sarajeva“, broj 7/91) koja u članu 1. propisuje da: „Ovom odlukom Skupština opštine Stari Grad preuzima nadležnosti gazdovanja i raspolaganja poslovnim prostorima koji se nalaze u vlasništvu opštine od SIZ-a stanovanja grada Sarajeva i DP „Sarajevo stan“ Sarajevo. Ove poslove će za Skupštinu obavljati Služba za poslovni prostor u okviru Opštine Stari Grad Sarajevo.“

Prema tome na osnovu citirane odluke proizilazi i aktivna legitimacija tužitelja da zahtjeva isplatu zakupnine na ime korištenja poslovnog prostora čiji je vlasnik postala, jer je kao pribavilac stvari stupila na mjesto ranijeg zakupodavca.

Treba takođe napomenuti da se Odluka o preuzimanju nadležnosti gazdovanja poslovnim prostorijama u vlasništvu Opštine Stari Grad Sarajevo ne može smatrati jednostranim aktom tužitelja, već se radi o Odluci Skupštine opštine Stari Grad, koja ne može da predstavlja jednostrani akt.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-002249 od 03.08.2010. godine)

OBLIGACIONO PRAVO – OPĆI DIO

20.

Član 111., član 112., član 113. i član 117. Zakona o obligacionim odnosima

PODNOŠENJEM TUŽBE RADI VRAĆANJA STEČENOG BEZ OSNOVA, DATOG U ISPUNJENJU RUŠLJIVOG UGOVORA, BEZ ISTICANJA ZAHTJEVA ZA PONIŠTENJE TOG UGOVORA, NE PREKIDA SE TOK PREKLUZIVNOG ZASTARNOG ROKA ZA PONIŠTENJE RUŠLJIVOG UGOVORA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-08-001570 od 23.02.2010.godine)

21.

Član 376. stav 1., član 379. stav 1. i član 388. Zakona o obligacionim odnosima

POTRAŽIVANJE IZ PRAVOSNAŽNOG RJEŠENJA O SMETANJU POSJEDA ODNOSI SE NA USPOSTAVLJANJE RANIJEG POSJEDOVNOG STANJA I ZABRANU ISTOG ILI SLIČNOG SMETANJA, A NE NA NAKNADU ŠTETE ZBOG IZVRŠENOG SMETANJA POSJEDA, PA SE POČETAK ZASTARE POTRAŽIVANJA S NASLOVA NAKNADE ŠTETE ZBOG IZVRŠENOG SMETANJA POSJEDA NE MOŽE RAČUNATI OD DANA PRAVOSNAŽNOSTI RJEŠENJA O SMETANJU POSJEDA.

DAKLE, VOĐENJEM PARNIČNOG POSTUPKA RADI SMETANJA POSJEDA NE PREKIDA SE ZASTARJEVANJE ZAHTJEVA ZA NAKNADU ŠTETE PROISTEKLE IZ TOG SMETANJA POSJEDA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-000758 od 27.07.2010. godine)

22.

Član 377. Zakona o obligacionim odnosima

PRIMJENI DUŽEG ZASTARNOG ROKA IZ ČLANA 377. ZOO NEMA MJESTA KAD JE ŠTETA PROUZROKOVANA KRIVIČNIM DJELOM ZA ČIJE KRIVIČNO GONJENJE JE PREDVIĐEN ROK ZASTARJELOSTI U ISTOM ILI KRAĆEM TRAJANJU U ODNOSU NA TROGODIŠNJI ROK ZASTARE IZ ČLANA 376. STAV 1. ZOO.

Iz obrazloženja:

Prema sadržajima spisa predmeta vidljivo je da je predmet raspravljanja u ovoj pravnoj stvari tužbeni zahtjev tužitelja opredijeljen na isplatu materijalne i nematerijalne štete u označenim iznosima, zasnovanom na činjeničnim tvrdnjama da je dana 25.08.1996. godine, u mjestu Ključ, isključivom krivicom osiguranika pravnog prednika tuženog Dž.Dž., koji je pravosnažnom presudom Općinskog suda u Ključu broj: K-64/96 od 30.09.1997. godine, pravosnažnoj dana 11.10.1997. godine oglašen krivim za krivično djelo: ugrožavanje javnog saobraćaja usljed omamljenosti iz člana 182. stav 1. KZ R BiH, u saobraćajnoj nezgodi tužitelj pretrpio označene vidove štete. Dana 23.12.1998. godine, povodom zahtjeva tužitelja pravnom predniku tuženog za naknadu štete tužitelj da je obaviješten da se prihvata njegov zahtjev za naknadu materijalne štete nastale na njegovom putničkom vozilu u iznosu od 2.622,85 DM, za koji iznos se iskazuje spremnost isplate, pri čemu da nema pravne osnove za priznanje tražene nematerijalne štete.

Rješavajući po navedenom zahtjevu, u odnosu na koji je tuženi istakao prigovor zastarjelosti zahtjeva, prvostepeni sud utvrđujući odlučne činjenice za donošenje odluke o istaknutom prigovoru, koje se svode na to da je predmetnom pravosnažnom presudom krivičnog suda osiguranik tuženog oglašen krivim, gdje je danom njene pravosnažnosti godine prestao razlog koji je uzrokovao prekid zastarijevanja zahtjeva za naknadu štete, tako da je ovaj ponovo počeo teći, pa, nadalje da je tuženi djelimično priznao dug dana 23.12.1998. godine, a da je tužba podnesena dana 08.02.2002. godine, izvodi zaključak da je u smislu odredbi člana člana 380. i 392. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 57/89, „Službeni list SR BiH“, broj: 2/92, 13/93 i 13/94 i „Službene novine F BiH“, broj: 29/03-preuzeti – nadalje ZOO), nastupila zastarjelost potraživanja protekom roka od tri godine od pravomoćnosti krivične presude.

Odlučujući o izjavljenoj žalbi tužitelja protiv navedene presude prvostepenog suda drugostepeni sud pobijanom presudom u biti zauzima isti stav, pojašnjavajući ga time da određeno ukazuje na pravila materijalnog prava sadržana u odredbama člana 377 i 376. te člana 387. ZOO. U skladu sa ovima, kako je predmetna šteta tužitelju nastala kao posljedica krivičnog djela za koje je predviđena zastarjelost krivičnog gonjenja u roku od tri godine, koji se računa od dana pravomoćnosti krivične presude 11.10.1997. godine, koji rok se poklapa sa dužinom roka zastarjelosti zahtjeva za naknadu štete, prekinutog dana 23.12.1998. godine priznanjem duga po tuženom, od kada ponovo teče, poprima da se zaključak prvostepenog suda o usvajanju istaknutog prigovora zastarjelosti zahtjeva za naknadu štete po tužbi podnešenoj 08.02.2002. godine pokazuje pravilnim i zakonitim, što je opredijelilo i njegovu valjanu odluku o odbijanju tužbenog zahtjeva tužitelja.

Vršeći ocjenu žalbenih navoda tužitelja u kojima smatra da je razjašnjenje istaknutog prigovora zastarjelosti zahtjeva trebalo sagledati prema pravilima materijalnog prava sadržanim u odredbama člana 377. ZOO, dakle, kao na naknadu štete nastale krivičnim djelom, tako da je primjenom navedene zakonske odredbe rok zastarjelosti u trajanju vremena isteka roka za krivično gonjenje učinitelja od šest godina (rok apsolutne zastare krivičnog gonjenja) od dana pravomoćnosti krivične presude, koji da nije istekao, drugostepeni sud iz označenih razloga u predhodnom stavu ne prihvata.

Suprotno tvrdnjama revizije drugostepeni sud je rješavajući o žalbi tužitelja u smislu odredbi člana 231. ZPP pravilno ocijenio da je prvostepeni sud ocjenjujući osnovanost prigovora zastarjelosti zahtjeva za naknadu štete pravilno i potpuno utvrdio odlučne činjenice, pa u pogledu ovih dao jasne i potpune razloge koji su ga opredjelili na odluku o usvajanju ovoga prigovora primjenom označenih pravila materijalnog prava. Navedeno je omogućilo drugostepenom sudu da provjeri njihovu opravdanost, što je ovaj i učinio pobijanom drugostepenom presudom, na način da je ocijenio sve navode koji su od odlučnog značaja, što je vidljivo iz razloga datih u obrazloženju pobijane presude. Uvjerenje o neosnovanosti žalbenih prigovora drugostepeni sud je opravdao valjanim razlozima koje kao pravilne prihvata i ovaj sud, uz dodatne razloge revizijskog suda koji slijede, s obzirom da nisu u suprotnosti sa zapisnicima o izvedenim dokazima i samim dokazima koji se nalaze u spisu predmeta, a imaju uporišta i u odredbama materijalnog prava na koje se i pozvao u obrazloženju pobijane presude. Dosljedno navedenom proizilazi da se revizijski navodi tužitelja da je pred drugostepenim sudom ostvarena povreda odredaba parničnog postupka u smislu odredbi člana 209. ZPP pokazuju neosnovanim.

Slijedom naprijed označenih odlučnih činjeničnih utvrđenja, koja se svode na to da tužitelj potražuje naknadu materijalne i nematerijalne štete po štetnom događaju od 25.08.1996. godine, koja je prouzrokovana krivičnim djelom za izvršenje kojeg je predviđen rok zastarjelosti od tri godine, da je po zahtjevu tužitelja od 15.07.1998. godine ovaj po pravnom predniku tuženog dana 23.12.1998. godine obaviješten o priznanju dijela tužbenog zahtjeva koji se odnosi namaterijalnu štetu nastalu na vozilu, pri čemu nisu priznati ostali vidovi štete, koji su istaknuti kao predmet tužbenog zahtjeva tužbom podnesenoj dana dana 23.12.1998. godine po ocjeni ovoga revizijskog suda pitanje istaknutog prigovora zastarjelosti zahtjeva za naknadu štete treba raspraviti sagledavanjem u odnosu na pojedine zahtjeve, prema pravilima materijalnog prava koja određuju pitanje zastarjelosti zahtjeva za naknadu štete.

Predhodno, u pogledu cjelokupnog zahtjeva tužitelja valja naglasiti da su nižestepeni sudovi prilikom odlučivanja o navedenom prigovoru se pogrešno pozvali na odredbe člana 377. ZOO sagledavajući iz ovog osnova postojanje zastarjelosti zahtjeva tužitelja za naknadu štete.

Navedeno stoga što je ovom odredbom zakon predvidio mogućnost izvanredno duljeg vremena zastare, preko općeg apsolutnog roka iz člana 371. ZOO kao i roka iz člana 376. stav 1. ZOO samo za slučaj kada je šteta prouzrokovana krivičnim djelom, a za krivično gonjenje je predviđen duži rok zastarjelosti.

Ukoliko se radi o krivičnom djelu za koje je predviđen kraći ili isti rok zastarjelosti krivičnog gonjenja od roka zastare zahtjeva za naknadu štete ne postoji mogućnost primjene navedenih odredbi, u kom slučaju predstoji primjena općih pravila materijalnog prava o zastarjelosti potraživanja naknade štete.

Kako je osiguranik tuženog, za čije štetne radnje i posljedice odgovara tuženi, oglašen krivim za krivično djelo: ugrožavanje javnog saobraćaja usljed omamljenosti iz člana 182. stav 1. KZ R BiH za izvršenje kog krivičnog djela je propisana kazna zatvora do tri godine, a rok zastarjelosti krivičnog gonjenja u trajanju od tri godine, dakle isti rok, ne i duži, kao i za zastaru potraživanja naknade prouzrokovane štete sadržan u odredbama člana 376. stav 1. ZOO, isključena je mogućnost primjene izvanredno duljeg vremena zastare iz člana 377. ZOO.

Sagledavajući da je tužitelj u ovoj pravnoj stvari istakao tužbeni zahtjev za naknadu materijalne štete nastale na vozilu sporne prilike u pogledu kog zahtjeva je prednik tuženog istu priznao navedenom obavijesti od dana 23.12.1998. godine ima se poprimiti da je za ovaj vid štete, ali ne i za ostale proizašlim iz istog događaja, navedenim danom prekinuta zastara u smislu odredbi člana 387. ZOO, od kog dana zastarjevanje počinje ponovo teći, pa kako je tek tužbom podnešenoj dana 08.02.2002. godine istaknut zahtjev za njenu isplatu, dakle po proteku roka od tri godine iz člana 376. stav 1. ZOO zahtjev tužitelja iz ovog osnova se pokazuje zastarjelim.

U pogledu preostalih zahtjeva tužitelja rokovi zastarjelosti se imaju računati primjenom pravila materijalnog prava sadržanim u navedenim odredbama člana 376. stav 1. ZOO u skladu sa kojima se pokazuje da je tužitelj ove istakao izvan predviđenih rokova zastarjelosti zahtjeva za naknadu štete u trajanju od tri godine od dana nastanka štetnog događaja kog dana je i doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-08-000511 od 28.04.2009.godine)

23.

Član 377. Zakona o obligacionim odnosima

KADA JE ŠTETA POČINJENA KRIVIČNIM DJELOM TADA TREBA ZA SVAKU VRSTU ŠTETE, ODNOSNO ZA SVAKI VID NEMATERIJALNE ŠTETE, A U VEZI SA ISTAKNUTIM PRIGOVOROM ZASTARE, UTVRDITI KOLIKO IZNOSI ROK ZASTARE PREMA ČLANU 376. ZOO, A KOLIKO PREMA ČLANU 377. ZOO, TE PRIMJENITI ONAJ PROPIS PO KOJEM ZASTARA EVENTUALNO NIJE NASTUPILA.

Iz obrazloženja:

Međutim, kada je šteta počinjena krivičnim djelom, kako je to slučaj u ovoj parnici, tada treba za svaku vrstu štete, odnosno za svaki vid nematerijalne štete, a u vezi sa istaknutm prigovorom zastare, utvrditi koliko iznosi rok zastare prema članu 376. ZOO, a koliko prema članu 377. ZOO, te primjeniti onaj propis po kojem zastara eventualno nije nastupila. Suprotno navedenom pravnom stavu, drugostepeni sud je osnovanost prigovora zastare razmatrao i razriješio samo sa stanovišta odredbe čl. 377. ZOO, propuštajući da utvrdi da li je zastara nastupila i po odredbi čl. 376. ZOO, iako je prvostepeni sud prigovor zastarjelosti razriješio upravo na osnovu te zakonske odredbe.

Zbog navedenog pogrešnog pravnog pristupa u rješavanju pitanja osnovanosti istaknutog prigovora zastare drugostepeni sud je propustio da ocijeni da li je u postupku koji je prethodio donošenju prvostepene presude potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje, odnosno da ocijeni pravilnost pravnih zaključaka prvostepenog suda u primjeni odredbe čl. 376. ZOO. Stoga ovaj revizijski sud i nije mogao dati odgovore na revizijske prigovore i tvrdnje da tužiteljica od 2005. godine osjeća pojačane posljedice povrede i da je ona tek nakon neurološkog nalaza i urađenog CT-a glave od 27.08.2007. godine saznala za obim narušenog zdravlja (cistične formacije u glavi poslije krvarenja), tako da tek od tada počinje teći zastarni rok u smislu čl. 376. st. 1. ZOO.

Pri tome je ovaj sud imao u vidu i slijedeće stavove sudske prakse u primjeni čl. 376. ZOO, na koje upućuje i drugostepeni sud:

Zahtjev za naknadu štete za duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti zastarijeva u subjektivnom roku od tri godine od završenog liječenja i stabilizacije oštećenikova zdravstvena stanja, odnosno od kad je oštećeni saznao za trajnu posljedicu zadobijenih povreda i postao svjestan toga da dalje liječenje ne pridonosi smanjenju trajnih štetnih posljedica ozljede. Ako oštećenom zbog objektivnih razloga ti podaci ne stoje na raspolaganju, zastarijevanje ne teče. Dakle, za ovaj vid nematerijalne štete oštećeni saznaje kada se njegovo zdravstveno stanje stabilizuje, a sama okolnost da li je liječenje kontinuirano nastavljeno fizikalnom terapijom, nije od uticaja na zastaru potraživanja.

Petogodišnji objektivni rok za ovaj vid nematerijalne štete počinje teći u momentu povrijeđivanja i na tok zastare, u pravilu, ne utiče trajanje liječenja. Ovaj rok počinje teći nakon završenog liječenja samo kad se zdravstveno stanje neprestalno pogoršavalo, a liječenje imalo za cilj da zaustavi to pogoršavanje. Kada je u pitanju šteta koja se manifestuje kao umanjenje životne aktivnosti, pa naknadno dođe do pogoršanja, onda to pogoršanje pretstavlja novu štetu za koju se naknada može tražiti od njenog nastanka, odnosno od pogoršanja pa do isteka rokova iz člana 376. ZOO.

Kod zahtjeva za naknadu nematerijalne štete za pretrpljene fizičke bolove smatra se da je oštećeni saznao za štetu kada su prestali ti bolovi, a najkasnije kada se dovrši liječenje, a kod naruženosti kada je postalo izvjesno da se naruženost ne može više otkloniti niti bitno smanjiti.

Kako je zbog pogrešnog pravnog pristupa u rješavanju prigovora zastarjelosti činjenično stanje, relevantno za primjenu čl. 376. ZOO, ostalo nepotpuno utvrđeno, to je primjenom odredbe čl. 250. st. 2. ZPP odlučeno kao u izreci.

U ponovnom postupku drugostepeni sud će, imajući u vidu pravne stavove i upute date od strane ovog suda, po potrebi zakazati raspravu na kojoj će ponovo saslušati vještake medicinske struke i na taj način potpuno i pravilno utvrditi odlučne činjenice o kojima ovisi pravilna primjena čl. 376. ZOO, te nakon toga donijeti novu odluku za koju će dati potpune činjenične i pravne razloge.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-001012 od 14.09.2010. godine)

24.

Član 387. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

PRIZNANJEM DUGA MOŽE SE SMATRATI I PRIZNANJE UČINJENO U PREGOVORIMA IZMEĐU DUŽNIKA I POVJERIOCA O NAGODBI, BEZ OBZIRA NA TO DA LI JE NAGODBA ZAKLJUČENA ILI NIJE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 63 0 P 000967 09 Rev od 13.04.2010. godine)

25.

Član 390. Zakona o obligacionim odnosima

ROK IZ ČLANA 390. ZOO NE PRIMJENJUJE SE U SLUČAJU KADA JE KRIVIČNI POSTUPAK PRAVOSNAŽNO OKONČAN PRESUDOM KOJOM JE ŠTETNIK OGLAŠEN KRIVIM ZA PREDMETNI ŠTETNI DOGAĐAJ.

NAVEDENI ROK IMA UTICAJA NA ZASTARU POTRAŽIVANJA SAMO U SLUČAJU KADA JE KRIVIČNI POSTUPAK OKONČAN NA NAČIN KOJI ISKLJUČUJE PRIMJENU ČLANA 377. ZOO (NPR. OSLOBAĐAJUĆA ILI ODBIJAJUĆA KRIVIČNA PRESUDA) I TO RADI ODRŽAVANJA KONTINUITETA IMOVINSKO-PRAVNOG ZAHTJEVA STAVLJENOG U KRIVIČNOM POSTUPKU.

Iz obrazloženja:

Relevantna činjenična utvrđenja prvostepenog suda mogu se rezimirati na slijedeći način:

Pravomoćnom presudom Općinskog suda Tuzla broj K-677/91 od 11.01.1996. godine tuženi je oglašen krivim što je dana 10.03.1982. godine u Gornjoj Tuzli, nakon kraćeg razgovora, udario tužiteljicu rukom po lijevoj strani glave i lijevoj sljepoočnici, usljed kojeg udarca je tužiteljica zadobila oštećenje lijeve paraventikularne zone mozga sa unutar moždanim krvarenjem i hematom, što je dovelo do oduzetosti desne polovine tijela i desnog ličnog živca, čime je počinio krivično djelo teške tjelesne povrede iz člana 42. stav 1. KZ BiH, za koja mu je izrečena uslovna osuda. Navedena presuda postala je pravosnažna dana 17.03.1996. godine.

Osnovom nalaza vještaka ortopeda utvrđeno je da je od dana povređivanja aktivno liječenje tužiteljice trajalo osam mjeseci i da je tada njeno stanje bilo definitivno u smislu aktivnog liječenja i dijagnosticiranja, nakon čega se tužiteljica povremeno javljala ljekaru radi fizikalne terapije. Tužiteljici je CT mozga urađen tek 27.08.2007. godine, koji je razjasnio određene dileme, tako da je tužiteljica tek nakon urađenog CT-a mozga znala svoje definitivno zdravstveno stanje. Sporno je i stanje kičme, koje može imati veze sa stanjem poslije povrede, ali i sa poslom koji tužiteljica obavlja, što je uzeto u obzir prilikom utvrđivanja procenta umanjenja životne aktivnosti.

Iz razloga prvostepene presude proizilazi da je sud osnovom nalaza vještaka ortopeda zaključio da je tužiteljica za štetu saznala tek 28.07.2007. godine, nakon urađenog CT-a mozga, odnosno da su tužiteljici tek tada bili dostupni svi elementi za saznanje o šteti i njenom obimu, pa je osnovom tih utvrđenja odbio kao neosnovan prigovor zastarjelosti

zahtjeva za naknadu štete istaknut od strane tuženog. Dakle, iz razloga prvostepene presude proizilazi da je prvostepeni sud zaključak o neosnovanosti prigovora zastarjelosti zahtjeva za naknadu štete zasnovao na odredbi člana 376. ZOO, a ne odredbi člana 377. ZOO.

Nasuprot tome, drugostepeni sud zauzima pravni stav o osnovanosti istaknutog prigovora zastarjelosti predmetnog zahtjeva, pri čemu zaključak o nastupjeloj zastari zasniva isključivo na odredbi člana 377. ZOO.

Drugostepeni sud u razlozima svoje odluke navodi da je za krivično djelo iz člana 42. stav 2. KZ BiH propisana kazna zatvora u trajanju od jedne do deset godina, a da je odredbom člana 95. stav 1. tačka 4. preuzetog KZ SFRJ propisano da u takvom slučaju apsolutni rok zastarjelosti krivičnog gonjenja iznosi dvadeset godina, pa kako je krivično djelo izvršeno 10.03.1982. godine to je apsolutna zastara krivičnog gonjenja nastupila dana 11.03.2002. godine, budući da je tužba podnesena tek 30.04.2007. godine.

Istovremeno, drugostepeni sud iznosi i pravni stav da je tužiteljica propustila da u roku od tri mjeseca, računajući od dana pravosnažnosti osuđujuće krivične presude, podnese tužbu sudu da bi se moglo smatrati da je zastarjelost uslovno prekinuta (član 390. stav 2. ZOO).

Izloženi pristup drugostepenog suda u rješavanju prigovora zastarjelosti nije pravilan i zasnovan je na pogrešnoj primjeni materijalnog prava, na što se osnovano ukazuje revizijom.

Tačno je da zastara zahtjeva za naknadu štete prouzrokovane krivičnim djelom počinje teći od dana kad je krivično djelo učinjeno, a ne od dana kad je oštećeni doznao za štetu i za osobu koja je štetu prouzrokovala. Međutim, vođenjem krivičnog postupka prekida se zastara krivičnog gonjenja koja povlači za sobom i prekid zastarijevanja zahtjeva za naknadu štete i sprječava zastaru štete koja je počinjena krivičnim djelom (član 377. ZOO). Pravomoćnošću krivične osuđujuće presude prestaje razlog koji je uzrokovao prekid zastare i ona počinje teći ponovo od pravomoćnosti krivične osuđujuće presude. To u konkretnom slučaju znači da desetogodišnji rok zastarjelosti krivičnog gonjenja, propisan odredbom čl. 95. st. 1. tč. 3 preuzetog KZ SFRJ, treba računati od 17.03.1996. godine, kao dana pravosnažnosti krivične presude, a ne računati dvadesetogodišnji apsolutni rok zastarjelosti krivičnog gonjenja počev od dana izvršenja krivičnog djela, kako to čini drugostepeni sud.

Drugostepeni sud je pogrešno primjenio i odredbu člana 390. ZOO na ovaj spor, jer pogrešno smatra da je od odlučnog značaja za ocjenu prigovora zastare okolnost da tužiteljica nije podnijela tužbu u ovom sporu u roku od tri mjeseca od dana prijema krivične presude kojom je tuženi oglašen krivim za predmetni štetni događaj. Taj rok bi mogao uticati na zastaru potraživanja samo da je krivični postupak okončan na način koji isključuje primjenu člana 377. ZOO (npr. oslobađajuća ili odbijajuća krivična presuda) i to radi održavanja kontinuiteta imovinsko-pravnog zahtjeva stavljenog u krivičnom postupku. Ipak, neovisno o navedenim nepravilnim pravnim stavovima drugostepenog suda u interpretaciji članova 377. i 390. ZOO, predmetni zahtjev za naknadu štete je zahvaćen zastarom sa stanovišta pravilne primjene odredbe čl. 377. ZOO, budući da je od pravomoćnosti osuđujuće krivične presude (17.03.1996.) pa do podnošenja predmetne tužbe (30.04.2007.) protekao desetogodišnji rok propisan odredbom čl. 95. st. 1. tč. 3. KZ SFRJ.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-001012 od 14.09.2010. godine)

26.

Član 399. stav 2. i član 141. Zakona o obligacionim odnosima

KAKO POSEBAN ZAKON KOJI BI ODREĐIVAO NAJVIŠU UGOVORNU KAMATNU STOPU IZMEĐU PRAVNIH OSOBA NIJE DONESEN, TO SE U SVAKOM POJEDINOM SLUČAJU IMA OCJENJIVATI DA LI STOPA UGOVORENIH KAMATA IMA ELEMENTE ZELENAŠKOG UGOVORA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 65 0 Ps 117504 09 Rev od 14.09.2010. godine)

27.

Član 87. – 92. Uredbe o kriterijima i normativima raspoređivanja građana i materijalnih sredstava u oružane snage i druge potrebe odbrane

Član 2. Zakona o utvrđivanju ratne štete

NA SPOROVE KOJI SE ODOSE NA IZUZIMANJE MATERIJALNO-TEHNIČKIH SREDSTAVA U RATU PRIMJENJUJE SE UREDBA O KRITERIJIMA I NORMATIVIMA RASPOREĐIVANJA GRAĐANA I MATERIJALNIH SREDSTAVA U ORUŽANE SNAGE I DRUGE POTREBE ODBRANE A NE ČLAN 2. ZAKONA O UTVRĐIVANJU RATNE ŠTETE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-001151 od 02.11.2010. godine)

OBLIGACIONO PRAVO – PROUZROKOVANJA ŠTETE

28.

Član 156. Zakona o obligacionim odnosima

VLASNIK NEKRETNINE KOJA JE IZLOŽENA NEGATIVNIM UTICAJIMA SA SUSJEDNE NEKRETNINE (SMANJENJE OSUNČANOSTI I PREGLEDNOSTI) IMA PRAVO NA NAKNADU ŠTETE SAMO U SLUČAJU AKO TI UTICAJI PO SVOM INTENZITETU U ZNATNOJ MJERI OGRANIČAVAJU NJEGOVA VLASNIČKA PRAVA, ODNOSNO PRELAZE UOBIČAJENE GRANICE.

POD ŠTETOM KOJA PRELAZI UOBIČAJNE GRANICE, KADA JE U PITANJU PORODIČNA KUĆA, PODRAZUMIJEVA SE TAKAV OBIM ŠTETNIH POSLJEDICA KOJE POD KONKRETNIM OKOLNOSTIMA DJELUJU TAKO DA UGROŽENI

OBJEKAT ZA VLASNIKA GUBI SVOJU UPOTREBNU VRIJEDNOST, ILI ZNATNO SMANJUJU NJEGOVU PROMETNU VRIJEDNOST.

Iz obrazloženja:

Predmet zahtjeva tužiteljice, sa kojim je pravomoćno odbijena, predstavlja potraživanje naknade materijalne štete zbog umanjnja vrijednosti njenog objekta koja se ogleda u smanjenoj osunčanosti i pogledu nastaloj protupravnim ponašanjem tuženog.

Prvostepeni sud, što u potpunosti prihvata i drugostepeni sud, odbijaju tužiteljicu sa ovim zahtjevom isključivo primjenom procesno-pravnih odredaba člana 127. u vezi sa članom 155. st.2 ZPP-a, stavljajući ovoj stranci u propust nedokazanost činjenica koje se odnose na potraživanje ove materijalne štete.

Kako je zahtjev tužiteljice s aspekta materijalnog prava u potpunosti neosnovan, to su irelevantni njeni revizioni prigovori koji se odnose na postojanja povreda iz odredbe člana 209. ZPP-a (da je sud bio dužan postupiti u smislu člana 155. ZPP-a, da je zaključak suda u ovom djelu u suprotnosti sa izvedenim dokazima, povrede odredaba člana 8, 123. u vezi sa članom 191. st. 4, 291. ZPP-a).

Ovo iz sljedećih razloga:

Svoj zahtjev za naknadu materijalne štete tužiteljica zasniva na odredbi člana 158. Zakona o obligaciono pravnim odnosima, dakle na krivici tuženog, koji je prema njenoj tvrdnji proširenjem tj. dogradnjom sprata objekta, a koje je radove poduzeo bez građevinske dozvole, prouzrokovao štetu tako što joj je smanjio pogled i osunčanost.

Kako se postupanje tuženog ne mogu podvesti pod institut štetnih imisija (član 9. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima), to potraživanje naknade štete po ovom osnovu moglo bi svoju pravnu osnovu jedino naći u odredbama člana 156. ZOO, koja glasi „Svako može zahtjevati od drugog da ukloni izvor opasnosti od koga prijeti šteta njemu ili neodređenom broju lica, kao i da se uzdrži od djelatnosti od koje proizilazi uznemiravanje ili opasnost štete, ako se nastanak ili uznemiravanje štete ne može spriječiti odgovarajućim mjerama“.

Po opšte prihvaćenom stavu sudske prakse vlasnik nema pravo na naknadu štete koja nastane zbog uobičajenih manjih štetnih djelovanja sa susjednih nekretnina. Ovo iz razloga što je svaki vlasnik u svom pravu vlasništva na nekoj stvari ograničen susjedskim pravom, pa je dužan da trpi štetne uticaje koje dođu sa susjednog zemljišta, ako oni nastanu pri uobičajenim korištenjem nekretnina i u mjeri koja nije u suprotnosti sa njenom prirodom i namjenom. Ovo svakako pod uslovom da se pri tome vlasniku ne pričinjava veća šteta. Pod štetom koja prelazi normalne granice, a za koju bi odgovarao tuženi, podrazumjevaju se takve štetne posljedice koje prelaze okvire koji su uobičajeni i tolerantni u savremenoj urbanoj sredini i koju pojedinac mora prihvatiti. U tom smislu sve i kada bi se

prihvatio nalaz vještaka u dijelu u kome se on izjašnjava da je proširenjem stambenog objekta tužitelja i nadvišenjem za jednu etažu, smanjena osunčanost i pogled stambenog objekta tužiteljice za 12,50 %, to takvim postupanjem tuženog, po mišljenju ovog suda, nisu ispunjeni uslovi iz člana 156. ZOO, da bi tužiteljici pripalo pravo na naknadu štete, jer se ne radi o takvom „izvoru opasnosti „, od koga bi tužiteljici prijetila znatnija šteta. Sem toga, kako svaka šteta mora biti jasno izražena i konkretizovana to nije dovoljna samo tvrdnja tužiteljice da ponašanjem tuženog ona trpi štetu, pa kako tužiteljica nije dokazala u čemu se njena šteta zaista i sastoji (da li u nemogućnosti korištenja objekta i sl...), to tužbeni zahtjev tužiteljice nije osnovan, što pravilno zaključuju i nižestepeni sudovi kada je sa ovim zahtjevom odbijaju.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-000477 od 01.07.2010. godine)

29.

Član 173. i član 174. Zakona o obligacionim odnosima

Član 202. stav 1. i 2. Zakona o odbrani Federacije Bosne i Hercegovine

Član 110. Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave

VOJNA MISIJA SE ODVIJA POD OKOLNOSTIMA SA POVEĆANIM RIZIKOM OD OPASNOSTI NASTUPANJA ŠTETE, PA FEDERACIJA BIH ODGOVARA ZA ŠTETU NASTALU PRIPADNIKU VOJSKE F BIH, KAO UČESNIKU VOJNE MISIJE, PO PRAVILIMA OBJEKTIVNE ODGOVORNOSTI ZA OPASNU DJELATNOST.

Iz obrazloženja:

Odluku o odbijanju tužbenog zahtjeva nižestepeni sudovi su zasnovali na slijedećim činjeničnim utvrđenjima:

Odlukom Federalnog ministarstva odbrane od 05.12.2002. godine tužitelju, kao časniku Vojske Federacije BiH, odobreno je jednogodišnje sudjelovanje u misiji UNMEE – Etiopija/Eritreja. Odredbama navedene Odluke propisano je, u bitnom, slijedeće:

- sve troškove prijevoza sudionika misije u odlasku i povratku osigurat će organizacija UN-a, sa kojom će sudionici misije (vojni posmatrači) ugovorom regulisati i troškove smještaja, ishrane i ostale lične troškove za vrijeme misije;
- sudionicima misije za vrijeme njenog trajanja pripada naknada u iznosu od 1.500,00 KM mjesečno;
- za vrijeme misije vojni posmatrač ima pravo na jedan dolazak u zemlju uz korištenje prijevoza ekonomskom klasom, a troškove osigurava Federalno ministarstvo odbrane;
- Sektor za materijalno-finansijske poslove Federalnog ministarstva odbrane za vojne posmatrače, koji se nalaze na izvršenju zadataka misije, obračunavat će plaću koja mu pripada po osnovu sklopne dužnosti sa koje je upućen u misiju;
- za vrijeme trajanja misije do povratka u zemlju djelatnoj vojnoj osobi miruje protek roka ustanovljen ugovorom o prijemu u djelatnu službu.

Na osnovu provedenog medicinskog vještačenja utvrđeno je da je tužitelj, za vrijeme boravka u misiji, dobio infekciju probavnog sistema hemolitičkom amebom, koja je veoma čest uzročnik ove bolesti u Eritreji.

Osnovom navedenih činjeničnih utvrđenja prvostepeni sud je izveo pravni zaključak o osnovanosti prigovora nedostatka pasivne legitimacije istaknutog od strane tužene, jer se iz dokaza izvedenih tokom postupka ne može sa sigurnošću utvrditi postojanje odštetne odgovornosti tužene. Ocjenom sadržaja Odluke Federalnog ministarstva odbrane od 05.12.2002. godine prvostepeni sud je zaključio da je tužitelj u vezi odlaska u mirovnu misiju trebao zaključiti ugovor sa organizacijom UN-a, kojeg nije prezentirao kao dokaz tokom postupka, te da postojanje odluke o odobravanju sudjelovanja časnika u misiji ne znači, samo po sebi, i obavezu tužitelja da se priključi kao vojni posmatrač u toj misiji, pa je primjenom odredbe člana 123. u vezi sa članovima 7. i 126. ZPP odbio tužbeni zahtjev.

Drugostepeni sud je kroz razloge svoje odluke prihvatio činjenične i pravne zaključke prvostepenog suda, dodajući da dobrovoljnim odlaskom tužitelja u misiju, koju organizuje UN, tužena ni na koji način nije doprinijela eventualnoj šteti koju je pretrpjelo tužitelj, odnosno da tužitelj u konkretnoj pravnoj stvari nije dokazao postojanje uzročno-posljedične veze između radnje tužene i nastale štete.

Ovaj revizijski sud ocjenjuje da revident osnovano u reviziji ukazuje da je drugostepena presuda rezultat povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava.

Iz obrazloženja nižestepeni presuda proizilazi da su sudovi odluku o odbijanju tužbenog zahtjeva donijeli primjenjujući pravilo o teretu dokazivanja iz člana 126. ZPP, zaključujući da tužitelj tokom postupka nije pružio sudu dovoljno dokaza na osnovu kojih bi se mogao sa sigurnošću izvesti zaključak o postojanju odlučnih činjenica iz kojih proizilazi postojanje odštetne odgovornosti tužene. Međutim, do primjene pravila o teretu dokazivanja može doći tek ukoliko sud, na osnovu slobodne ocjene izvedenih dokaza (član 8. ZPP) ne može steći potreban stepen uvjerenosti u postojanje odnosno ne postojanje odlučnih činjenica.

Istovremeno treba reći da su pravila o teretu dokazivanja po svojoj prirodi dominantno materijalno-pravna, a tek pravila o pravnim posljedicama neuspjeha da se dokaže istinitost određene tvrdnje, propisana članom 126. ZPP, spadaju u područje procesnog prava. Ovo, između ostalog, i stoga što stranka koja ističe određeno pravo kao postojeće snosi teret dokazivanja onih činjenica koje materijalno-pravna norma propisuje kao pretpostavke za nastanak tog prava.

Imajući u vidu predmet tužbenog zahtjeva, za rješenje osnovanosti tužbenog zahtjeva relevantne su slijedeće materijalno-pravne odredbe:
 Odredbom člana 202. stav 1. i 2. Zakona o odbrani F BiH propisano je da se, u pogledu radnih odnosa, na aktivne vojne osobe primjenjuju propisi koji važe za službenike i djelatnike Federacije, ako ovim zakonom nije drugčije određeno.

Odredbom člana 110. Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave propisano je da su Federacija, kanton i općina obavezni naknaditi štetu službeniku koju on pretrpi na službi ili u vezi službe, po opštim propisima o odgovornosti za štetu.

Iz sadržaja navedene odredbe proizilazi da će Federacija odgovarati za štetu ili prema kriteriju krivice (član 154. stav 1. u vezi sa članom 158. ZOO), ili prema kriteriju uzročnosti (član 154. stav 2. i 3. u vezi sa članom 173. i 174. ZOO).

Dakle, prema navedenim materijalno-pravnim normama, da bi u konkretnoj pravnoj stvari zasnovao odštetnu odgovornost tužene, tužitelj je bio dužan dokazati postojanje dvije odlučne činjenice i to prve, da je aktivna vojna osoba na službi u Vojsci F BiH i druge, da je tokom te službe ili u vezi sa njom pretrpio štetu.

Pravilnom ocjenom sadržaja Odluke Federalnog ministarstva odbrane od 05.12.2002. godine, kako je on utvrđen u obrazloženju pobijane odluke, suprotno ocjeni nižestepenih sudova, proizilazi zaključak da je tužitelj u spornu misiju upućen kao časnik Vojske Federacije BiH, sa kojom je imao zaključen ugovor o prijemu u djelatnu službu, tako da je tužitelj dokazao da je u vrijeme štetnog događaja bio aktivna vojna osoba na službi kod tužene. Iz sadržaja navedene Odluke jasno proizilazi da je tužena obračunavala plaću tužitelju za vrijeme trajanja misije, pa se osnovano može zaključiti da se radi o plaćenom odsustvu tužitelja. Ovo tim više što se ni u razlozima nižestepenih sudova ne tvrdi suprotno, niti je sama tužena pružila tokom postupka bilo kakve dokaze da tužitelju za vrijeme učešća u misiji ne pripadaju prava koja proizilaze iz radnog odnosa, pa tako i pravo na naknadu štete.

Iz razloga pobijane presude proizilazi utvrđenje da je tužitelj pretrpio štetu tokom službe u predmetnoj misiji, odnosno u vezi sa tom službom. U konkretnom slučaju šteta je nastala kao posljedica bolesti i to u okolnostima s povećanim rizikom, jer se vojna misija odvija pod okolnostima (između ostalog i zbog specifičnosti područja na kojem se obavlja) sa rizikom od opasnosti nastupanja eventualne štete. Tužena, kao vršilac tih aktivnosti, odgovorna je za štetu nastalu usljed vršenja tih aktivnosti po pravilima objektivne odgovornosti za opasnu djelatnost, a iz razloga nižestepenih presuda ne proizilazi da je tužena dokazala da je šteta nastala iz razloga koji je oslobađaju odgovornosti, a to su viša sila, radnja treće osobe i krivica tužitelja.

Tužitelj je u predmetnu misiju upućen kao pripadnik Vojske Federacije BiH, na osnovu Odluke ministra odbrane i Odluke Predsjedništva BiH (kako to proizilazi iz preambule Odluke od 05.12.2002. godine). Radi se o učešću u aktivnostima (posmatračka misija) koju je Bosna i Hercegovina odnosno Federacija prihvatila na osnovu međunarodnih ugovora, tako da se ne radi o privatnom aranžmanu između tužitelja i organizacije UN-a. Stoga ne stoji zaključak drugostepenog suda da ne postoji pasivna legitimacija tužene iz razloga jer je tužitelj dobrovoljno otišao u predmetnu misiju. Princip dobrovoljnosti važi samo za odabir učesnika misije, ali u okviru pripadnika Vojske Federacije BiH, pri čemu dobrovoljnim prijavljivanjem za učešće u misiji učesnik.

Najzad, ne stoji zaključak prvostepenog suda da je tužitelj bio dužan prezentirati kao dokaz ugovor zaključen sa organizacijom UN-a, jer on svoj zahtjev i ne temelji na odredbama tog ugovora. Ukoliko tužena tvrdi da takav ugovor postoji i da je tim ugovorom organizacija UN-a preuzela na sebe dužnost naknade štete, onda je takav ugovor bila dužna sama prezentirati kao dokaz, što ista nije učinila, niti je prvostepeni sud od tužitelja tražio dostavljanje tog ugovora u smislu člana 135.ZPP-a.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 64 0 P 001136 09 Rev od 23.11.2010. godine)

30.

Član 201. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima

NAROČITO TEŠKI INVALIDITET PRETPOSTAVLJA TEŠKO I TRAJNO TJELESNO ILI DUŠEVNO OŠTEĆENJE ZDRAVLJA NEKE OSOBE ZBOG KOJEG TA OSOBA NIJE SPOSOBNA SAMOSTALNO OBAVLJATI OSNOVNE ŽIVOTNE POTREBE.

Iz obrazloženja:

Iz činjenica utvrđenih u postupku pred prvostepenim sudom proizilazi da je prvotužitelj, kao saputnik, u saobraćajnoj nezgodi od 28.06.2003. godine zadobio teške tjelesne povrede (povreda u predjelu vrata sa prelomom cijevi za disanje, povreda u predjelu grudnog koša, prelom nosnih kostiju, prelom ručnog zgloba i prelom čašice lijeve podlaktične kosti). U istoj saobraćajnoj nezgodi život je izgubio brat prvotužitelja.

Zbog posljedica tjelesnih povreda invaliditet prvotužitelja iznosi 40%, kako to proizilazi iz zajedničkog nalaza i mišljenja vještaka hirurga i otorinolaringologa, dok zbog psihičkih smetnji njegov invaliditet iznosi 30%.

Naime, prema nalazu i mišljenju vještaka neuropsihijatra prvotužitelj ne ispoljava simptome ni privremenog ni trajnog duševnog poremećaja, ali zbog posljedica štetnog događaja boluje od posttraumatskog stresnog poremećaja u hroničnoj formi, koji se manifestuje poremećajem u interpersonalnim relacijama, socijalnom i radnom funkcionisanju (nepovjerenje prema drugim ljudima, socijalno povlačenje, osjećaj praznine i beznađa, hronični doživljaj ugroženosti i otuđenosti).

Na osnovu izloženog prvostepeni sud je utvrdio da kod prvotužitelja postoji invaliditet u procentu od 60%.

Polazeći od navedenih utvrđenja prvostepeni sud je zaključio da se u konkretnom slučaju radi o naročito teškom invaliditetu uslijed kojeg drugotužitelj i trećetužiteljica trpe duševne bolove, pa je primjenom odredbe člana 201. stav 3. ZOO obavezan tuženi da im na ime naknade nematerijalne štete isplati iznose od po 20.000,00 KM.

Drugostepeni sud je zaključio da izloženo pravno shvatanje prvostepenog suda nije prihvatljivo jer je proisteklo iz povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Naime, drugostepeni sud je zaključio da je prvostepeni sud počinio povredu odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP jer je, suprotno odredbi člana 102.

stav 2. ZPP, na glavnoj raspravi usvojio prijedlog tužitelja za izvođenje novog dokaza vještačenjem po vještaku neuropsihijatra, koji nije bio predložen niti određen kao dokaz na pripremnom ročištu, iako tužitelji nisu učinili vjerovatnim da bez svoje krivice nisu bili u mogućnosti predložiti taj dokaz na pripremnom ročištu, nakon čega je na sadržaju tako nezakonito izvedenog dokaza sud zasnovao svoju odluku.

Stoga je drugostepeni sud zaključio da invaliditet prvotuzitelja iznosi 40%, kako to proizilazi iz nalaza i mišljenja vještaka određenih na pripremnom ročištu.

Istovremeno, drugostepeni sud je našao da je, imajući u vidu sadržaj nalaza i mišljenja vještaka, pa čak i nalaza vještaka neuropsihijatra, pogrešan pravni zaključak prvostepenog suda da se u konkretnom slučaju radi o naročito teškom invaliditetu kojeg ima u vidu odredba člana 201. stav 3. ZOO, jer nalazi i mišljenja vještaka invaliditetu prvotuzitelja nisu dali takvo obilježje.

Nisu osnovani navodi revizije koji se odnose na pogrešnu primjenu materijalnog prava, jer je drugostepeni sud pravilno zaključio da u konkretnom slučaju nisu ispunjeni uslovi za dosuđenje naknade za slučaj naročito teškog invaliditeta u smislu člana 201. stav 3. ZOO.

Za ocjenu pitanja postojanja naročito teškog invaliditeta, kao osnova za dosuđenje pravične novčane naknade, nije od značaja samo postotak invaliditeta (revidenti insistiraju na tvrdnji da taj postotak iznosi 60%), već su od značaja i pojavnici oblici kroz koje se taj invaliditet očituje. Imajući u vidu utvrđeno činjenično stanje i trajne posljedice povređivanja (pa i one u psihičkoj sferi prvotuzitelja), pravilan je zaključak drugostepenog suda da u konkretnom slučaju naročito teški invaliditet ne postoji.

Naročito teški invaliditet pretpostavlja teško i trajno tjelesno ili duševno oštećenje zdravlja neke osobe zbog kojeg ta osoba nije sposobna samostalno obavljati osnovne životne funkcije, što u ovoj pravnoj stvari nije slučaj, jer se ni invaliditet od 60%, (u najpovoljnijoj hipotezi za revidenta) i njegove utvrđene manifestacije ne može podvesti pod pojam naročito teškog invaliditeta kojeg ima u vidu odredba člana 201. stav 3. ZOO.

Nema nikakve sumnje da revidenti, kao roditelji, trpe duševne bolove zbog invaliditeta prvotuzitelja, ali to ipak nije slučaj naročito teškog invaliditeta koji bi opravdao priznavanje i dosuđenje naknade štete, jer se ne radi o invaliditetu koji se po svojim manifestacijama kreće ili dostiže granice potpunog invaliditeta.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-000882 od 06.07.2010. godine)

31.

Član 206. stav 1. i 3. Zakona o obligacionim odnosima

Član 73. i član 82. Zakona o osiguranju imovine i osoba

POSTOJI SOLIDARNA ODGOVORNOST ZA ŠTETU UČESNIKA U SAOBRAĆAJNOJ NEZGODI KOJI SU ŠTETU PROUZROKOVALI TREĆEM LICU RADEĆI NEZAVISNO JEDAN OD DRUGOG, A NJIHOVI UDJELI U PROUZROKOVANOJ ŠTETI SE NE MOGU UTVRDITI. PRI TOME, ODŠTETNA ODGOVORNOST JEDNOG OSIGURAVAJUĆEG DRUŠTVA SA OSNOVA

ODREDBE ČLANA 82. ZAKONA O OSIGURANJU IMOVINE I OSOBA NE ISKLJUČUJE ODŠTETNU ODGOVORNOST DRUGOG OSIGURAVAJUĆEG DRUŠTVA SA OSNOVA ODREDBE ČLANA 73. ISTOG ZAKONA.

Iz obrazloženja:

U ovom stadiju postupka sporno je da li je tuženi Sarajevo-osiguranje d.d. Sarajevo (u daljem tekstu prvotuženi) odgovoran za štetu i da li za štetu solidarno odgovara sa tuženim d.d. za osiguranje imovine i lica VGT Visoko (u daljem tekstu drugotuženi), a sporan je i osnov i visina materijalne štete, kao i visina nematerijalne štete.

Nižestepeni sudovi su utvrdili da je tužitelj povrijeđen u saobraćajnoj nezgodi dana 04.10.2003. godine kao vozač vlastitog putničkog vozila, osiguranog kod Triglav BH osiguranje d.d. po polici osiguranja od automobilske odgovornosti, da je u nezgodi oštećeno i njegovo vozilo, da su nezgodu skrivili Šušnjar Mirzet, kao vozač vozila osiguranog kod drugotuženog i vozač Balić Sanel, upravljajući neosiguranim vozilom, da se ne zna koliki su njihovi udjeli u prouzrokovanoj šteti, da je tužitelju isplaćena materijalna šteta na vozilu od Triglav BH osiguranja na osnovu Sporazuma o vansudskom poravnanju od 24.12.2003. godine, da se posljedice tužiteljevih povreda, koje su utvrđene na osnovu provedenog medicinskog vještačenja, sastoje u umanjenoj životnoj aktivnosti od 10%, bolovima i strahu od jakog do lakog stepena u određenom vremenskom trajanju, da je tužitelj imao i puknuće potkoljene proteze.

Na temelju prednjeg utvrđenja, prvostepeni sud je u smislu odredbe člana 206. stav 1. i 4. Zakona o obligacionim odnosima (u daljem tekstu ZOO) zaključio da su tuženi solidarno odgovorni za štetu koja je nanesena tužitelju, s tim da je pravni osnov odgovornosti prvotuženog u odredbi člana 82. Zakona o osiguranju imovine i lica jer je šteta nanesena upotrebom vozila koje nije osigurano, a drugotuženi odgovara iz osnova obaveznog osiguranja, shodno odredbi člana 940. stav 1. ZOO, pa je, imajući u vidu štetu na stvari, težinu povrede i njene posljedice, tužitelju dosudio 3.190,89 KM za materijalnu štetu i 12.000,00 KM za sve vidove nematerijalne štete.

Ovakav pravni zaključak prvostepenog suda u cijelosti je prihvatio i drugostepeni sud.

S obzirom na izloženo, i po ocjeni ovog suda, postoji solidarna odgovornost tuženih jer su štetu prouzrokovala dva učesnika u saobraćaju nezavisno jedan od drugog, a njihovi udjeli u prouzrokovanoj šteti nisu utvrđeni, pa su ispunjene zakonske pretpostavke iz odredbe člana 206. stav 1. i 3. (ne stava 4.) ZOO da se tuženi solidarno obavežu na naknadu štete, zbog čega revizijski prigovor o nepostojanju solidarne odgovornosti nije osnovan. U suštini, kroz prigovor nepostojanja solidarne odgovornosti, prvotuženi ističe prigovor nedostatka pasivne legitimacije na svojoj strani, pozivajući se na odredbu člana 82. Zakona o osiguranju imovine i lica. Okolnost koja se ističe u reviziji, da je tužitelj iscrpio svoje pravo na zahtjev za štetu po navedenoj odredbi jer mu je BH Triglav osiguranje isplatio materijalnu štetu na vozilu, nije od značaja jer je tužitelj štetu na vlastitom vozilu ostvario

na osnovu odredbe člana 1. Uslova za automobilsko osiguranje motornih vozila, po kojima je tužitelj, kao osiguranik BH Triglav osiguranja ostvario svoje pravo iz osiguranja. Međutim, time se ne može isključiti zakonsko pravo tužitelja na ostvarivanje naknade drugih vidova štete u skladu sa zakonom i to prema bilo kojem osiguravajućem društvu koje se bavi osiguranjem od automobilske odgovornosti u smislu odredbe člana 82. pomenutog zakona. Zahtjev za naknadu štete po ovoj odredbi, a koja je predmet spora, tužitelj nije postavio i ostvario od BH Triglav osiguranja, niti prema bilo kojem drugom osiguravajućem društvu, pa kako je zahtjev usmjeren samo prema prvotuženom, kao jednom od društava za osiguranje, jer je jedan od odgovornih učesnika upravljao neosiguranim vozilom, to je prvotuženi pasivno legitimisan, a zatim i solidarno odgovoran sa drugotuženim, čija odgovornost se temelji na drugom pravnom osnovu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-000354 od 21.06.2010. godine)

32.

Član 76. i član 82. Zakona o osiguranju imovine i osoba

ZA ODŠTETNU ODGOVORNOST ZAJEDNICE OSIGURANJA, I U SLUČAJU KADA JE ŠTETU PROUZROKOVALO NEOSIGURANO VOZILO, ODLUČNA JE VISINA SUME OSIGURANJA KOJA BI MORALA BITI UGOVORENA ZA PUTNIČKO MOTORNO VOZILO U ČASU ŠTETNOG DOGAĐAJA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-000718 od 14.09.2010. godine)

OBLIGACIONO PRAVO – UGOVORI

33.

Član 262. Zakona o obligacionim odnosima

Član 61., 62. i 63. Općih uvijeta za isporuku električne energije

UKOLIKO U TOKU TRAJANJA UGOVORA O ISPORUCI ELEKTRIČNE ENERGIJE DOĐE DO FAKTIČKE PROMJENE U OSOBI POTROŠAČA, PRVOBITNI POTROŠAČ, KOJI JE KAO TAKAV EVIDENTIRAN KOD ISPORUČITELJA ELEKTRIČNE ENERGIJE, DUŽAN JE U ROKU OD SEDAM DANA PRIJAVITI NAVEDENU PROMJENU, A U SUPROTNOM DUŽAN JE PLATITI ISPORUČITELJU RAČUNE ZA ISPORUČENU ELEKTRIČNU ENERGIJU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 58 0 Ps 025167 09 Rev od 20.07.2010. godine)

34.

Član 997. i član 1004. Zakona o obligacionim odnosima

OTKAZOM KREDITA OD STRANE BANKE (ZBOG KAŠNJENJA KORISNIKA KREDITA U PLAĆANJU DVIJE UZASTOPNE RATE) DOSPIJEVAJU NA NAPLATU NE SAMO DOSPIJELE RATE KREDITA VEĆ I PREOSTALI DIO KREDITA, ZAJEDNO SA UGOVORENOM I ZATEZONOM KAMATOM, A ISPUNJENJE NAVEDENOG POTRAŽIVANJA BANKA JE OVLAŠTENA ZAHTIJEVATI U PUNOM IZNOSU I OD SUPSIDIJARNIH JEMACA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 63 0 P 002544 10 Rev od 14.09.2010. godine)

35.

Član 186. Zakona o obligacionim odnosima

Član VI.4 Ustava BiH

ZAKONSKA ZATEZNA KAMATA NA NENOVČANU MATERIJALNU ŠTETU TEČE POČEV OD DANA NASTANKA ŠTETE.

(Zaključak Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine od 11.05.2010. godine)

STAMBENO PRAVO

36.

Član 11. Zakona o stambenim odnosima

Član II 3. f) Ustava BiH

Član 8. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

UKOLIKO TUŽITELJ SVOJE SVAKODNEVNE ŽIVOTNE AKTIVNOSTI NIJE PROVODIO U SPORNOM STANU, JER U NJEGA NIKADA NIJE NI USELIO, TAJ STAN NE PREDSTAVLJA NJEGOV DOM U SMISLU ČLANA II 3. F) USTAVA BIH I ČLANA 8. EVROPSKE KONVENCIJE O ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: broj: 070-0-Rev-09-000123 od 29.04.2010. godine)

37.

Član 52. Zakona o stambenim odnosima

ČINJENICA DA SU U TOKU RATA DODATNO DEVASTIRANE ILI SRUŠENE STAMBENE ZGRADE U KOJIMA SE NALAZE SPORNI STANOVI, KOJI SU

PRETHODNO PRIJE RATA ODLUKOM NADLEŽNOG OPĆINSKOG ORGANA UPRAVE PROGLAŠENI NEUSLOVNIM, NE OTKLANJA OBAVEZU TUŽENE OPĆINE DA KORISNICIMA TIH STANOVA OBEZBIJEDI STANOVE KOJI ZADOVOLJAVAJU NJIHOVE MINIMALNE POTREBE STANOVANJA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: broj: 070-0-Rev-09-000194 od 27.07.2010. godine)

38.

Član 8 a) Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo

ROK ZA OTKUP STANA KOJI JE PROGLAŠEN NAPUŠTENIM NE RAČUNA SE OD DANA PRAVOSNAŽNOSTI RJEŠENJA O VRAĆANJU U POSJED STANA, VEĆ OD DANA VRAĆANJA STANA, ODNOSNO DANA ULASKA NOSIOCA STANARSKOG PRAVA U POSJED STANA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-000593 od 24.06.2010.godine)

RADNO PRAVO

39.

Član 86. stav 1. tačka 3. Zakona o radu

Član 276. stav 2. Zakona o privrednim društvima F BiH

MANDAT DIREKTORA TRAJE ČETIRI GODINE, ALI TO NE ISKLJUČUJE MOGUĆNOST PRESTANKA TOG MANDATA I PRIJE PROTEKA ČETVEROGODIŠNJEG ROKA ZA SLUČAJ DA SE U MEĐUVREMENU OSTVARI USLOV ZA PRESTANAK UGOVORA O RADU PROPISAN ODREDBOM ČLANA 86. STAV 1. TAČKA 3. ZAKONA O RADU, UKOLIKO SE POSLODAVAC I DIREKTOR (ZAPOSLENIK) DRUGAČIJE NE DOGOVORE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: broj: 46 0 P 000119 09 Rev od 11.05.2010. godine)

40.

Član 88. stav 1. Zakona o radu

PODNOŠENJEM PRIJEDLOGA ZA IZVRŠENJE PRAVOSNAŽNE SUDSKE PRESUDE, KOJOM JE POSLODAVAC OBAVEZAN NA ISPLATU NEISPLAĆENIH PLAĆA, ZAPOSLENIK NE ČINI TEŽU POVREDU RADNE OBAVEZE, BEZ OBZIRA ŠTO JE ZAKLJUČENJE UGOVORA O RADU BILO USLOVLJENO PRETHODNIM ZAKLJUČENJEM VANSUDSKE NAGODBE KOJOM SE ZAPOSLENIK OBAVEZAO

DA NEĆE POKRETATI NOVE SPOROVE ZA NAPLATU SVOJIH POTRAŽIVANJA OD POSLODAVCA.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je utvrdio da je tužitelj bio zaposlenik tuženog po osnovu ugovora o radu zaključenog 15.08.2003. godine, čije je zaključenje bilo uslovljeno odricanjem tužitelja od svih dospjelih novčanih potraživanja i s tim u vezi sklapanjem nagodbe stranaka (na kojoj nije naznačen datum zaključenja) kojom se tužitelj, između ostalog u članu 5 obavezao „da neće pokretati eventualno nove sporove za naplatu potraživanja...“, a koju obavezu tužitelj nije poštovao jer je Općinskom sudu Sarajevu podnio prijedlog za izvršenje br. I-14770/03, što je za posljedicu imalo donošenje rješenja tuženog o otkazu zaključenog ugovora o radu tužitelju zbog povrede iz čl. 9. st. 2. pomenutog ugovora.

Na osnovu tako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud zaključuje da u konkrentom slučaju nisu bili ispunjeni uslovi iz člana 88. st. 1. Zakona o radu, te čl. 51. Pravilnika tuženog za otkazivanje tužitelju ugovora o radu, pa je poništio rješenja tuženog od 02.12.2004. godine i 17.02.2005. godine smatrajući da postupanje tužitelja ne predstavlja težu povredu radne dužnosti.

Drugostepeni sud odlučujući o žalbi tuženog prvostepenu presudu preinačava i tužitelja odbija sa zahtjevom za poništenje rješenja o prestanku radnog odnosa, smatrajući da je tužitelj podnošenjem prijedloga za izvršenje počinio težu povredu radne dužnosti iz člana 51. tač. 15. i 16. Pravilnika tuženog, što je dovelo do poremećaja u procesu rada preduzeća, a kako je prijetilo i opstanku ugovora o kupoprodaji preduzeća u postupku privatizacije, to je ponašanje tužitelja okarakterisao „kao izazivanje nereda i ometanje drugih radnika u ostvarivanju njihovih prava na rad...“, pa iz navedenih razloga donosi odluku kao u izreci pobijane presude.

U podnesenoj reviziji revident ukazuje da u pobijanoj presudi materijalno pravo pogrešno primjenjeno jer prema stavu revidenta ostvarivanje prava tužitelja na potraživanje zarađenih, a neisplaćenih plaća utvrđeno je pravosnažnom sudskom presudom, pa se podnošenje prijedloga za izvršenje nadležnom sudu ne može smatrati težom povredom radne obaveze, a prigovara da je rješenje tuženog od 02.12.2004. godine doneseno po proteku prekluzivnog roka iz čl. 89. Zakona o radu.

Tako istaknuti prigovor pogrešne primjene materijalnog prava je osnovan, pa je u tom smislu ostvaren revizijski razlog iz čl. 240. st. 1. tač. 2. ZPP-a.

Neprihvatljivim se pokazuje pravni stav drugostepenog suda da se podnošenje prijedloga za izvršenje pravosnažne sudske odluke nadležnom sudu može smatrati težom povredom radne obaveze koja bi za posljedicu imala otkaz ugovora o radu bez poštivanja propisanog otkaznog roka. Naime, takvo postupanje tužitelja, po mišljenju ovog suda, se eventualno može okarakterisati kao povreda ugovorom preuzete obaveze tužitelja u odnosu na tuženog, a ni u kom slučaju ne može predstavljati povredu radne obaveze (posebno ne

teže) zbog koje bi tužitelju na osnovu odredbe člana mogao predstati radni odnos na osnovu odredbe člana 91. ZR u vezi sa članom 51. tč.15. i člana 16. Pravilnika tuženog. Ovo iz razloga što nagodba stranaka u smislu odredaba člana 1089, 1090. i 1093. Zakona o obligacionim odnosima, predstavlja ugovor o regulisanju međusobnih odnosa stranaka, a uslovi pod kojim je ova zaključena, njeno dejstvo i s tim u vezi uspjeh tužitelja u izvršnom postupku, bi svakako mogao biti predmetom raspravljanja nekog drugog postupka. Iz navedenih razloga podnošenje prijedloga za izvršenje pravosnažne sudske presude, uz (izostalu) adekvatnu reakciju tuženog i njegovog sindikata, nije moglo dovesti do najave štrajka radnika, kao ni "izazivanje nereda i ometanja drugih zaposlenika u obavljanju njihovih zadataka...", kako to pogrešno zaključuje drugostepeni sud u razlozima pobijane presude (strana treća, pasus prvi), prihvatajući tvrdnje tuženog kao tačne i smatrajući da postoje razlozi za otkaz ugovora o radu tužitelju zbog teže povrede radne obaveze. Stoga, kako i po mišljenju ovog suda povreda koja se tužitelju stavlja na teret ne predstavlja povredu odredbe člana 91. ZR u vezi sa članom 51. tč.15. i člana 16. Pravilnika tuženog, pa su pobijana rješenja tuženog ništava, kako je to pravilno našao i prvostepeni sud.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-000861 od 03.06.2010. godine)

41.

Član 90. Zakona o radu

VERBALNI I FIZIČKI NASRTAJ ZAPOSLENIKA NA RAVNATELJICU POSLODAVCA, KOJOM PRILIKOM JE OVA NAVODNO ZADOBILA LAKU TJELESNU POVREDU, NE PREDSTAVLJA TAKVU OKOLNOST ZBOG KOJE NIJE OPRAVDANO OČEKIVATI OD POSLODAVCA DA ZAPOSLENIKU OMOGUĆI PRAVO NA ODBRANU.

Iz obrazloženja:

Jedan od formalno-pravnih uslova za otkaz ugovora o radu sadržan je u odredbi člana 90. Zakona o radu, kojom je propisano da ako poslodavac otkazuje ugovor o radu zbog ponašanja ili rada zaposlenika, obavezan je omogućiti zaposleniku da iznese svoju odbranu, osim ako postoje okolnosti zbog kojih nije opravdano očekivati od poslodavca da to učini.

Prema navedenoj zakonskoj odredbi proizilazi da svako ograničenje prava na odbranu ima suštinski značaj za ocjenu zakonitosti otkaza ugovora o radu, pa ukoliko isto nije respektirano to, u pravilu, vodi povredi prava zaposlenika i nezakonitosti otkaza, kako su to pravilno zaključili nižestepeni sudovi.

Pravni stav revidenta da navedeno pravo zaposlenika na odbranu nije neprikosnoveni je ispravan, ali ovaj sud ne dijeli stav revidenta da se u ovoj pravnoj stvari radi o situaciji u kojoj pravo zaposlenika na odbranu nije trebalo biti respektirano.

Ovaj sud ocjenjuje da su nižestepeni sudovi pravilno zaključili da u konkretnom slučaju nisu postojale okolnosti zbog kojih nije opravdano očekivati od poslodavca da zaposleniku

omogućiti da iznese svoju odbranu, za koji zaključak su kroz obrazloženje svojih odluka dali potpuno i pravilne razloge koje u svemu prihvata i ovaj sud.

Verbalni i fizički nasrtaj zaposlenika na ravnateljicu (tuženi tvrdi da je ista tom prilikom zadobila laku tjelesnu povredu) ne predstavlja takvu okolnost zbog koje nije opravdano očekivati od poslodavca da zaposleniku omogućiti pravo na odbranu i na taj način mu uskrati osnovno pravo zagarantovano članom II/3 e) Ustava BiH i članom 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Ni eventualni šok i strah ravnateljice tuženog, izazvan nasrtajem zaposlenika, na kome insistira revizija, ne predstavlja opravdan razlog za uskraćivanje prava zaposlenika na odbranu, jer je on svoju odbranu mogao usmeno iznijeti i pred drugom ovlašćenom osobom poslodavca ili pak pismenim putem.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 58 0 P 002559 09 Rev od 07.12.2010. godine)

42.

Član 90. Zakona o radu

OKOLNOST DA JE ZAPOSLENIK, ZA VRIJEME DOK SE NALAZIO NA BOLOVANJU, OD STRANE NADREĐENOG LICA KOD POSLODAVCA VIĐEN NA JAVNOM MJESTU KAKO KONZUMIRA ALKOHOL, MOŽE PREDSTAVLJATI ZLOUPOTREBU BOLOVANJA, ALI NE I OKOLNOST ZBOG KOJE NIJE OPRAVDANO OČEKIVATI OD POSLODAVCA DA ZAPOSLENIKU OMOGUĆI PRAVO NA ODBRANU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 65 0 P 053958 10 Rev od 30.11.2010. godine)

43.

Član 90. Zakona o radu

PRIZNANJE NAMJEŠTENIKA O KUPOVINI DIPLOME, UČINJENO KOD NADLEŽNOG KANTONALNOG TUŽILAŠTVA U POSTUPKU PROVJERE POSTOJANJA LAŽNE ILI FALSIFIKOVANE JAVNE ISPRAVE, KOJE ZAPOSLENIK NIJE OSPORIO U PARNIČNOM POSTUPKU, PREDSTAVLJA OKOLNOST ZBOG KOJE NIJE OPRAVDANO OČEKIVATI OD TUŽENE OPĆINE, KAO POSLODAVCA, DA OMOGUĆI NAMJEŠTENIKU IZNOŠENJE ODBRANE PRIJE DONOŠENJA RJEŠENJA O PRESTANKU RADNOG ODNOSA.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je utvrdio, a drugostepeni sud prihvatio kao pravilna ta utvrđenja iz kojih proizilazi da predmetno rješenje o prestanku radnog odnosa tužitelju kao namješteniku tužena općina je donijela primjenom čl. 70. st. 1. tč. 12. i čl. 71. Zakona o namještenicima u organima državne službe u Federaciji BiH (u daljem tekstu: Zakon o namještenicima) osnovom utvrđenja da je tužitelj u toku trajanja radnog odnosa kod tužene

podnio falsifikovanu diplomu, odnosno svjedočanstvo o završenoj srednjoj upravnoj stručnoj školi - JU Mješovita srednja škola u G. od 30.06.1999.godine, da je osnovom te diplome raspoređen na radno mjesto referenta arhive za koje je predviđen IV stepen stručne sprema, da je na to mjesto rada tužitelj postavljen prema rješenju br.01-05-2135/02 od 16.12.2002.godine o rasporedu službenika na poslove i radne zadatke. Nadalje, da se radilo o falsifikovanoj diplomi i o davanju lažne izjave tužena da je saznala iz akta Kt-broj 426/07 od 18.05.2007.godine naslovljen tuženoj kao „odgovor na Vaš zahtjev broj 01-05-625/07 od 18.04.2007.g.“, koji je primila 22.05.2007.godine, da u istom se navodi da je od Policijske uprave Ž. tužilaštvo zaprimilo izvještaj o počinjenom krivičnom djelu protiv navedenih lica, između kojih je K.S. (tužitelj u ovom predmetu), zbog krivičnog djela falsifikovanje isprave; da su povodom toga, a nakon izvršenih odgovarajućih provjera utvrdili da su krivotvorene diplome i svjedočanstva na ime navedenih lica, da su o tome obavješteni od strane škole (JU Mješovite srednje škole u G. i Srednje škole u Z.), a prema izjavi navedenih lica, između kojih je K.S., da su svi kupili diplome od M.N., ali da je za sva navedena lica nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja zbog krivičnog djela krivotvorenja javne isprave iz čl. 358. st. 3. u vezi sa st. 1. KZ FBiH i stoga donijeli naredbu o neprovođenju istrage protiv navedenih lica, pa kako iz ovjerenih kopija radnih knjižica slijedi da su te diplome upisane u radnu knjižicu da treba općina izvršiti brisanje i o tome izvjestiti tužilaštvo. Između stranaka nije bilo sporno da je tužitelj od 1973.godine bio zaposlen kod tužene općine na poslovima daktilografa, da je u toku trajanja radnog odnosa u svoj dosije uložio diplomu i svjedočanstva Mješovite srednje škole G. od 30.06.1999.godine, da su te isprave bile evidentirane u radnoj knjižici tužitelja (koja je kasnije poništene), da prije donošenja spornog rješenja o prestanku radnog odnosa protiv tužitelja nije vođen disciplinski postupak niti drugi postupak, da protiv rješenja o prestanku radnog odnosa tužitelj je izjavio žalbu Odboru državne službe za žalbe FBiH, koji žalbu odbio rješenjem broj 01-34-938/07 od 06.03.2008.godine...

Ne mogu se prihvatiti osnovanim ni prigovori tužitelja o pogrešnoj primjeni materijalnog prava kroz navode o uskraćenom pravu na odbranu pri donošenju spornog rješenja od strane tužene, koje je isticao u prvostepenom postupku, svojoj žalbi, a ponovlja i u reviziji pozivom na odredbe Zakona o radu koji se primjenjuje prema čl. 2. Zakona o namještenicima.

Ovo, jer prema čl. 90. ZOR, ako poslodavac otkazuje ugovor o radu zbog ponašanja ili rada zaposlenika, obavezan je omogućiti zaposleniku da iznese svoju odbranu, osim ako postoje okolnosti zbog kojih nije opravdano očekivati od poslodavca da to učini.

U konkretnom slučaju, kod se ima u vidu da u aktu tužilaštva stoje izričiti navodi da je u postupku provjere postojanja lažne ili falsifikovane javne isprave tužitelj dao izjavu o kupovini diplome od M.N., a što u postupku koji je predhodio donošenju pobijane presude tužitelj nije osporio, to prema ocjeni ovog suda, tužena kao poslodavac nije morala tužitelju omogućiti da iznese svoju odbranu, jer su očito postojale okolnosti zbog kojih nije bilo opravdano očekivati od poslodavca da to učini - čl. 90. ZOR, pa su lišeni valjanog pravnog uporišta prigovori revizije o pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 33 0 P 004882 10 Rev od 07.09.2009. godine)

44.

Član 111. i član 115. Zakona o radu

ODREDBE KOLEKTIVNOG UGOVORA ZA SLUŽBENIKE ORGANA UPRAVE I SUDSKE VLASTI U FEDERACIJI BIH OBAVEZUJU I HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI KANTON.

Iz obrazloženja:

Tuženi u reviziji ponavlja tokom postupka isticani prigovor da Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona nije potpisnik Kolektivnog ugovora za službenike organa uprave i sudske vlasti u Federaciji BiH i da mu nije naknadno pristupila, zbog čega da odredbe Kolektivnog ugovora ne obavezuju tuženog. Ove prigovore tuženog nižestepeni sudovi su pravilno ocijenili neosnovanim. To mišljenje dijeli i ovaj sud, a prihvata i razloge nižestepenih sudova koje su dali za svoj stav.

Na osnovu utvrđenja da je sporni granski kolektivni ugovor zaključen između Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Samostalnog sindikata kao predstavnika službenika organa uprave i sudske vlasti u Federaciji BiH, uz prethodno pribavljenu saglasnost na usaglašeni tekst prijedloga Kolektivnog ugovora Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona (odluka broj 01-460/98 od 25.9.1998.godine), da je na ugovoru za Vladu HNK stavljen pečat i potpis Ministarstva pravosuđa, da je Vlada tuženog odlukom broj 01-1-02-1531/09 od 10.8.2009.godine dala saglasnost na nacrt Anexa na Kolektivni ugovor za službenike organa uprave i sudske vlasti u Federaciji BiH, nižestepeni sudovi zaključuju da je tuženi potpisnik ugovora. Odluke tuženog u kojima se poziva na predmetni kolektivni ugovor, te odredbe Zakona o izvršenju budžeta HNK-a za 2007. i 2008.godinu u kojima se takođe upućuje na primjenu Kolektivnog ugovora za službenike organa uprave i sudske vlasti u Federaciji BiH, nižestepeni sudovi pravilno cijene kada nalaze da je, u krajnjem slučaju, tuženi pristupio Granskom kolektivnom ugovoru čije važenje osporava.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 58 0 P 010487 10 Rev od 07.09.2010. godine)

45.

Član 113. Zakona o radu

Član 40. i član 41. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom F BiH

ODLUKE USTAVNIH SUDOVA DJELUJU, PO PRAVILU, OD MOMENTA NJIHOVOG OBJAVLJIVANJA (EX NUNC), A RETROAKTIVNO (EX TUNC) SAMO UKOLIKO JE USTAVNI SUD U SVOJOJ ODLUCI TAKVO DJELOVANJE UTVRDILO.

Iz obrazloženja:

Revident u reviziji ponavlja i prigovor da je drugostepeni sud propustio da sagleda specifičnost radnih odnosa iz oblasti zdravstva, koji nisu u isključivoj nadležnosti Federacije BiH, nego i u nadležnosti kantona, pa kako Zeničko-dobojski kanton nikada nije dao saglasnost za zaključenje Granskog kolektivnog ugovora, a Vlada Federacije BiH za njegovo zaključenje nije imala punomoć Vlade Kantona, to se, prema tvrdnji revidenta, Granski kolektivni ugovor u konkretnom predmetu nije mogao primjeniti.

Navedeni prigovor, koji po svojoj pravnoj prirodi predstavlja iznošenje novih činjenica, tuženi je, suprotno odredbi člana 207. stav 1. ZPP, po prvi put istakao tek u žalbi, pa kako nije pružio dokaze da te činjenice bez svoje krivnje nije mogao iznijeti do zaključenja glavne rasprave pred prvostepenim sudom, to ovaj prigovor nije mogao biti predmet raspravljanja od strane drugostepenog suda. Zbog toga revident navedeni prigovor ne može s uspjehom isticati ni u svojoj reviziji.

Nižestepene presude su pravilno zasnovane na Granskom kolektivnom ugovoru i Pravilniku o radu tuženog, čije odredbe su u pogledu regulisanja predmetnih potraživanja usaglašene.

Kada je u pitanju Granski kolektivni ugovor, ovom sudu je poznato da je presudom Ustavnog suda FBiH broj: U-28/08 od 24.09.2009. godine, objavljenoj u Službenim novinama F BiH broj 70/09 od 04.11.2009.godine, utvrđeno da ovaj Kolektivni ugovor u odnosu na Zeničko-dobojski kanton nije bio zaključen u skladu sa čl. III.2b) i 3. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

S tim u vezi, valja reći da je odredbom člana 40. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom F BiH propisano da sa usvojeni i predloženi zakon ili drugi propis organa federalne, kantonalne i općinske vlasti, za koji Ustavni sud utvrdi da nije u skladu sa Ustavom, neće se primjenjivati od dana objavljivanja presude Ustavnog suda u Službenim novinama Federacije BiH, odnosno predloženi zakon ili drugi propis neće stupiti na snagu.

Stavom drugim navedene zakonske odredbe određeno je da će se zakon ili drugi propis iz stava 1. ovog člana primjenjivati odnosno stupiti na snagu od dana određenog u tom propisu ukoliko se izmjeni na način koji propiše Ustavni sud, dok je stavom trećim propisano da Ustavni sud može, uzimajući u obzir sve okolnosti koje su od interesa za zaštitu ustavnosti, a naročito posljedice koje utvrđeni nesklad prizvodi, odnose koji su uspostavljeni na osnovu takvog zakona ili drugog propisa, kao i interes pravne sigurnosti, utvrditi prijelazna rješenja koja ne mogu biti na snazi duže od šest mjeseci od dana objavljivanja presude Ustavnog suda u Službenim novinama Federacije BiH o utvrđenoj neskladnosti zakona ili drugih propisa sa Ustavom i o prijelaznim rješenjima.

Odredbom člana 41. istog Zakona propisano je da od dana objavljivanja presude Ustavnog suda u Službenim novinama F BiH, kojom je utvrđeno da zakon ili drugi propis organa federalne, kantonalne ili općinske vlasti, koji je stupio na snagu, nije u saglasnosti sa Ustavom, neće se primjenjivati ni propis donesen za njegovo provođenje.

Primjenjeno na konkretan slučaj, odluke ustavnih sudova djeluju, po pravilu, od momenta objavljivanja (ex nunc).

Međutim, pošto su zakon ili drugi propis za koji Ustavni sud ocjeni da je neustavan i nezakonit već prozveli određene pravne posljedice (kao što je slučaj i u konkretnom predmetu) postavlja se pitanje da li će se dozvoliti zadržavanje takvih posljedica.

U takvom slučaju pribjegava se kompromisnom rješenju pa s obzirom na težinu nezakonitosti i neustavnosti i s obzirom na štetne posljedice koje je takav propis proizveo, Ustavni sud u svakom konkretnom slučaju odlučuje o retroaktivnom važenju svoje odluke, pa bi u takvom slučaju odluka Ustavnog suda djelovala povratno (ex tunc), odnosno od momenta stupanja na snagu osporenog propisa.

U predmetnom slučaju presudom Ustavnog suda F BiH nije utvrđeno njeno retroaktivno važenje, pa kako je presuda Ustavnog suda donesena nakon donošenja odluka nižestepenihi sudova, to je zahtjev tužitelja, po mišljenju ovog suda, osnovan bez obzira što je zasnovan i na Granskom kolektivnom ugovoru.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-000222 od 18.11.2010. godine)

46.

Član 122. i član 125. stav 2. Zakona o radnim odnosima službenika organa uprave u Federaciji BiH

RJEŠENJE O PRESTANKU RADNOG ODNOSA PO SILI ZAKONA (NEOPRAVDAN NEDOLAZAK NA POSAO PET RADNIH DANA UZASTOPNO) IMA DEKLARATORAN A NE KONSTITUTIVAN KARAKTER, PA JE BEZ UTICAJA NA ZAKONITOST TOG RJEŠENJA OKOLNOST DA JE ONO DONESENO PO PROTEKU OD SEDAM DANA OD NASTUPA OKOLNOSTI KOJE SU RAZLOG ZA PRESTANAK RADNOG ODNOSA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-001249 od 11.11.2010. godine)

47.

Član 122. stav 2. Zakona o srednjem obrazovanju

OKOLNOST DA JE ODLUKU O OTKAZU UGOVORA O RADU DONIO UPRAVNI ODBOR, A NE DIREKTOR ŠKOLE KOJI U TO VRIJEME NIJE BIO IMENOVAN, NE ČINI ODLUKU O OTKAZU UGOVORA O RADU NEZAKONITOM.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-000889 od 02.09.2010. godine)

NASLJEDNO PRAVO

48.

Član 63. stav 1. Zakona o nasljeđivanju

USMENI TESTAMENT JE NIŠTAV UKOLIKO U VRIJEME DAVANJA IZJAVE POSLJEDNJE VOLJE ZAVJEŠTALAC NIJE BIO SPOSOBAN ZA RASUĐIVANJE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-000672 od 10.06.2010. godine)

49.

Član 67. Zakona o nasljeđivanju

ISTOVREMENO PRISUSTVO OBA SVJEDOKA JE NEOPHODAN USLOV PUNOVAŽNOSTI PISMENOG TESTAMENTA PRED SVJEDOCIMA, PA ODSUSTVO JEDNOG OD NJIH U MOMENTU SASTAVLJANJA, ČITANJA I POTPISIVANJA TESTAMENTA DOVODI DO NJEGOVE NEPUNOVAŽNOSTI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-000478 od 24.06.2010. godine)

PARNIČNI POSTUPAK

50.

Član 2. stav 1. i član 12. stav 1. Zakona o parničnom postupku

NE POSTOJI PREKORAČENJE TUŽBENOG ZAHTEVA KADA PRVOSTEPENI SUD U OBRAZLOŽENJU SVOJE ODLUKE ZAUZME PRAVNI STAV O SPORNOM PITANJU PRAVA VLASNIŠTVA NA PREDMETNOJ PORODIČNOJ KUĆI, KAO PRETHODNOM PITANJU ZA DONOŠENJE ODLUKE O OSNOVANOSTI TUŽBENOG ZAHTEVA ZA ISELJENJE TUŽENOG IZ TE NEKRETNINE (ČLAN 12. STAV 1. I 2. ZPP)

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-001359 od 07.12.2010. godine)

51.

Član 12. stav 3. Zakona o parničnom postupku

PRAVOMOĆNA PRESUDA KRIVIČNOG SUDA KOJOM JE UTVRĐENA VISINA UTAJENOG POREZA OD STRANE OSUĐENOG (SADA TUŽENI U PARNICI ZA

NAKNADU ŠTETE) NE OBAVEZUJE PARNIČNI SUD DA TUŽENOG OBAVEŽE NA NAKNADU ŠTETE U TOJ ISTOJ VISINI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-08-001680 od 26.01.2010.godine)

52.

Član 16. stav 1. i 2. Zakona o parničnom postupku

Član 28. Zakona o izmirenju obaveza po osnovu računa stare devizne štednje

ZAHTJEV ZA NAKNADU NEMATERIJALNE ŠTETE (ZBOG NEIZMIRENJA OBAVEZA PO OSNOVU STARE DEVIZNE ŠTEDNJE) NE MOŽE SE PODVESTI POD SADRŽAJ ZAHTJEVA ZA IZMIRENJE OBAVEZA PO OSNOVU RAČUNA STARE DEVIZNE ŠTEDNJE, NITI IZMEĐU TA DVA ZAHTJEVA POSTOJI TAKVA VEZA KOJA BI ISKLJUČIVALA POSTOJANJE SUDSKE NADLEŽNOSTI ZA ODLUČIVANJE O ZAHTJEVU ZA NAKNADU NEMATERIJALNE ŠTETE.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-001522 od 06.07.2010. godine)

53.

Član 16. stav 3. Zakona o parničnom postupku

SVI SUDOVI U BOSNI I HERCEGOVINI SU DOMAĆI SUDOVI, PA TAKO I SUDOVI NA PODRUČJU REPUBLIKE SRPSKE.

STOGA, U SLUČAJEVIMA U KOJIMA JE ZA SUĐENJE MJESNO NADLEŽAN SUD NA PODRUČJU REPUBLIKE SRPSKE, SUD U FEDERACIJI, KOME JE TUŽBA PODNESENA, NE MOŽE OSNOVOM ODREDBE ČLANA 16. STAV 3. ZPP ODBACITI TUŽBU, VEĆ SE IMA OGLASITI MJESNO NENADLEŽNIM (POD USLOVIMA PROPISANIM ČLANOM 19. ZPP) I PREDMET USTUPITI NADLEŽNOM SUDU.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 58 0 P 045898 09 Rev od 06.07.2010. godine)

54.

Član 53. stav 2. tačka 5. i član 321. stav 2. Zakona o parničnom postupku

KAD JE U PITANJU TUŽBENI ZAHTJEV KOJI SE NE ODNOSI NA NOVČANU SVOTU, TUŽITELJ NEMA OVLAŠĆENJE DA U FAZI GLAVNE RASPRAVE, NAKON ODRŽANOG PRIPREMNOG ROČIŠTA, NAZNAČAVA VRIJEDNOST PREDMETA SPORA, PA JE TAKO NAZNAČENA VRIJEDNOST PREDMETA SPORA BEZ PRAVNOG ZNAČAJA I NIJE ODLUČNA ZA OCJENU DOPUŠTENOSTI REVIZIJE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-001252 od 07.09.2010. godine)

55.

Član 54. Zakona o parničnom postupku

RADNI ODNOS JE PRAVNI ODNOS KOJI ZAKLJUČENJEM UGOVORA O RADU (ILI DONOŠENJEM RJEŠENJA O PRIJEMU U RADNI ODNOS) USPOSTAVLJAJU ZAPOSLENIK I POSLODAVAC. RADNI SPOR SE STOGA MOŽE VODITI I PO TUŽBI ZA UTVRĐENJE U SMISLU ČLANA 54. ZPP, UKOLIKO TUŽILAC IMA PRAVNI INTERES DA SE UTVRDI POSTOJANJE RADNOG ODNOSA, KAO SVOJEVRSNOG PRAVNOG ODNOSA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 002310 09 Rev od 06.07.2010. godine)

56.

Član 55. stav 4. Zakona o parničnom postupku

INSTITUT EVENTUALNE KUMULACIJE IZAZIVA SPECIFIČNE SITUACIJE I PRAVILA U INSTANCIJONIM POSTUPCIMA, TAKO DA ŽALBA ILI REVIZIJA TUŽENOG PROTIV ODLUKE KOJOM SE USVAJA DRUGI, EVENTUALNO ISTAKNUTI ZAHTEJ, OVLAŠĆUJE INSTANCIJONIM SUD DA ISPITUJE NAPADANU PRESUDU I U DIJELU KOJIM JE PRIMARNO ISTAKNUTI ZAHTEJ ODBIJEN.

Iz obrazloženja:

Kako procesno pravni institut eventualne kumulacije omogućuje da se zahtjevi kumuliraju eventualno, određujući redosljed odlučivanja o njihovoj osnovanosti tako da raspravljanje o slijedećem postaje bezpredmetno ako sud usvoji predhodni (u odnosu na koji parnica prestaje teći usvajanjem primarnog tužbenog zahtjeva), pri čemu pravila procesnog prava ne dopuštaju suspenzivno uvjetno podnošenje tužbe, što ima za posljedicu da se podnošenjem tužbe pokreće parnica u pogledu svih zahtjeva, imalo se u ovoj pravnoj stvari simultano raspraviti o oba tužbena zahtjeva u skladu sa označenim pravilima postupanja...

Slijedom navedenih činjeničnih utvrđenja prvostepeni sud u pogledu zahtjeva tužitelja za predaju u posjed izvodi zaključak da predmetni stan faktički ne postoji, tako da bi presuda kojom bi se udovoljilo ovome tužbenom zahtjevu bila neizvršiva, a sud ne može obavezati tuženog na nemoguće izvršenje, dosljedno čemu se ovaj tužbeni zahtjev pokazuje neosnovanim, što opredjeljuje njegovu odluku o odbijanju tužitelja sa navedenim tužbenim zahtjevom.

Poprimajući da je zaključenjem predmetnog kupoprodajnog ugovora između tuženog i Krstić Nikole povrijeđeno pravo preče kupnje prednika tužitelja, jer je vlasnik nekretnine prodao nekretninu a da prije toga nije ponudio nosiocu stanarskog prava, unatoč čemu ne predstoji pravo tužitelja na štetu u traženom iznosu od 74.000,00 KM, jer pozitivnim zakonskim propisima nije regulisan status nosilaca stanarskih prava na stanu u privatnom vlasništvu, tako da sud ne može tužitelje dovesti u povoljniji položaj od ostalih nosioca stanarskog prava na stanovima u privatnom vlasništvu, prvostepeni sud se opredjeljuje na donošenje odluke o odbijanju tužitelja i sa zahtjevom za isplatu.

Dakle, slijedom označenih pravila procesnog prava u pogledu postupanja prilikom raspravljanja eventualno kumuliranih zahtjeva, prvostepeni sud je simultano raspravio oba tužbena zahtjeva, koje prilike je, poštujući određeni redosljed odlučivanja o njihovoj osnovanosti, nakon što je odlučio da je primarni tužbeni zahtjev za predaju u posjed neosnovan, raspravio i podredni tužbeni zahtjev odlučivši da je i ovaj neosnovan.

Navedena procesno pravna situacija, u skladu sa izloženim pravilima postupanja, u pogledu žalbe tužitelja ovima daje pravo pobijanja prvostepene presude kako u pogledu primarnog, tako i podrednog tužbenog zahtjeva, koje pravo su tužitelji i iskoristili izjavljivanjem žalbe protiv navedene presude u cjelosti.

Odlučujući o žalbi tužitelja na navedenu presudu prvostepenog suda drugostepeni sud u sjednici vijeća drugačijom ocjenom isprava izvodi zaključak da je tužitelj L.M., bio član porodičnog domaćinstva svoga oca na dan 08.08.2001. godine, kako proizilazi iz zapisnika o uvođenju u posjed, da je ovaj zajedno sa roditeljima živio u izbjeglištvu na Palama i da se zajedno sa njima vratio u predmetni stan navedenog dana, pa, prihvatajući u preostalom dijelu činjenična utvrđenja prvostepenog suda, izvodi zaključak da ovaj tužitelj ima pravo da se vrati u posjed stana, koji je njegov predratni dom, što da mu je tuženi dužan omogućiti na način što će mu ovaj predati u posjed, slobodan od lica i stvari, koji zaključak opredjeljuje odluku ovoga suda o uvažavanju njegove žalbe u pogledu ovoga tužbenog zahtjeva i preinačenju prvostepene presude na način da se usvaja njegov tužbeni zahtjev za predaju u posjed, uz odbijanje žalbe tužitelja L.B. i potvrđivanje prvostepene presude u odnosu na njega povodom ovoga tužbenog zahtjeva.

Pri navedenom drugostepeni sud smatra da utvrđene činjenice da je tuženi promijenio namjenu ovoga stana ne može uticati na prava ovoga tužitelja iz razloga što je tuženi zaključujući kupoprodajni ugovor morao provjeriti u „Sarajevostanu“ da li postoji na navedenom stanu stanarsko pravo, tako da bi mu bilo jasno da je ovaj stan opterećen stanarskim pravom. Pored navedenog da je mogao provjeriti kod Uprave za stambene poslove Kantona Sarajevo da li postoji zahtjev za povret u posjed ovoga stana i tako da bi utvrdio da li je predratni nosilac stanarskog prava podnio zahtjev.

U pogledu odluke prvostepenog suda o zahtjevu tužitelja za naknadu štete drugostepeni sud prihvatajući činjenična utvrđenja prvostepenog suda, prihvata i njegove zaključke i odluku, dopunjujući ove izraženim stavom da tužitelji nisu ničim precizirali a ni obrazložili navedeni zahtjev, tako da se ne može utvrditi u čemu se ova sastoji, pri čemu da

stanarsko pravo na ovome stanu nema tržišnu vrijednost, dosljedno čemu da se odluka prvostepenog suda pokazuje pravilnom i zakonitom, što opredjeljuje odluku drugostepenog suda o odbijanju žalbe tužitelja u navedenom dijelu i potvrđivanju prvostepene presude u istom.

Dakle, ovaj revizijski sud cijeneći da institut eventualne kumulacije zahtjeva zakonom određuje redosljed odlučivanja o njihovoj osnovanosti na način da se u prvom redu odluči o primarnom zahtjevu, a o podrednom tek ako sud nađe da ovaj nije osnovan, koje pravilo procesnog prava se ne iscrpljuje u prvostepenom postupku, već se proteže tokom cijelog postupka, proizilazi da je drugostepeni sud protivno navedenom, unatoč tome što je odlučio o primarnom zahtjevu (predaja u posjed), istovremeno odlučio i o podrednom zahtjevu (isplatu) raspravljajući o kom zahtjevu je usvajanjem predhodnog zahtjeva postalo bespredmetno (parnica u odnosu na ovaj zahtjev tim momentom prestaje teći), onemogućavajući na taj način tužitelje da revizijom pobijaju drugostepenu presudu u odbijajućem dijelu (ne postoji procesno pravna mogućnost za pobijanje odluke o podrednom zahtjevu ukoliko je primarnom zahtjevu udovoljeno).

U navedenoj procesno pravnoj situaciji, polazeći od toga da je razdvajanje odluka o kumuliranim zahtjevima pravno nemoguće, sudska praksa u primjeni ovoga instituta zauzima stajalište da radi spriječavanja mogućnosti da tužitelj doživi potpuni neuspjeh u parnici, unatoč stvarnoj osnovanosti jednog od kumuliranih zahtjeva, da žalba tuženog protiv odluke kojom se usvaja drugi eventualno istaknuti zahtjev ovlašćuje instancioni sud da ispituje napadanu presudu i u dijelu kojim je primarno istaknuti zahtjev odbijen, dakle, kao da se žalio i tužitelj, presumiranjem da je žalba tuženog upravljena protiv čitave presude, dosljedno čemu treba ukinuti presudu u cjelini kada za ukidanje postoje razlozi od značaja i na dio izreke kojim se odbija primarni zahtjev (Savezni Vrhovni sud – Zbirka odluka 1960-2-169, Vrhovni sud BiH Rev 570/81- Zbirka sudskih odluka 1/82-117).

Kako se u smislu odredbi člana 253. ZPP u postupku povodom revizije na odgovarajući način primjenjuju odredbe ovoga zakona o žalbi protiv presude, navedeno stajalište se ima primjeniti i u revizijskom postupku u ovoj pravnoj stvari, dosljedno čemu se revizija tuženog, unatoč tome što je upravljena protiv dijela drugostepene presude, ima tretirati kao revizija protiv navedene presude u cjelosti.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-08-001055 od 30.09.2010. godine)

57.

Član 111. stav 1. i član 97. stav 4. Zakona o parničnom postupku

NEOPRAVDANIM ODSUSTVOVANJEM SA ROČIŠTA ZA GLAVNU RASPRAVU PUNOMOĆNICA TUŽENOG JE SVOJOM KRIVICOM USKRATILA TUŽENOM MOGUĆNOST RASPRAVLJANJA PRED SUDOM U NAJVAŽNIJEM STADIJU POSTUPKA, PA SE TAJ PROPUST PUNOMOĆNIKA STRANKE NE MOŽE STAVITI NA TERET SUDU I TVRDITI DA JE SUD, ODRŽAVANJEM ROČIŠTA ZA GLAVNU

RASPRAVU SA PRISUTNIM TUŽIOCEM, ONEMOGUĆIO TUŽENOG DA RASPRAVLJA PRED SUDOM.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-10-000194 od 21.09.2010. godine)

58.

Član 125. stav 1. Zakona o parničnom postupku

UKOLIKO TUŽENI TOKOM POSTUPKA NIJE IZRIČITO OSPORIO ODREĐENU ODLUČNU ČINJENICU, ALI JE NIJE NI PRIZNAO, A TERET DOKAZIVANJA TE ČINJENICE JE NA TUŽITELJU, PRI ČEMU JE TUŽENI OSPORAVAO OSNOVANOST TUŽBENOG ZAHTEVA U CIJELOSTI, NEMA MJESTA ZAKLJUČKU O KONKLUDENTNOM PRIZNANJU NAVEDENE ODLUČNE ČINJENICE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-000462 od 04.05.2010. godine)

59.

Član 126. Zakona o parničnom postupku

KAD SUD NE OCIJENI DOKAZE KOJE JE TUŽITELJ IZVEO, NIJE OVLAŠĆEN ODBITI TUŽBENI ZAHTEV POZIVAJUĆI SE NA PRAVILA O TERETU DOKAZIVANJA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 64 0 P 000503 09 Rev od 23.11.2010.godine)

60.

Član 126. Zakona o parničnom postupku

KAD SE TUŽENI POZOVE NA SPORNU ČINJENICU DA JE POTRAŽIVANJE TUŽITELJA PRESTALO KOMPENZACIJOM, TADA TERET DOKAZIVANJA O IZVRŠENOJ KOMPENZACIJI LEŽI NA TUŽENOM.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000782 od 17.06.2010. godine)

61.

Član 147. Zakona o parničnom postupku

ZNAČENJE NALAZA I MIŠLJENJA IMA SAMO NALAZ I MIŠLJENJE ONOG VJEŠTAKA KOJEG JE U TOM SVOJSTVU ODREDIO PARNIČNI SUD, A NE I NALAZ I MIŠLJENJE OSOBE KOJU JE ANGAŽOVALA NEKA OD STRANAKA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 64 0 P 000503 09
Rev od 23.11.2010. godine)

62.

Član 155. stav 3. Zakona o parničnom postupku

UKOLIKO VJEŠTAK NI PO POZIVU SUDA NE DOSTAVI POTPUN I RAZUMLJIV NALAZ I MIŠLJENJE, IMA SE UZETI DA TAJ VJEŠTAK UOPŠTE NIJE NI OBAVIO VJEŠTAČENJE, PA SE NOVOODREĐENO VJEŠTAČENJE IMA TRETIRATI KAO JEDINO VJEŠTAČENJE PROVEDENO U TOKU POSTUPKA, A RANIJI (NEPOTPUNI) NALAZ I MIŠLJENJE NE MOŽE SE CIJENITI KAO DOKAZ.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 58 0 P 000883 09
Rev 4 od 04.11.2010. godine)

63.

Član 155. stav 3. i član 126. Zakona o parničnom postupku

NEPOTPUNOST NALAZA I MIŠLJENJA VJEŠTAKA NE MOŽE SE PRIPISATI U KRIVICU STRANKE KOJA JE TAJ DOKAZ PREDLOŽILA, TAKO DA SE O OSNOVANOSTI NJENOG ZAHTJEVA NE MOŽE SAMO ZBOG TOGA ODLUČITI PRIMJENOM PRAVILA O TERETU DOKAZIVANJA, VEĆ JE SUD U TAKVOJ SITUACIJI DUŽAN, NAKON IZJAŠNJENJA STRANAKA, ODREDITI NOVO VJEŠTAČENJE.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 64 0 P 000503 09
Rev od 23.11.2010. godine)

64.

Član 209. i član 240 stav 1. tačka 1. Zakona o parničnom postupku

UKOLIKO REVIDENT U ŽALBI PROTIV PRVOSTEPENE PRESUDE NIJE UKAZAO NA ODREĐENU POVREDU ODREĐABA PARNIČNOG POSTUPKA, A NE RADI SE O POVREDI NA KOJU REVIZIJSKI SUD PAZI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI (ČLAN 241. ZPP), NA POSTOJANJE TE POVREDE REVIDENT NE MOŽE S USPIJEHOM UKAZATI PO PRVI PUT U REVIZIJI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001162 od 18.03.2010. godine)

65.

Član 209., 291. i 293. Zakona o parničnom postupku

KADA JE TUŽENI ZAKLJUČENE UGOVORE O KOMISIONU OVJERAVAO PEČATOM NA KOME JE NJEGOV NAZIV IDENTIČAN NAZIVU OZNAČENOM U TUŽBI, A TAKVIM PEČATOM, POD ISTIM NAZIVOM, OVJERAVAO I OSTALU DOKUMENTACIJU VEZANU ZA SPORNI UGOVORNI ODNOS, ONDA NEMA OSNOVA DA SE PRIHVATI NJEGOV PRIGOVOR DA JE ON U SUDSKOM REGISTRU U TO VRIJEME BIO UPISAN POD DRUGAČIJIM NAZIVOM, PA DA JE STOGA I POSTUPAK VOĐEN PROTIV NEPOSTOJEĆE PRAVNE OSOBE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000322 od 27.04.2010. godine)

66.

Član 247. Zakona o parničnom postupku

PROTIV ODLUKE VRHOVNOG SUDA F BIH DONESENE U POVODU IZJAVLJENE REVIZIJE NIJE DOPUŠTEN PRAVNI LIJEK, PA STOGA NIJE DOPUŠTENO NI IZJAVLJIVANJE PRIGOVORA, KOJI SE IMA ODBACITI KAO NEDOPUŠTEN.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Gr1-10-000178 od 17.06.2010. godine)

67.

Član 247. Zakona o parničnom postupku

STRANKA KOJA NIJE IZJAVILA ŽALBU PROTIV PRESUDE PRVOSTEPENOG SUDA NIJE OVLAŠTENA NA IZJAVLJIVANJE REVIZIJE PROTIV DRUGOSTEPENE PRESUDE DONESENE PO ŽALBI PROTIVNE STRANKE, KOJOM JE TA ŽALBA ODBIJENA I PRVOSTEPENA PRESUDA POTVRĐENA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-000878 od 13.07.2010. godine)

68.

Član 254. stav 1. Zakona o parničnom postupku

NIJE DOPUŠTENA REVIZIJA PROTIV DRUGOSTEPENOG RJEŠENJA KOJIM JE POTVRĐENO RJEŠENJE PRVOSTEPENOG SUDA O NOVČANOM KAŽNJAVANJU STRANKE ZBOG NEPOŠTIVANJA SUDA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 041148 09 Rev od 15.04.2010. godine)

69.

Član 257. Zakona o parničnom postupku

KADA SE PONAVLJANJE POSTUPKA TRAŽI IZ RAZLOGA JER PUNOMOĆNIK STRANKE NIJE IMAO POTREBNA OVLAŠTENJA ZA VOĐENJE PARNICE, TADA SE SUBJEKTIVNI ROK IZ ČLANA 257. STAV 1. TAČKA 3. ZPP RAČUNA OD DANA KADA JE STRANKA SAZNALA ZA TAJ RAZLOG, A NE OD DANA KADA JE SPORNA ODLUKA DOSTAVLJENA NJENOM PUNOMOĆNIKU.

Iz obrazloženja:

Prema stanju u spisu, tuženi M.A. je dana 16.09.2008. godine podnio prijedlog da se dozvoli ponavljanje postupka pravosnažno okončanog u ovoj parnici presudom na osnovu priznanja broj P-386/91 od 05.08.1991. godine iz razloga predviđenog u članu 391. tačka 2. i 3. ranije važećeg Zakona o parničnom postupku („Službene novine F BiH“ broj: 42/98), koja je identična odredbi člana 255. tačka 2. i 3. važećeg ZPP-a, navodeći da mu nije omogućeno da raspravlja u parnici jer da nikada nije ovlastio advokata Bektić Zlatana da ga zastupa u tom postupku, da potpis na punomoći nije njegov, pa da ovaj punomoćnik nije ni mogao u njegovo ime priznati tužbeni zahtjev i odreći se prava na žalbu. U prijedlogu je naveo i to da ni potpis tuženih B.F. i F.-M.M. na punomoći od 12.07.1991. godine nije njihov, jer su one umrle 1970., odnosno 1982. godine. Pravosnažna presuda mu nikada nije dostavljena, a za istu je saznao 13.09.2008. godine od A.F.

Prvostepeni sud je odbacio prijedlog tuženog za ponavljanje postupka kao neblagovremen, jer da je punomoćnik tuženog presudu primio 18.10.1991. godine, a tuženi podnio prijedlog 16.09.2008. godine, dakle nakon isteka subjektivnog roka od 30 dana, predviđenog u odredbi člana 393. tačka 2. i 3. ranijeg ZPP-a, odnosno člana 257. tačka 2. i 3. važećeg ZPP-a.

Drugostepeni sud je potvrdio ovo rješenje s obrazloženjem da tuženi nije dokazao da je njegov potpis falsifikovan (nedostaje pravosnažna osuđujuća krivična presuda za falsifikat i nalaz vještaka grafologa), pa se ima smatrati da je tuženi potpisao predmetnu punomoć, iz čega dalje slijedi da je prijedlog neblagovremen.

Ovakav pravni stav drugostepenog suda, po mišljenju ovog revizijskog suda, nije osnovan.

Sadržaj prijedloga za ponavljanje postupka upućuje da se ponavljanje predlaže zbog razloga iz člana 255. tačka 3. ZPP-a jer punomoćnik B.Z. nije imao potrebno ovlaštenje od tuženog M.A. za vođenje parnice, u kojem slučaju se blagovremenost ispituje od dana kada je tuženi saznao za taj razlog. Tuženi je u prijedlogu isticao, a to ponavlja i u reviziji, da potpis na punomoći nije njegov, da to čak nije ni potpis tuženih 1-2, koje su umrle znatno ranije od izdavanja punomoći, za koju tvrdnju je priložio izvode iz matične knjige umrlih, da je za to saznao putem druge osobe, o kojim navodima i dokazima nisu vodili računa nižestepeni sudovi.

Naime, drugostepeni sud je prihvatio stav prvostepenog suda da je prijedlog za ponavljanje postupka neblagovremen jer je od dana kada je punomoćnik tuženog primio

presudu do dana podnošenja prijedloga proteklo više od 16 godina. Takav svoj zaključak drugostepeni sud obrazlaže nedostatkom navoda tuženog i dokaza za takve navode (krivična presuda i nalaz grafologa), iz čega proizilazi da je drugostepeni sud, u suštini, ispitivao osnovanost prijedloga, što je u ovoj fazi postupka preuranjeno. Pri tome je ispustio iz vida činjenicu da potpis tuženih B.F. i M.M. na punomoći i nije mogao biti njihov, kod nesporne činjenice da su one umrle znatno prije nego što je punomoć potpisana, a na čemu opravdano insistira tuženi M.A. jer, s obzirom na prirodu spora, svi tuženi su jedinstveni nužni suparničari (član 362. stav 1. tačka 1. u vezi sa članom 366. ZPP-a).

Dakle, u situaciji kada se ponavljanje postupka predlaže zbog toga što punomoćnik stranke nije imao potrebna ovlaštenja za vođenje parnice, subjektivni rok od 30 dana iz člana 257. stav 1. tačka 3. se računa od dana kada je stranka saznala za taj razlog, a ne od dana kada je presudu primila stranka. Ovaj rok računa se od dana kada je presuda dostavljena stranci samo iz razloga za ponavljanje postupka predviđenim u članu 255. tačka 2. ZPP-a i iznimno u tački 3., tj. kada je presuda dostavljena valjanom punomoćniku.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-001312 od 16.09.2010. godine)

70.

Član 268. stav 2. Zakona o parničnom postupku

VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE NIJE STVARNO NADLEŽAN DA ODLUČUJE O PRIJEDLOGU ZA ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE OSIGURANJA PODNESENOM U REVIZIJI.

Iz obrazloženja:

Kako je tužitelj prijedlog za određivanje privremene mjere osiguranja podnio u reviziji, dakle nakon pravomoćnosti odluke o tužbenom zahtjevu, o prijedlogu za osiguranje odlučuje sud koji bi bio nadležan za odlučivanje o tužbenom zahtjevu u prvom stupnju (FZPP, čl. 268. st. 2.). O prijedlogu za donošenje sudske mjere osiguranja, a time i privremene mjere osiguranja, podnesenom prije podnošenja tužbe i nakon pravomoćnosti odluke o tužbenom zahtjevu se može raspravljati u pravilu samo u prvostepenom parničnom postupku, čime je isključena mogućnost da o istome rješava revizijski sud, tako da Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine nije stvarno nadležan da rješava o navedenom prijedlogu, dosljedno čemu se ovaj imao oglasiti nenadležnim i predmet ustupiti Općinskom sudu u Čapljini, kao stvarno nadležnom sudu za rješavanje o istom, u svemu kao u stavu 2. izreke presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 53 0 P 007597 09 Rev od 28.10.2010.godine)

71.

Član 362. stav 2. Zakona o parničnom postupku

ISTICANJE MATERIJALNO-PRAVNOG PRIGOVORA S CILJEM DA SUD ODBIJE TUŽBENI ZAHTJEV KAO NEOSNOVAN PREDSTAVLJA UPUŠTANJE TUŽENOG U MERITORNO RASPRAVLJANJE O GLAVNOJ STVARI, KOJE SE ISTOVREMENO MOŽE OZNAČITI I KAO PRISTANAK NOVOG TUŽENOG NA PROŠIRENJE TUŽBE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-08-001188 od 22.12.2009.godine)

72.

Član 369. Zakona o parničnom postupku

UMJEŠAČ MOŽE DA IZJAVI PRAVNI LIJEK I DA POKRENE INSTANCIONI POSTUPAK SAMO AKO JE U PARNICU STUPIO DO PRAVOSNAŽNOSTI MERITORNE ODLUKE. AKO DO DONOŠENJA PRAVOSNAŽNE ODLUKE O TUŽBENOM ZAHTJEVU ON NIJE STUPIO U PARNICU, UMJEŠAČ MOŽE STUPITI U PARNICU I U TOKU POSTUPKA NASTAVLJENOG PO VANREDNOM PRAVNOM LIJEKU PODNESENOM OD STRANE STRANKE KOJOJ SE PRIDRUŽUJE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-10-000741 od 31.08.2010. godine)

73.

Član 221. i član 241. Zakona o parničnom postupku
Član 360. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima

NA PRIGOVOR ZASTARJELOSTI, KOJEG STRANKA NIJE PONOVILO U PRAVNOM LIJEKU, INSTANCIONI SUD NE PAZI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI.

(Zaključak Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine od 20.09.2010. godine)

VANPARNIČNI POSTUPAK

74.

Član 64. stav 2. Zakona o eksproprijaciji

SUD NIJE DUŽAN, NEZAVISNO OD ZAKONSKIH OSNOVA I MJERILA ZA ODREĐIVANJE NAKNADE, U SVIM SLUČAJEVIMA ODREDITI NAKNADU PREMA SPORAZUMIMA O NAKNADI KOJE JE ZAKLJUČILA VEĆINA

STRANAKA, VEĆ JE SAMO DUŽAN UZETI U OBZIR TE SPORAZUME, ALI NJIMA NIJE BEZUSLOVNO VEZAN.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 64 0 V 005651 10
Rev od 30.09.2010. godine)

UPRAVNO PRAVO

75.

Dostavljanje akata i šutnja uprave

Član 87, 216. i 243. Zakona o upravnom postupku

Član 20. Zakona o upravnim sporovima

POSTOJI ŠUTNJA UPRAVE KADA PRVOSTEPENI ORGAN PUNOMOĆNIKU STRANKE, KOJI SE LEGITIMISAO KAO PUNOMOĆNIK STRANKE U POSTUPKU PO ŽALBI, NIJE DOSTAVIO NAKNADNO DONESENI PRVOSTEPENI AKT, NITI JE DRUGOSTEPENI ORGAN ODLUČIO PO ŽALBI IZJAVLJENOJ ZBOG NEDONOŠENJA PRVOSTEPENOG AKTA.

Iz obrazloženja

Iz spisa predmeta se vidi da je tužiteljica putem svoga punomoćnika dana 29.05.2008. godine podnijela tužbu protiv Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje Mostar, iz razloga što prvostepeni organ nije u zakonom propisanom roku, postupio po njenom zahtjevu od 16.08.2007. godine, kojim je tražila izdavanje novog rješenja o penziji, a kojim bi se odredila nova osnovica penzije na temelju usklađivanja penzije, priznate prvobitnim rješenjem od prije 1992. godine, sa rastom plaća u F BiH, te isplatom razlike penzije od donošenja tog rješenja do podnošenja zahtjeva. Obzirom da i drugostepeni organ nije riješio njenu žalbu izjavljenu 06.11.2007. godine to je tužiteljica, nakon obraćanja Inspekciji Ministarstva pravde F BiH, podnijela sudu tužbu zbog šutnje uprave.

U obrazloženju pobijanog rješenja suda navodi se da je prvostepeni organ dana 07.01.2008. godine odlučio o zahtjevu tužiteljice zaključkom, matični broj: 1053955450, kojim je njen zahtjev odbačen. Imajući u vidu da je zaključkom već riješeno o njenom zahtjevu, prvostepeni sud nalazi da nisu bili ispunjeni uslovi iz člana 20. stav 2. Zakona o upravnim sporovima za podnošenje tužbe zbog šutnje uprave, pa je primjenom odredbe člana 25. stav 1. tačka 4. Zakona o upravnim sporovima, tužbu odbacio. Inače, tom odredbom je propisano da će nadležni sud odbaciti tužbu ako utvrdi da se protiv upravnog akta koji se tužbom osporava mogla izjaviti žalba, ali da žalba nije izjavljena (član 9. istoga zakona).

Ovakvo stanovište prvostepenog suda se ne može prihvatiti.

Naime, citirana odredba člana 25. stav 1. tačka 4. Zakona o upravnim sporovima, uopšte se ne odnosi na navedeni slučaj, već na slučaj kada je upravni spor pokrenut protiv akta u prvom stepenu, a ne protiv akta koji je donesen u drugom stepenu (član 9. citiranog

zakona). Eventualnom odbacivanju tužbe bilo bi mjesta da je zaključak prvostepenog organa dostavljen stranci, odnosno njenom punomoćniku i da tužiteljica nije izjavila žalbu protiv navedenog zaključka, već je odmah pokrenula upravni spor podnošenjem tužbe sudu. U spisu predmeta nema nikakvih dokaza da je predmetni zaključak prvostepenog organa od 07.01.2008. godine dostavljen punomoćniku tužiteljice, koji se dana 06.11.2007. godine legitimisao kao njen punomoćnik (dakle prije donošenja zaključka prvostepenog organa od 07.01.2008. godine) izjavljujući žalbu zbog šutnje prvostepenog organa da riješi podneseni zahtjev tužiteljice od 16.08.2007. godine. Da je tuženi organ postupio po zakonu primjenio bi odredbe člana 243. stav 1. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, br. 2/98 i 48/99) prema kojima je propisana dužnost drugostepenog organa, ako je žalbu izjavila stranka po čijem zahtjevu prvostepeni organ nije donio rješenje u zakonskom roku (član 216. stav 1. i 2. Zakona o upravnom postupku), da odmah a najkasnije u roku od tri dana od dana prijema žalbe traži da mu prvostepeni organ odmah dostavi sve spise predmeta i pismeno iznese razloge zbog kojih rješenje nije doneseno u roku. Nadalje, po tom traženju prvostepeni organ je obavezan postupiti u roku koji mu odredi drugostepeni organ, s tim da taj rok ne može biti duži od pet dana. Postupanjem na takav način i prvostepeni organ bi bio upoznat da stranka ima punomoćnika i zaključak od 07.01.2008. godine je trebao dostaviti tom punomoćniku u skladu sa odredbama člana 87. stav 1. Zakona o upravnom postupku, o čemu u spisu nema nikakvih dokaza, kao ni dokaza da je eventualno samoj stranci već bio dostavljen predmetni zaključak prvostepenog organa (iako bi dostavljanje samoj stranci koja ima punomoćnika to bila nepravilna dostava).

Kako iz odredbi člana 216. Zakona o upravnom postupku, jasno proizilazi da donošenje rješenja podrazumjeva i dostavljanje istog stranci, a što se takođe odnosi i na zaključke protiv kojih se može izjaviti posebna žalba, postoji „šutnja administracije“ i u slučaju kad je rješenje-zaključak doneseno ali nije dostavljeno stranci. Stoga u ovom predmetu postoji šutnja uprave, kako prvostepenog organa koji nije dostavio zaključak punomoćniku tužiteljice, tako i tuženog koji nije odlučio o žalbi tužiteljice izjavljenoj zbog nedonošenja akta po njenom zahtjevu.

U konkretnoj pravnoj situaciji tužba tužiteljice podnesena zbog šutnje oba organa (i prvostepenog i drugostepenog) ispunjava sve uvjete predviđene citiranim članovima zakona, jer je tužiteljica izjavila žalbu drugostepenom organu-tuženom pa potom se obratila nadležnoj upravnoj inspekciji, koja u roku od 30. dana nije postupila po njezinom zahtjevu, a drugostepeni organ-tuženi nije u roku od 60. dana donio rješenje po njenoj izjavljenoj žalbi (član 20. stav 3. ZUS-a) pa je iz tih razloga ovaj sud uvažavanjem zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke, rješenje Kantonalnog suda u M. od 24.07.2008. godine preinačio i udovoljio tužbi tužiteljice zbog tkz. „šutnje uprave“, cijeneći da je njena tužba bila opravdana, te naložio tuženom da donese odgovarajući upravni akt.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 07 0 U 001700 08 Uvp od 18.08.2010. godine)

76.

Povrat stanarskog prava i primjena Sporazuma o pitanjima sukcesije

Član 1. i 2. Odluke o provođenju Aneksa „G“ Sporazuma o pitanjima sukcesije na teritoriji Bosne i Hercegovine

Član 1, 2. i 6. Aneksa „G“ Sporazuma o pitanjima sukcesije

POSTUPAK ZA POVRAT STANARSKOG PRAVA VODI SE ISKLJUČIVO PRIMJENOM ZAKONA O PRESTANKU PRIMJENE ZAKONA O NAPUŠTENIM STANOVIMA („SLUŽBENE NOVINE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE“, BR. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01, 56/01, 15/02, 24/03, 29/03 i 81/09) A NE I PRIMJENOM ODLUKE O SPROVOĐENJU ANEKSA „G“ SPORAZUMA O PITANJIMA SUKCESIJE NA TERITORIJI BOSNE I HERCEGOVINE (“SLUŽBENI GLASNIK BIH“ BROJ 2/04).

Iz obrazloženja

Iz obrazloženja pobijane presude proizilazi da je sud, odlučujući o tužbi protiv osporenog akta, poprimio utvrđenim da na osnovu odredbi člana 1. i 2. Odluke o provođenju Aneksa "G" Sporazuma o pitanjima sukcesije na teritoriji BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 2/04) i člana 1. 2. i 6. Aneksa "G" Sporazuma o pitanjima sukcesije ("Službeni glasnik BiH"-međunarodni ugovori, broj: 10/01) proizilazi da tužitelj, kao ni ostali nositelji stanarskog prava nemaju pravo tražiti vraćanje u posjed stana na kome postoji stanarsko pravo u skladu sa navedenim sporazumom i odlukom, nego to pravo ostvaruju prema zakonodavstvima država nasljednica, odnosno u Bosni i Hercegovini a na teritoriji Federacije BiH prema odredbama Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 11/98 do 29/03). Kako tužitelj nema pravo prema navedenom Sporazumu tražiti potvrđivanje stanarskog prava i vraćanje u posjed stana, to je po ocjeni prvostepenog suda tužbu tužitelja valjalo odbiti kao neosnovanu.

Donošenjem pobijane presude prvostepeni sud nije povrijedio federalni zakon niti pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari, zbog čega je, po ocjeni ovog suda, zahtjev za vanredno preispitivanje neosnovan.

Naime, tužitelj je kao nositelj stanarskog prava podnio prvostepenom organu zahtjev za povrat imovine-predmetnog stana (dodjeljen na korištenje 05.06.1979. godine i za koji je zaključio ugovor o korištenju stana ev. broj: 326) u skladu sa odredbama Odluke o provođenju Aneksa "G" Sporazuma o pitanjima sukcesije na teritoriji BiH i Sporazuma o pitanjima sukcesije, pa kako se taj stan, prema odredbi člana 1. Aneksa "G" Sporazuma o pitanjima sukcesije, ne može smatrati privatnim vlasništvom i stečenim pravima građana (koja prava države nasljednice bivše SFRJ isključivo štite odredbama navedenog Aneksa), to je o njegovom zahtjevu u skladu sa odredbom člana 6. Odluke o provođenju Aneksa "G" Sporazuma o pitanjima sukcesije na teritoriji BiH pravilno negativno odlučeno.

Navodi tužitelja u pogledu stanarskog prava kao imovinskog prava sui generis, nisu od uticaja na drugačije rješenje ove upravne stvari, jer se odredbama Aneksa "G"

navedenog sporazuma jedino štiti pravo svojine, odnosno stečena prava na imovinu, što stanarsko pravo svakako nije, pa je u konkretnom slučaju primjena navedenog sporazuma bila isključena. Pri tome treba istaći da suprotno tvrdnjama tužitelja, i prema članu 6. Aneksa "G" navedenog sporazuma jasno proizilazi da se na stanarska prava primjenjuje isključivo domaće zakonodavstvo.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Uvp-08-001266 od 07.07.2010. godine).

77.

Stranačka legitimacija u upravnom sporu

Član 41. i 44. Zakona o upravnim sporovima

PRAVNO LICE KOJE NIJE BILO STRANKA U UPRAVNOM SPORU DUŽNO JE DA UZ ZAHTJEV ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE PRILOŽI DOKAZE DA JE NA DAN PODNOŠENJA ZAHTJEVA BIO OVLAŠĆEN DA PODNESE TAJ ZAHTJEV (DOKAZ DA JE PRAVNI SLJEDNIK TUŽITELJA ILI ZAINTERESOVANA STRANA) U SUPROTNOM NJEGOV ZAHTJEV ĆE SE ODBACITI.

Iz obrazloženja

Članom 24. stav 1. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/05) propisano je da ako je tužba nepotpuna ili nerazumljiva, sud će po potrebi pozvati tužitelja da u ostavljenom roku ukloni nedostatke tužbe. Stavom 2. iste zakonske odredbe propisano je da ako tužitelj u ostavljenom roku ne ukloni nedostatke tužbe, a oni su takvi da spriječavaju rad suda, sud će rješenjem odbaciti tužbu kao neurednu. Također, u smislu člana 43. stav 2. istog zakona, ako je zahtjev za vanredno preispitivanje nepotpun ili nerazumljiv, nadležni sud će postupiti shodno odredbama gore navedenog člana 24. zakona. S obzirom da je tužitelj u ovom upravnom sporu bio DP "T." p.o. iz T., a podnosilac zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke je pravno lice sa drugim imenom, tj. "D." d.o.o., ovaj sud je dopisom od 4.09.2009. godine pozvao podnosioca zahtjeva da dostavi sudu vjerodostojne dokaze da je pravni sljednik tužitelja u ovom upravnom sporu ili zainteresovana strana, kako bi se ustanovilo da li je ovlašten za podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke u ovoj upravnoj stvari. Dana 27.11.2009. godine, podnosilac zahtjeva je ovom sudu dostavio primjerak rješenja Višeg suda u M. od 28.11.1997 godine, o osnivanju društva s ograničenom odgovornošću "D." d.o.o, iz kojeg je vidljivo da je jedan od osnivača tog društva "T." p.o. Kako iz dostavljene dokumentacije ne proizilazi da je "D." d.o.o. pravni sljednik tužitelja u ovom upravnom sporu, sud je dopisom od 26.05.2010. godine ponovno pozvao podnosioca zahtjeva da dostavi relevantnu dokumentaciju u tom smislu. Dana 25.06.2010. godine, "D." d.o.o u stečaju je preko stečajnog upravitelja dostavio Ugovor o osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću u mješovitom vlasništvu od 11.02.1995. godine, te izvod iz sudskog registra Općinskog suda u L. od 09.11.2007. godine, iz kojih je također vidljivo da je jedan od osnivača tog društva "T.", iz čega međutim ne proizilazi da je "D." d.o.o. na dan 10.02.2006. godine (kada je

zahtjev podnesen) bio ovlašten za podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje pobijane sudske odluke. Dakle, podnosilac zahtjeva nije postupio po pozivu suda dostavljenom u smislu člana 43. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, tj. nije upotpunio svoj zahtjev na način koji je zatražen od njega, pa njegov zahtjev za vanredno preispitivanje pobijane odluke valja smatrati zahtjevom koje je podnijelo neovlašćeno lice.

Budući da je članom 44. stav 1. Zakona o upravnim sporovima propisano da će se zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke koje je podnijelo neovlašćeno lice odbaciti rješenjem, a imajući u vidu sve gore navedeno, ovaj sud je odlučio kao u izreci rješenja.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Uvp-06-000217 od 18.08.2010. godine).

78.

Sticanje prava na starosnu penziju pripadnika bivše vojske FBiH

Član 1. Uredbe o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima pripadnika bivše vojske F BiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane

PRILIKOM PRIZNAVANJA PRAVA NA PENZIJU PO POVOLJNIJIM UVJETIMA PRIMJENIĆE SE UREDBA KOJA JE BILA NA SNAZI U TRENUTKU ISPUNJENJA UVJETA, ODNOSNO PODNOŠENJA ZAHTJEVA NA PRIZNAVANJE PRAVA NA PENZIJU, A NE I NAKNADNO DONESENA UREDBA KOJA NIJE PROPISALA DA ĆE SE PRIMIJENITI I NA RANIJE PODNESENE ZAHTJEVE.

Iz obrazloženja

Po ocjeni ovog suda, u konkretnom slučaju je pri donošenju pobijane odluke došlo do povrede federalnog zakona koja je mogla uticati na rješenje ove upravne stvari. Naime, iz dokumentacije koja se nalazi u spisu predmeta proizilazi da je tužitelj dana 29.03.2007.godine podnio zahtjev za priznavanje prava na starosnu penziju primjenom Uredbe o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima pripadnika bivše vojske FBiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane ("Službene novine FBiH" broj 75/06). Prvostepenim rješenjem direktora Kantonalne administrativne službe tuženog u M. od 08.02.2008 .godine taj zahtjev je odbijen, sa obrazloženjem da tužitelj nema pravo na starosnu penziju primjenom odredbi gore navedene Uredbe, budući da je otpušten iz Armije RBiH sa danom 15.04.1996.godine, a odredbom člana 1. stav 1. alineja 1. Uredbe propisano je da lica, odnosno osiguranici stiču pravo na starosnu penziju ako su otpušteni iz Vojske FBiH u periodu od dana 27.08.1996.godine, do stupanja na snagu ove Uredbe. Rješavajući po žalbi tužitelja izjavljenoj na prvostepeno rješenje, tuženi je osporenim rješenjem istu odbio, takođe u obrazloženju navodeći da budući da je tužitelj otpušten iz Armije RBiH dana 15.04.1996.godine, to mu ne pripada pravo na penziju po gore navedenoj Uredbi, budući da ne ispunjava kumulativno propisane uvjete navedene u članu 1. stav 2. alineja 1. izmijenjene Uredbe. Prvostepeni sud je odlučujući o tužbi tužitelja kojom je osporio

zakonitost rješenja tuženog, ocjenio da su osporeno i prvostepeno rješenje doneseni na pravilan način. U obrazloženju pobijane presude navedeno je da je Uredba o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima pripadnika bivše vojske FBiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane stupila na snagu dana 05.12.2006.godine, ali je njena primjena, prema članu 9. Uredbe, odložena do "utvrđivanja ukupnog broja korisnika, definiranja izvora sredstava i iznosa sredstava". Uredbom o izmjenama i dopunama osnovne Uredbe, objavljenoj u Službenim novinama FBiH broj 58/07 od 29.08.2007.godine, brisan je gore navedeni dio člana 9. Uredbe tako da je primjena Uredbe počela od 30.08.2007.godine. S obzirom na nespornu činjenicu da je tužitelj otpušten iz vojne službe dana 15.04.1996.godine, to je po ocjeni prvostepenog suda tuženi pravilno zaključio da on ne ispunjava uvjete za priznavanje prava na starosnu penziju po važećoj Uredbi, pošto mu je vojna služba prestala prije 27.08.1996.godine, od koga dana pripadnici bivše Vojske FBiH stiču pravo na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima Također je navedeno da se zakonitost osporenog rješenja cijeni na osnovu propisa koji su važili u vrijeme donošenja tog rješenja, te je iz tog razloga trebalo primjeniti odredbe Uredbe o izmjenama i dopunama osnovne Uredbe, kako su pravilno učinili prvostepeni organ i tuženi.

Ovakav pravni zaključak prvostepenog suda nije pravilan niti na zakonu zasnovan. U konkretnom slučaju nesporno je da je tužitelj otpušten iz vojske 15.04.1996.godine, te da je dana 29.03.2007.godine podnio zahtjev za priznavanje prava na starosnu penziju. Članom 1. stav 1. Uredbe o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima pripadnika bivše vojske FBiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane, ("Službene novine FBiH" broj 75/06) za bivše pripadnike vojske FBiH kumulativno su propisani uvjeti koji trebaju biti ispunjeni za sticanje prava na starosnu penziju po toj Uredbi. Među tim uvjetima nije naveden i taj da je pripadnik bivše vojske FBiH otpušten u periodu od 27.08.1996. godine, do dana stupanja na snagu Uredbe. Članom 7. stav 1. Uredbe propisano je da se prava utvrđena istom mogu ostvariti najkasnije do 31.03.2007.godine, a tužitelj je dana 29.03.2007.godine podnio svoj zahtjev, dakle u gore navedenom roku Shodno članu 9. Uredbe, ista je stupila na snagu dana 05.12.2006.godine, a njena primjena je odgođena do utvrđivanja ukupnog broja korisnika, definiranja izvora sredstava i iznosa sredstava. Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima pripadnika bivše vojske FBiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane, ("Službene novine FBiH" broj 58/07), i to članom 1. stav 2. alineja 1. su izmijenjeni uvjeti koji trebaju biti ispunjeni za sticanje prava na starosnu penziju, te je navedeno da se Uredba odnosi na pripadnike bivše vojske FBiH koji su otpušteni u periodu od 27.08.1996. do dana stupanja na snagu Uredbe. Također je članom 6. izmijenjen član 9. prvobitne Uredbe, te je izbrisan dio koji se odnosi na početak primjene iste. Ova Uredba o izmjenama osnovne Uredbe je shodno članu 7. iste, stupila na snagu dana 30.08.2007. godine (dakle više mjeseci nakon podnošenja zahtjeva tužitelja).

Iz gore navedenog nedvosmisleno proizilazi da je zahtjev tužitelja za priznavanje prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima podnesen blagovremeno, shodno članu 7. stav 1. prvobitne Uredbe o sticanju prava na starosnu penziju pod

povoljnijim uvjetima pripadnika bivše vojske FBiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane, i da u vrijeme podnošenja zahtjeva nije bio propisan uvjet da se Uredba odnosi na pripadnike bivše vojske FBiH koji su otpušteni u periodu od 27.08.1996. godine (koji uvjet tužitelj ne ispunjava, zbog čega je i odbijen sa svojim zahtjevom), a što se osnovano navodi u zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke.

Tačni su navodi iz obrazloženja pobijane presude da se u principu zakonitost osporenog rješenja cijeni na osnovu propisa koji su važili u vrijeme donošenja tog rješenja. Međutim kada je u pitanju pravo na starosnu penziju, o pravu na istu se odlučuje prema propisima koji su bili na snazi u trenutku ispunjenja uvjeta, odnosno podnošenja zahtjeva za priznanje prava za penziju, shodno članovima 96. stav 1. i 103. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju "Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06 i 4/09 (na primjenu kojeg Zakona upućuje i odredba člana 7. stav 1. Uredbe). U konkretnom slučaju, u vrijeme podnošenja zahtjeva tužitelja Uredbom nije bio propisan sporni uvjet (da se ista odnosi na pripadnike bivše vojske FBiH koji su otpušteni u periodu nakon 27.08.1996. godine). Nadalje, Uredba o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima pripadnika bivše vojske FBiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane ("Službene novine FBiH" broj 75/06), je stupila na snagu dana 05.12.2006.godine, a iz formulacije člana 9. iste proizilazi da se ona ima primjenjivati nakon utvrđivanja ukupnog broja korisnika, definiranja izvora sredstava i iznosa sredstava. U postupku nije utvrđeno da li se Uredba stvarno primjenjivala i prije stupanja na snagu izmjene te Uredbe, o čemu se prvostepeni sud uopšte nije izjasnio, već samo paušalno zaključuje da je primjena osnovne Uredbe počela od 30.08.2007. godine, ne navodeći razloge zašto se ona nije mogla i ranije primjenjivati. Takođe, gore navedenim izmjenama i dopunama nije izričito propisano na koji način će se rješavati ranije podneseni zahtjevi pripadnika bivše vojske FBiH, koji su na osnovu prvobitne Uredbe bili podnijeli zahtjev za priznanje prava na starosnu penziju i ispunjavali uvjete za istu propisane osnovnom Uredbom.

Iz gore navedenog proizilazi da su prilikom donošenja osporenog rješenja i pobijane presude tuženi i prvostepeni sud pogrešno primjenili materijalno pravo, tj. odredbe Uredbe o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima pripadnika bivše vojske FBiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane. Zbog toga je ovaj sud na osnovu člana 46. stav 2. Zakona o upravnim sporovima uvažio zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, te prvostepenu presudu preinačio i riješio tako što je tužbu uvažio, oba upravna rješenja poništio i predmet vratio prvostepenom organu na ponovno rješavanje. U novom postupku prvostepeni organ će ponovno odlučiti o zahtjevu tužitelja, vodeći pri tom računa o primjedbama navedenim u ovoj presudi.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 07 0 U 001682 08 Uvp od 26.05.2010. godine).

79.

Odnos zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke i tužbe za ponavljanje postupka

Član 55. Zakona o upravnim sporovima

Član 265. Zakona o parničnom postupku

UZIMAJUĆI U OBZIR SVE OKOLNOSTI SUD ĆE ODLUČITI DA SE PREKINE POSTUPAK PO ZAHTJEVU ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE A NASTAVI POSTUPAK PO TUŽBI ZA PONAVLJANJE POSTUPKA.

Iz obrazloženja

Odredbama Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije, broj: 9/05) nije propisano kako rješavati kada se podnesu dva različita vanredna pravna sredstva, pa se u odnosu na to pitanje, a na osnovu člana 55. Zakona o upravnim sporovima, shodno primjenjuju odredbe zakona kojim je uređen parnični postupak.

Prema odredbi člana 265. stav 4. Zakona o parničnom postupku ("Službene novine F BiH", broj: 53/03, 73/05 i 19/06), koji se odnosi na reviziju i prijedlog za ponavljanje postupka (vanredna pravna sredstva u parničnom postupku), smatra se da u slučaju kada stranka izjavi reviziju i istovremeno ili nakon toga podnese prijedlog za ponavljanje postupka, sud će odlučiti koji će postupak nastaviti, a koji prekinuti, uzimajući u obzir sve okolnosti, a osobito razloge zbog kojih su oba pravna lijeka podnesena i dokaze koje je stranka predložila.

Ovaj sud smatra da je u konkretnoj pravnoj situaciji potrebno prvo riješiti tužbu za ponavljanje upravnoga spora, a o kojoj će rješavati Kantonalni sud u B., kao donosioc osporene presude, jer u slučaju udovoljavanju takvom zahtjevu će biti bespredmetan drugi podneseni vanredni pravni lijek-zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke. Isto tako razlozi za podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke su uži, jer prema odredbi člana 41. stav 4. Zakona o upravnim sporovima zahtjev za vanredno preispitivanje se ne može podnijeti zbog povrede pravila postupka koje se odnose na pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, pa je nesumljivo efikasnije i ekonomičnije da se prvo odluči o tužbi za ponavljanje postupka, pa potom (u slučaju potrebe) i o zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke.

Iz svega izloženog, a na osnovu citiranih propisa, ovaj sud je i donio odluku kao u izreci tj. postupak po podnesenom zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke se prekida, dok se ne riješi tužba za ponavljanje postupka podnesena od strane istog lica.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Uvp-08-000153 od 03.11.2010. godine)

ABECEDNI STVARNI REGISTAR 2010.

KRIVIČNO PRAVO

Dogovor saučinitelja

– svojstvo saučinitelja 1

Izvršenje presude inozemnog suda

– nemogućnost održavanja pretresa pred drugostepenim sudom
nakon ukidanja presude 15

Korištenje neovjerenih kopija originala

– potvrđivanje vjerodostojnosti kopija iskazima svjedoka 12

Krivotvorenje isprave

– upotreba lažnih punomoći 7

Odbacivanje prijedloga za ponavljanje krivičnog postupka

– uvjeti za odlučivanje po zahtjevu 14

Pokušaj krivičnog djela iznude

– pokušaj prinudavanja oštećenog na prodaju ugostiteljskog objekta
iako nije njegovo vlasništvo 6

Postavljanje branitelja po službenoj dužnosti

– korištenje prava na angažovanje branitelja 9

Presumpcija nevinosti

– pitanja u korist vlastitih tvđenja 8

Prilaganje dokaza uz žalbu

– pozivanje u žalbi na dokaz 10

Propust ocjene okolnosti za pritovr

– nisu cijenjeni navodi odbrane 13

Protivpravna imovinska korist kao obilježje krivičnog djela

– nenavođenje u izreci presude kolika je imovinska korist 5

Saizvršilačko svojstvo

- preduzimanje radnji 4

Saučiniteljstvo i podjela plijena

- nema dokaza 2

Udaljenje optuženog iz sudnice radi nedoličnog ponašanja

- nedolično ponašanje 11

Zamjena kazne zatvora novčanom kaznom

- težina zakonom propisanih kazni 3

GRADANSKO PRAVO

Aktivna legitimacija

- pravo na zakupninu 19

Građevinsko zemljište

- pravo korištenja zemljišta 17

Eksproprijacija

- sporazumi o naknadi 74

Kolektivni ugovori

- pristup Granskom kolektivnom ugovoru 44

Nadležnost

- odbačaj tužbe 53

Naknada štete

- izuzimanje materijalno-tehničkih sredstava u ratu 27
- negativni uticaji i uobičajene granice 28
- povećani rizik od opasnosti nastupanja štete 29
- naročito teški invaliditet 30
- solidarna odgovornost za štetu učesnika u saobraćaju 31
- visina sume osiguranja 32
- visina naknade štete 51

Parnični postupak

- neopravdan izostanak tuženog sa glavnog ročišta 57
- konkludentno priznanje odlučne činjenice 58
- pravila tereta dokazivanja 59, 60 i 63

Pojam doma

- uslovi 36

Pojam stana

- neuslovni stanovi 37

Ponavljanje postupka

- subjektivni rok 69

Priznanje duga

- učinjeno u pregovorima o nagodbi 24

Radni odnosi

- prestanak mandata direktora 39
- teža povreda radne obaveze 40
- pravo na odbranu 41, 42 i 43
- prestanak radnog odnosa po sili zakona 46
- otkaz ugovora o radu 47
- tužba za utvrđenje 55

Revizija

- ukazivanje na postojanje određene povrede 64
- prigovori protiv odluke revizionog suda 66
- pravo na reviziju 67 i 68
- privremena mjera osiguranja 70

Rokovi

- kada je krivični postupak pravosnažno okončan 25
- otkup stana koji je proglašen napuštenim 38

Sudski registar

- nepostojeća pravna osoba 65

Suvlasništvo

- na zgradi i njenim pripadcima 16

Testament

- sposobnost rasuđivanja 48
- prisustvo svjedoka 49

Tužbeni zahtjev

- prekoračenje tužbenog zahtjeva 50
- nematerijalna šteta i stara devizna štednja 52
- naznačavanje vrijednosti spora 54
- eventualna kumulacija i ovlaštenje instacionog suda 56
- proširenje tužbe 71

Ugovorena kamata

- visina stope kamate 26

Ugovori

- promjena u osobi potrošača električne energije 33
- kašnjenje korisnika kredita u plaćanju rata 34

Ustavni sud F BiH

- dejstvo odluka 45

Umješac

- stupanje u parnicu 72

Vještačenje

- značenje nalaza i mišljenja vještaka 61
- nepotpun i nerazumljiv nalaz i mišljenje vještaka 62

Zastara

- prekid toka prekluzivnog roka 20 i 21
- primjena dužeg zastarnog roka 22
- prigovor zastare 73

Zatezna kamata

- početak toka na nenovčanu materijalnu štetu 35

Zemljišna knjiga

- zemljišno knjižni prednik 18

UPRAVNO PRAVO**Upravni spor**

- nedostavljanje akta punomoćniku stranke i pokretanje upravnog spora zbog šutnje uprave 75

- stranačka legitimacija pravnog lica u upravnom sporu 77
- odlučivanje po vanrednim pravnim sredstvima u upravnom sporu 79

Stambeni odnosi

- primjena propisa kod povrata stanova u posjed 76

Penzijsko i invalidsko osiguranje

- primjena propisa kod ostvarivanja prava na penziju pod povoljnijim uslovima 78

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

KRIVIČNO PRAVO

- Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (“Službeni glasnik BiH”, broj 6/99),
- Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine F BiH”, br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05 i 42/10),
- Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine F BiH”, br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09 i 12/10),
- Preuzeti Krivični zakon SFRJ (“Službeni list R BiH”, broj 2/92).

GRADANSKO PRAVO

- Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda („Službeni glasnik BiH“, br. 6/99);
- Opći Kolektivni ugovor (“Službene novine F BiH”, br. 54/05);
- Uredba o kriterijima i normativima raspoređivanja građana i materijalnih sredstava u oružane snage i druge potrebe odbrane (“Službeni list R BiH”, br. 19/92);
- Ustav F BiH (“Službene novine F BiH”, broj: 1/94, 13/97, 16/02, 22/02 i 52/02);
- Zakon o vlasničko pravnim odnosima („Službene novine FBiH“, broj: 6/98 i 29/03);

- Zakon o radu
(„Službene novine F BiH“, broj: 43/99, 32/00 i 29/03);
- Zakon o obligacionim odnosima
(„Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85 i 57/89, „Službeni list R BiH“, broj: 2/92, 13/93 i 13/94 i „Službene novine FBiH“, broj: 29/03);
- Zakon o prometu nepokretnosti
(„Službeni list SRBiH“, broj: 37/78, 4/89, 29/90, 22/91 i „Službeni list R BiH“, broj: 21/92, 3/93 i 18/94);
- Zakon o parničnom postupku – važeći
(„Službene novine F BiH“, broj: 53/03, 73/05 i 19/06);
- Zakon o nasljeđivanju
(„Službeni list SR BiH“ broj: 7/80 i 15/80);
- Zakon o stambenim odnosima
(„Službeni list SR BiH“, broj: 14/84 i 12/87, „Službene novine F BiH“ broj: 11/98, 38/98, 12/99, 19/99);
- Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo
(„Službene novine F BiH“, broj: 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01, 61/01, 15/02, 54/04, 36/06, 51/07 i 72/08);
- Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija
(„Službene novine R BiH“, broj: 33/87, 12/87, 30/90, 3/93 i 19/94 – Kantonalni propisi, Zakon o preuzimanju Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija – „Službene novine Kantona Sarajevo br. 14/97 i 29/09);
- Zakon o osiguranju imovine i lica
(„Službene novine F BiH“, broj: 2/95, 7/95, 6/98 i 14/98);
- Zakon o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u Federaciji BiH
(„Službene novine FBiH“, 41/05);
- Zakon o građevinskom zemljištu Federacije BiH
(„Službene novine Federacije BiH“ broj: 25/03,16/04 i 67/05);
- Zakon o eksproprijaciji
(„Službene novine F BiH“, broj 70/07);
- Zakon o odbrani Federacije Bosne i Hercegovine
(„Službene novine F BiH“, broj: 15/96)
- Opći uvjeti za isporuku električne energije
(„Službene novine F BiH“, br. 35/99)

- Zakon o notarima u F BiH
(“Službene novine F BiH”, broj: 45/02)
- Zakon o privrednim društvima F BiH
(“Službene novine F BiH”, broj: 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03, 68/05, 91/07, 84/08);
- Zakon o postupku pred Ustavnim sudom F BiH
(“Službene novine F BiH”, broj: 6/95 i 37/03)
- Zakon o radnim odnosima službenika organa uprave u F BiH
(“Službene novine F BiH”, broj: 13/98)
- Zakon o srednjem obrazovanju
(“Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 10/04)

UPRAVNO PRAVO

- Zakon o upravnom postupku
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 2/98 i 48/99);
- Zakon o upravnim sporovima
(“Službene novine Federacije BiH”, br. 9/05);
- Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima
(“Službene novine Federacije BiH”, br. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01, 56/01, 15/02, 24/03, 29/03 i 81/09);
- Odluka o sprovođenju aneksa “G” Sporazuma o pitanjima sukcesije na teritoriji Bosne i Hercegovine
(“Službeni glasnik BiH”, broj 2/04)
- Sporazum o pitanjima sukcesije
(“Službeni glasnik BiH” – međunarodni ugovori, broj 10/01)
- Uredba o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima pripadnika bivše vojske F BiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane
(“Službene novine F BiH”, br. 75/06 i 58/07)